

EFRAGi vabatahtlik kestlikkusaruandluse standard börsil noteerimata VKEdele (VSME)

Detsember 2024

HOIATUS

Vastutuse välistamine

EFRAG on avaldanud vabatahtliku standardi börsil noteerimata mikro-, väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate (VSME) kohta, millega kaasneb on VSME järelduste alus. EFRAG ei võta endale mingit vastutust ega kohustust käesoleva dokumendi sisu või selles sisalduvate nõuannete või juhiste järgimisest tulenevate otsuste, kaudsete või juhuslike tagajärgede või kahjude eest. Käesolevas väljaandes sisalduv teave ei kujuta endast nõustamist ja seda ei tohiks asendada asjakohase kvalifikatsiooniga spetsialistide teenuseid

EFRAGi kohta

EFRAGi missioon on teenida Euroopa avalikku huvi nii finants- kui kestlikkusaruandluse osas, arendades ja edendades Euroopa seisukohti ettevõtete aruandluse valdkonnas. EFRAG tugineb ettevõtete aruandluse arengule ja aitab sellele kaasa. Kestlikkusaruandluse valdkonnas annab EFRAG Euroopa Komisjonile tehnilist nõu Euroopa kestlikkusaruandluse standardite (ESRS) eelnõude kujul, mis on välja töötatud kindla protsessi käigus, ning toetab ESRSi tõhusat rakendamist. EFRAG ootab kõigi sidusrühmade panust ja kogub kogu standardite kehtestamise protsessi jooksul tööendeid konkreetsete Euroopa asjaolude kohta. EFRAGi legitiimsus põhineb tiptasemel, läbipaistvusel, juhtimisel, nõuetekohasel menetlusel, avalikul aruandekohustusel ja juhtival mõtteviisil. See võimaldab EFRAGil rääkida veenvalt, selgelt ja järjekindlalt ning olla tunnustatud kui Euroopa hääl ettevõtete aruandluse valdkonnas ning panustada ülemaailmsesse arengusse ettevõtete aruandluses.

EFRAGi rahastab Euroopa Liit ühtse turu programmi kaudu, milles osalevad EMP-EFTA riigid (Norra, Island ja Liechtenstein) ning Kosovo. Kõik väljendatud seisukohad ja arvamused on siiski ainult autori(te) omad ega pruugi kajastada Euroopa Liidu, Euroopa Komisjoni või ühtse turu programmis osalevate riikide seisukohti ja arvamusi. Euroopa Liit, Euroopa Komisjon ega ühtse turu programmis osalevad riigid ei vastuta nende eest.

© 2024 EFRAG Kõik õigused kaitstud. Reprodutseerimis- ja kasutusõigused on rangelt piiratud. Lisateabe saamiseks võtke ühendust aadressil efragsecretariat@efrag.org

Sisukord

Standardi eesmärk ja selle kohaldumine ettevõtjatele	4
Standardi struktuur	5
Kestlikkusaruande koostamise põhimõtted (baas- ja täiendav moodul)	6
Baasmoodul	8
Baasmoodul – üldteave	8
B1 – Aruande koostamise alus	8
B2 – Tavad, poliitikad ja tulevased algatused üleminekuks kestlikumale majandusele	8
Baasmoodul – keskkonna mõõdikud	9
B3 – Energia ja kasvuhoonegaaside heitkogused	9
B4 – Õhu, vee ja pinnase saaste	9
B5 – Elurikkus	9
B6 – Vesi	10
B7 – Ressursikasutus, ringmajandus ja jäätmekäitlus	10
Baasmoodul – sotsiaalsed mõõdikud	10
B8 – Töötajaskond – üldteave	10
B9 – Töötajaskond – tervishoid ja ohutus	10
B10 – Töötajaskond – tasustamine, kollektiivläbirääkimised ja koolitus	10
Baasmoodul – valitsemise mõõdikud	11
B11 – Süüdimõistmised ja trahvid korruptsiooni ja altkäemaksu eest	11
Täiendav moodul	12
Täiendav moodul – üldteave	12
C1 – Strateegia: ärimudel ja kestlikkus – seotud algatused	12
C2 – Tavade, poliitikate ja tulevaste algatuste kirjeldus üleminekuks kestlikumale majandusele	
Täiendav moodul – keskkonna mõõdikud	12
KHG heitkoguste aruandluse arvestamine B3 alusel (baasmoodul)	12
C3 – KHG vähendamise eesmärgid ja kliimaüleminek	13
C4 – Kliimariskid	13
Täiendav moodul – sotsiaalsed mõõdikud	13
C5 – Täiendavad (üldised) töötajaskonna omadused	13
C6 – Täiendav teave oma töötajaskonna kohta – Inimõiguste poliitikad ja protsessid	13
C7 – Tõsised negatiivsed inimõigustega seotud juhtumid	14
Täiendav moodul – valitsemise mõõdikud	14
C8 – Tulu teatud sektoritest ja ELi võrdlusalustest väljajätmine	14
C9 – Soolise mitmekesisuse suhtarv juhtorganis	14
Baasmoodul: suunised	15
Baasmooduli suunised – üldteave	15
Baasmooduli suunised – keskkonna mõõdikud	17
Baasmooduli suunised – sotsiaalsed mõõdikud	38
Baasmooduli suunised – valitsemise mõõdikud	41
Täiendav moodul: suunised	43
Täiendava mooduli suunised – üldteave	43
Täiendava mooduli suunised – keskkonna mõõdikud	44
Täiendava mooduli suunised – sotsiaalsed mõõdikud	46
Täiendava mooduli suunised – valitsemise mõõdikud	47
A liide: terminite sõnastik	49
B liide: võimalike kestlikkusaspektide loetelu	56
C liide: taustateave finantsturu osalistele, kes on käesoleva standardi alusel koostatud teabe kasutajad (vastavus muude ELi õigusaktidega)	59

Standardi eesmärk ja selle kohaldumine ettevõtjatele

1. Käesoleva vabatahtliku standardi eesmärk on toetada mikro-, väikese ja keskmise suurusega ettevõtjaid järgnevas:
 - (a) anda teavet, mis aitab rahuldada nende suurettevõtjate andmevajadusi, kes nõuavad oma tarnijatelt kestlikkusteavet;
 - (b) anda teavet, mis aitab rahuldada pankade ja investorite andmevajadusi, toetades seeläbi ettevõtjaid juurdepääsul rahastamisele;
 - (c) parandada kestlikkusaspektide juhtimist, millega nad silmitsi seisavad, st keskkonna- ja sotsiaalsed probleemid nagu saaste, töötervishoid ja ohutus. See toetab nende konkurentsivõimelist kasvu ja suurendab nende säilenõtkust lühikeses, keskmises ja pikas perspektiivis; ja
 - (d) aidata kaasa kestlikumale ja kaasavamale majandusele.
2. Käesolev standard on vabatahtlik. See kohaldub ettevõtjatele¹, kelle väärtpaberitega ei ole lubatud kaubelda Euroopa Liidu reguleeritud turul (ei ole noteeritud). [Direktiivi (EL) 2013/34 artikkel 3] määratleb kolm väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate kategooriat, mis põhinevad nende bilansimahul, netokäibel ja majandusaasta keskmisel **töötajate** arvil:
 - (a) Ettevõtja on mikroettevõtja, kui ta ei ületa kahte järgmistest künnistest:
 - i. €450,000 bilansimaht;
 - ii. €900,000 netokäive; ja
 - iii. keskmiselt 10 töötajat.
 - (b) Ettevõtja on väikeettevõtja, kui ta ei ületa kahte järgmistest künnistest:
 - i. €5 miljonit bilansimaht;
 - ii. €10 miljonit netokäive; ja
 - iii. keskmiselt 50 töötajat.
 - (c) Ettevõtja on keskmise suurusega ettevõtja, kui ta ei ületa kahte järgmistest künnistest:
 - i. €25 miljonit bilansimaht;
 - ii. €50 miljonit netokäive; ja
 - iii. keskmiselt 250 töötajat.
3. Need ettevõtjad ei kuulu äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi (CSRD) reguleerimisalasse, kuid neil soovitatakse kasutada käesolevat standardit. Käesolev standard käsitleb samu kestlikkusaspekte kui Euroopa kestlikkusaruandluse standardid (ESRS) suurettevõtjatele. See on siiski proportsionaalne ja võtab arvesse mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate põhiomadusi. Mikroettevõtjad võivad kasutada ainult mõnesid käesoleva standardi osi nii nagu on välja toodud paragrahvi 5 alapunktis a.
4. Käesoleva standardi koostamisel on proportsionaalsete nõuete määramisel hoolikalt kaalutud kooskõla suurettevõtjate ESRSiga. Käesoleval standardil puudub õiguslik alus erinevalt suurettevõtjate ESRSist.

¹ See hõlmab füüsilisest isikust ettevõtjaid, juriidilise isiku staatusega ettevõtjaid ja börsil noteeritud mikroettevõtjaid

Standardi struktuur

5. Käesolevas standardis on kaks moodulit, mida ettevõtja võib kasutada oma kestlikkusaruande koostamiseks:
 - (a) **Baasmoodul:** avalikustatav teave B1 ja B2 ning baasmõõdikud (B3 kuni B11). See moodul on suunatud mikroettevõtjatele ning kujutab endast miinimumnõuet teistele ettevõtjatele; ja
 - (b) **Täiendav moodul:** see moodul sätestab andmepunktid lisaks teabele B1-B11, mida tõenäoliselt nõuavad pangad, investorid ja ärikliendid lisaks baasmoodulile.

Allpool paragrahvis 24 on esitatud valikuvõimalused käesoleva standardi kohase kestlikkusaruande koostamiseks, kasutades ühte või enamat neist moodulitest. Kui moodul on valitud, tuleb seda järgida tervikuna (lubatud on paindlikkus vastavalt paragrahvile 22); iga avalikustatav teave esitatakse siiski ainult siis, kui see on ettevõtja konkreetsete asjaolude suhtes kohaldatav.
6. Baasmooduli kohaldamine on eelduseks täiendava mooduli rakendamiseks.
7. A liide "*Terminite sõnastik*" hõlmab käesolevas standardis kasutatud mõistete määratlusi. Terminite sõnastikus (A liide) määratletud mõisted on VSME standardis läbivalt **rasvases kaldkirjas**, välja arvatud juhul, kui mõistet kasutatakse samas paragrahvis rohkem kui üks kord.

Kestlikkusaruande koostamise põhimõtted (baas- ja täiendav moodul)

Käesoleva standardi järgimine

8. Käesolevas standardis on sätestatud nõuded, mis võimaldavad ettevõtjal esitada asjakohast teavet järgmiste asjaolude kohta:
 - (a) kuidas ta on avaldanud ja tõenäoliselt avaldab positiivset või negatiivset mõju inimestele või keskkonnale lühikeses, keskmises või pikas perspektiivis; ja
 - (b) kuidas keskkonna- ja sotsiaalaspektid on mõjutanud või tõenäoliselt mõjutavad tema finantsseisundit, finantstulemusi ja rahavooge lühikeses, keskmises või pikas perspektiivis.
9. Ettevõtja esitab asjakohase, tõese, võrreldava, arusaadava ja kontrollitava teabe.
10. Sõltuvalt ettevõtja tegevuse liigist on asjakohane ka käesolevas standardis käsitlemata teabe (mõõdikud ja/või narratiivne teave) lisamine, et avalikustada ettevõtja sektoris levinud (st tavaliselt konkreetsetes tööstusharus või valdkonnas tegutsevad ettevõtjad või üksused) või ettevõtjale eriomased kestlikkusaspektid, kuna see toetab asjakohase, usaldusväärse, võrreldava, arusaadava ja kontrollitava teabe koostamist. See hõlmab mõjuala 3 KHG heitkoguseid käsitleva teabe arvesse võtmist (vt käesoleva standardi punktid 50-53). B liites on esitatud loetelu võimalikest kestlikkusaspektidest.
11. Ettevõtja võib baas- ja täiendava mooduli mõõdikuid täiendada kvalitatiivse ja/või kvantitatiivse lisateabega, kui see on asjakohane vastavalt punktile 10.

Võrdlusandmed

12. Ettevõtja esitab võrdlusandmed eelmise aasta kohta, välja arvatud esmakordselt avalikustatud näitajad. Võrdlusandmed esitab ettevõtja alates teisest aruandeaastast.

Vajaduse korral põhimõtte

13. Teatav teave kehtib ainult konkreetsete asjaolude korral². Eelkõige täpsustatakse iga avalikustamise korral esitatud juhistes sellised asjaolud ja teave, mida tuleb esitada ainult siis, kui ettevõtja peab seda kohaldatavaks. Kui üks neist andmetest jäetakse esitamata, eeldatakse seda mittekohaldatavaks.

Tütarettevõtete kaasamine esitatud andmetesse

14. Kui ettevõtja on kontserni emаетtevõtja, siis on soovitatav koostada kestlikkusaruanne konsolideeritud alusel, hõlmates oma tütaretevõtjate andmed.
15. Kui emаетtevõtja on koostanud kestlikkusaruande konsolideeritud alusel, mis sisaldab teavet oma tütaretevõtjate kohta, siis tütaretevõtjad on vabastatud aruandluskohustusest.

Kestlikkusaruande koostamise aeg ja koht

16. Kui kestlikkusaruanne koostatakse suurettevõtjate või pankade vajaduste rahuldamiseks, mis nõuavad iga-aastast ajakohastamist, siis koostatakse see igal aastal. Kui ettevõtja koostab finantsaruandeid, siis kestlikkusaruanne koostatakse ajavahemiku kohta, mis on kooskõlas finantsaruande koostamisega. Kui konkreedsed andmepunktid ei ole võrreldes eelmise aruandeaastaga muutunud, võib ettevõtja märkida, et muutusi ei toimunud ning viidata eelmise aasta aruandes selle konkreetse andmepunkti kohta esitatud teabele.
17. Käesoleva aruande esmane ülesanne on teavitada tegelikke või potentsiaalseid äripartnereid. Ettevõtja võib teha oma kestlikkusaruande vabatahtlikult üldsusele kättesaadavaks. Sellisel juhul võib ettevõtja esitada oma kestlikkusaruande eraldi osana tegevusaruandest, kui tal see on olemas. Vastasel juhul võib ettevõtja esitada oma kestlikkusaruande eraldi dokumendina.
18. Et vältida sama teabe mitmekordset avaldamist, võib ettevõtja oma kestlikkusaruandes viidata muudes dokumentides avaldatud teabele, mis on kättesaadavad samaaegselt kestlikkusaruandega³.

² Näiteks seadusest tulenev nõue avalikustada konkreetset teavet või juba vabatahtlikult avalikustatud konkreetne teave keskkonnajuhtimissüsteemi kaudu.

Salastatud ja tundlik teave

19. Kui käesolevas standardis sätestatud teabe avalikustamise reeglid nõuavad salastatud või tundliku teabe avalikustamist, võib ettevõtja sellise teabe välja jätta. Kui ettevõtja otsustab sellise teabe välja jätta, peab ta selle kohta märkima avalikustatava teabe all B1 (vt punkt 24).

Kooskõla ja seosed finantsaruannetes avalikustatava teabega

20. Kui ettevõtja koostab ka finantsaruandeid, peab käesoleva standardi kohases kestlikkusaruandes esitatud teave:
- (a) olema kooskõlas sama perioodi kohta finantsaruannetes esitatuga; ja
 - (b) esitatud viisil, mis hõlbustab finantsaruannetes esitatud teabe ja selle seoste mõistmist, näiteks asjakohaste ristviidete abil.

³ VSME standardi tulevases veebipõhises versioonis võib ettevõtja vajaduse korral viidata muudes dokumentides kui kestlikkusaruandes avaldatud teabele, kasutades viitamist. Sellise viitamise puhul lisatakse asjakohase allika leheküljenumber sellel tingimusel, et PDF-vormingus allikadokument on kättesaadav ka veebipõhise tööriista versioonis.

Baasmoodul

21. Ettevõtja esitab keskkonna-, sotsiaal- ja **ärilise käitumise** aspektid (ühiselt "kestlikkusaspektid") kasutades allpool teavet B1-B11.
22. Kui ettevõtja soovib esitada põhjalikumat teavet, võib ta integreerida teabesse B1-B11 mõõdikud, valides need täiendavast moodulist.
23. Täiendavad suunised B1-B11 avalikustamise kohta on esitatud paragrahvides 66-209.

Baasmoodul – üldteave

B1 – Aruande koostamise alus

24. Ettevõtja avalikustab:
 - (a) millise järgmistest valikutest on ta teinud:
 - i. VALIK A: baasmoodul (ainult); või
 - ii. VALIK B: baasmoodul ja täiendav moodul;
 - (b) teabe selle kohta, kui **salastatud** või **tundlikuks teabeks** peetav teave (vt paragrahv 19) on jäetud avalikustamata.
 - (c) kas kestlikkusaruanne on koostatud ainult ettevõtja enda teabe põhjal või konsolideeritud alusel (st aruanne sisaldab teavet ettevõtja ja tema tütaretevõtjate kohta);
 - (d) konsolideeritud kestlikkusaruande korral aruandega hõlmatud tütaretevõtete loetelu, sealhulgas nende registreeritud aadressid⁴; ja
 - (e) järgmise teabe:
 - i. ettevõtte õiguslik vorm;
 - ii. NACE sektori klassifikatsiooni kood(id);
 - iii. bilansimaht (eurodes);
 - iv. müügitulu (eurodes);
 - v. **töötajate** arv (töötajate arvu või täistööajale taandatud töötajate arvu järgi);
 - vi. põhitegevuse riik ja olulis(t)e vara(de) asukoht; ja
 - vii. omatavate, renditavate või hallatavate **tegevuskohtade** geograafiline asukoht.
25. Kui ettevõtja on saanud kestlikkusega seotud sertifikaadi või märgise, esitab ta selle lühikirjelduse (sealhulgas vajaduse korral sertifikaadi või märgise andjad, kuupäeva ja taseme).

B2 – Tavad, poliitika ja tulevased algatused üleminekuks kestlikumale majandusele

26. Kui ettevõtja on kehtestanud konkreetsed tavad ja poliitika või tulevased algatused üleminekuks kestlikumale majandusele, avalikustab ettevõtja, kas tal on:
 - (a) tavad - selles kontekstis võivad tavad hõlmata näiteks jõupingutusi ettevõtte vee- ja elektritarbimise vähendamiseks, KHG heitkoguste vähendamiseks või saastuse vältimiseks ning algatusi tooteohutuse parandamiseks, samuti protsesse ja algatusi töötingimuste ja võrdse kohtlemise parandamiseks töökohal, ettevõtte töötajate kestlikkuse alast **koolitust** ja kestlikkuse projektidega seotud partnerlust;
 - (b) kestlikkusaspekte käsitlevad **poliitika** - kas mistahes poliitika keskkonna-, sotsiaal- või valitsemise kestlikkusaspektide käsitlemiseks on kehtestatud ja avalikult kättesaadavad;
 - (c) tulevikuplaanid ja algatused – mida on kestlikkusaspektide osas kavandatud; ja
 - (d) **eesmärgid** - jälgimaks **poliitika** rakendamist ja edusamme eesmärkide saavutamisel.

⁴ Registreeritud aadress on ettevõtte ametlik aadress.

27. Sellised tavad, poliitika(d) ja tulevikualgatused hõlmavad seda, mida ettevõtja teeb, et vähendada enda negatiivset mõju ja suurendada oma positiivset mõju inimestele ja keskkonnale, et aidata kaasa kehtivale majandusele. B liites on esitatud loetelu võimalikest kestlikkusaspektidest, mida võiks käesoleva teabega hõlmata. Ettevõtja võib selle teabe esitamiseks kasutada paragrahvis 78 esitatud vormi.
28. Kui ettevõtja avaldab teavet ka täiendava mooduli kohta, täiendab ta B2 osas esitatud teavet C2 osas esitatud andmepunktidega.

Baasmoodul – keskkonna mõõdikud

B3 – Energia ja kasvuhoonegaaside heitkogused

29. Ettevõtja avalikustab kogu energiatarbimise MWh-des koos jaotusega vastavalt tabelile allpool, kui ta saab sellise jaotuse esitamiseks vajalikku teavet:

	Taastuv	Taastumatu	Kokku
Elektrienergia (vastavalt kommunaalteenuste arvetele)			
Kütused			
Kokku			

30. Ettevõtja avalikustab hinnangulised **kasvuhoonegaaside (KHG) koguheit** CO₂ ekvivalenttonnides (tCO₂eq), võttes arvesse KHG protokollis ettevõttestandardi (2004. aasta versioon) sisu, sealhulgas:
- (a) mõjuala 1 KHG heitkogused tCO₂eq-s (omandis või kontrolli all olevatest allikatest); ja
 - (b) **asukohapõhised mõjuala 2 heitkogused** tCO₂eq-s (st ostetud elektri-, soojus-, auru- või jahutusenergia tootmisel tekkinud heide).
31. Ettevõtja avalikustab oma KHG heitemahukuse, mis arvutatakse paragrahvi 30 kohaselt avaldatud „**kasvuhoonegaaside (KHG) koguheit**“ jagamisel paragrahvi 24 alapunkti e alapunkti iv kohaselt avaldatud „müügituluga (eurodes)“⁵.

B4 – Õhu, vee ja pinnase saaste

32. Kui ettevõtja on seaduse või muude siseriiklike õigusnormide alusel juba kohustatud pädevatele asutustele esitama teavet oma saasteainete heitkogustest või kui ta avaldab nende kohta vabatahtlikult vastavalt keskkonnajuhtimissüsteemile, avalikustab ta teabe oma tegevuse käigus õhku, vette ja pinnasesse väljutatud saasteainete kohta koos iga saasteaine vastava kogusega. Kui see teave on juba avalikult kättesaadav, võib ettevõtja alternatiivina viidata dokumendile, kus see on esitatud, näiteks asjakohase URL-lingi või hüperlingi lisamise teel.

B5 – Elurikkus

33. Ettevõtja avalikustab nende alade arvu ja pindala (hektarites), mida ta omab, rendib või haldab **elurikkuse seisukohast tundlikul alal** või selle läheduses.
34. Ettevõtja võib avalikustada mõõdikud seoses **maakasutusega**:
- (a) maakasutus kokku (hektarites);
 - (b) vettpidava materjaliga kaetud ala suurus kokku;
 - (c) **looduskaitse suunitlusega alad** tegevuskohas kokku; ja
 - (d) **looduskaitse suunitlusega alad** väljaspool tegevuskohta kokku.

⁵ VSME standardi tulevases veebipõhise tööriista versioonis arvutatakse see automaatselt.

B6 – Vesi

35. Ettevõtja avalikustab kogu **veevõtu**, st ettevõtte (või rajatise) piiridesse võetud vee kogus; lisaks sellele esitab ettevõtja eraldi veekoguse, mis on võetud suure veestressiga alade tegevuskohtades.
36. Kui ettevõtjal on tootmisprotsessid, mis tarbivad märkimisväärselt vett (nt soojusenergiaprotsessid, nagu kuivatamine või energiatootmine, kaupade tootmine, põllumajanduslik niisutamine jne), avalikustab ta oma **veetarbimise**, mis on arvatatud tootmisprotsesside **veevõtu** ja veeheite vahena.

B7 – Ressursikasutus, ringmajandus ja jäätmekäitlus

37. Ettevõtja avalikustab, kas ta kohaldab **ringmajanduse põhimõtteid**, ning kui jah, siis kuidas ta neid põhimõtteid kohaldab.
38. Ettevõtja avalikustab järgneva teabe:
- (a) tekitatud jäätmete aastane üldkogus liikide kaupa (tava- ja ohtlikud jäätmed);
 - (b) **ringlussevõttu** või korduskasutuseks suunatud jäätmete aastane üldkogus; ja
 - (c) kasutatud asjakohaste materjalide aastane massivoog juhul, kui ettevõtja tegutseb märkimisväärselt materjalivoogudega sektoris (näiteks tootmine, ehitus, pakendamine või muu).

Baasmoodul – sotsiaalsed mõõdikud

B8 – Töötajaskond – üldised tunnused

39. Ettevõtja avalikustab **palgatöötajate** arvu töötajate arvuna või täistööajale taandatud töötajate arvuna järgmiste mõõdikute lõikes:
- (a) töölepingu liik (tähtajaline ja tähtajatu);
 - (b) sugu; ja
 - (c) töölepingu riik, kui ettevõtja tegutseb rohkem kui ühes riigis.
40. Kui ettevõttel on 50 või enam **töötajat**, avalikustab ta tööjõu volavuse aruandeperioodil.

B9 – Töötajaskond – tervishoid ja ohutus

41. Ettevõtja avalikustab oma **töötajate** kohta järgmise teabe:
- (a) **tõendatavate tööõnnetuste** arv ja määr; ja
 - (b) tööga seotud vigastustest ja tööga seotud tervisehäiretest põhjustatud surmajuhtumite arv.

B10 – Töötajaskond – tasustamine, kollektiivläbirääkimised ja koolitus

42. Ettevõtja avalikustab:
- (a) kas **töötajad** saavad **palka**, mis on võrdne või suurem kui asukohariigis kohaldatav miinimumpalk, mis on kindlaks määratud otse siseriikliku miinimumpalga seadusega või **kollektiivlepingu** kaudu;
 - (b) nais- ja meest**töötajate palga** erinevuse protsent. Ettevõtja võib jätta selle teabe avaldamata, kui tema töötajate arv on alla 150 töötaja; alates 7. juunist 2031 väheneb see künnis 100 töötajani;
 - (c) **kollektiivlepingutega** hõlmatud **töötajate** osakaal; ja
 - (d) keskmine aastane **koolitustundide** arv **töötaja** kohta soolise jaotuse alusel.

Baasmoodul – valitsemise mõõdikud

B11 – Süüdimõistmised ja trahvid korruptsiooni ja altkäemaksu eest

43. Aruandeperioodil süüdimõistmiste ja trahvide korral avalikustab ettevõtja korruptsiooni- ja altkäemaksu vastaste õigusaktide rikkumiste eest tehtud süüdimõistvate kohtuotsuste arvu ja trahvide kogusumma.

Täiendav moodul

44. See moodul hõlmab lisaks põhimoodulis sisalduvale teabele ettevõtja äripartnerite (näiteks investorite, pankade ja äriklientide) teabevajadusi käsitlevaid andmeid. Selle mooduli andmed kajastavad finantsturu osaliste ja äriklientide asjakohastest õigusaktidest tulenevaid kohustusi. Samuti kajastab see teavet, mida äripartnerid vajavad ettevõtja kui (võimaliku) tarnija või (võimaliku) laenuvõtja kestlikkuse riskiprofiili hindamiseks.
45. Allpool on esitatud loetelu näitajatest C1-C9, mida tuleb arvesse võtta ja mille kohta tuleb teavet avaldada, kui need on ettevõtja äritegevuse ja organisatsiooni suhtes kohaldatavad. Kui mõni neist andmetest jäetakse esitamata, siis eeldatakse seda mittekohalduvaks.
46. Täiendavad suunised C1-C9 avalikustamise kohta on esitatud paragrahvides 210-244.

Täiendav moodul – üldteave

C1 – Strateegia: ärimudel ja kestlikkus– seotud algatused

47. Ettevõtja avalikustab oma ärimudeli ja strateegia põhielemendid, sealhulgas:
 - a. pakutavate toodete ja/või teenuste oluliste rühmade kirjeldus;
 - b. kirjeldus olulistest turgudest, kus ettevõtja tegutseb (näiteks B2B, hulgimüük, jaemüük, riigid);
 - c. peamiste ärisuhete kirjeldus (näiteks peamised tarnijad, kliendid, turustuskanalid ja **tarbijad**); ja
 - d. kui strateegias on põhielemendid, mis on seotud või mõjutavad kestlikkusaspekte, siis nende põhielementide lühikirjeldus.

C2 – Tavade, poliitikate ja tulevaste algatuste kirjeldus üleminekuks kestlikumale majandusele

48. Kui ettevõtja on kehtestanud konkreetsed tavad, **poliitika** või tulevased algatused üleminekuks kestlikumale majandusele, mida ta on baasmooduli B2 teabe kohaselt juba esitanud, kirjeldab ta neid lühidalt. Ettevõtja võib selle teabe esitamiseks kasutada paragrahvis 213 esitatud vormi.
49. Ettevõtja võib esitada nende rakendamise eest vastutava ettevõtja kõrgeima taseme, kui see on olemas.

Täiendav moodul – keskkonna mõõdikud

KHG heitkoguste aruandluse arvestamine B3 alusel (baasmoodul)

50. Sõltuvalt ettevõtja poolt teostatava tegevuse liigist võib olla asjakohane avalikustada tema mõjuala 3 KHG heitkoguste suurus (vt käesoleva standardi paragrahvi 10), et saada asjakohast teavet ettevõtja **väärtusahela mõjudest** kliimamuutustele.
51. Mõjuala 3 heitkogused on **kaudsed KHG heitkogused** (muu kui mõjuala 2), mis tulenevad ettevõtja **väärtusahelast**. Need hõlmavad tegevusi, mis eelnevad ettevõtja tegevusele (nt ostetud kaubad ja teenused, ostetud kapitalikaubad, ostetud kaupade transport jne) ning tegevusi, mis järgnevad ettevõtja tegevusele (nt ettevõtte toodete transport ja turustamine, müüdüd toodete kasutamine, investeeringud jne).
52. Kui ettevõtja otsustab selle näitaja esitada, peab ta viitama mõjuala 3 KHG heitkoguste 15 liigile, mis on kindlaks määratud KHG protokollis ettevõttestandardis ja mida on üksikasjalikult kirjeldatud KHG protokollis ettevõtte väärtusahela (mõjuala 3) arvestus- ja aruandlusstandardis. Kui ettevõtja esitab mõjuala 3 KHG heitkogused, siis ettevõtja lisab olulised mõjuala 3 kategooriad (vastavalt [ettevõtte väärtusahela \(mõjuala 3\) arvestus- ja aruandlusstandardile](#)), mis põhinevad tema enda hinnangul asjakohaste mõjuala 3 kategooriate kohta. Ettevõtjad leiavad täiendavaid juhiseid iga kategooria konkreetsete arvutusmeetodite kohta KHG protokollis [mõjuala 3 heitkoguste arutamise tehnilisest juhisest](#).
53. Kui ettevõtja avalikustab mõjuala 1 ja 2 heitkogustele lisaks üksusepõhist teavet mõjuala 3 heitkoguste kohta, esitab ta selle koos nõutava teabega B3 - Energia ja kasvuhoonegaaside heitkogused.

C3 – KHG vähendamise eesmärgid ja kliimaüleminek

54. Kui ettevõtja on seadnud KHG heitkoguste vähendamise **eesmärgid**, avalikustab ta mõjuala 1 ja 2 heitkoguste eesmärgid absoluutväärtusena. Kooskõlas paragrahvidega 50-53 eespool ja juhul, kui ettevõtja on seadnud mõjuala 3 vähendamise eesmärgid, esitab ettevõtja ka eesmärgid märkimisväärsete mõjuala 3 heitkoguste kohta. Eelkõige esitab ta järgmise:
- sihtaasta ja sihttase;
 - võrdlusaasta ja lähtetaseme väärtus;
 - eesmärkide** jaoks kasutatud ühikud;
 - mõjuala 1 ja 2 ning, kui on avaldatud, mõjualaga 3 seotud osa eesmärgist; ja
 - loetelu peamistest meetmetest, mida ta püüab rakendada oma **eesmärkide** saavutamiseks.
55. Kui suure kliimamõjuga sektorites⁶ tegutsev ettevõtja on vastu võtnud kliimamuutuste leevendamise üleminekukava, võib ta esitada selle kohta teavet, sealhulgas selgituse selle kohta, kuidas see aitab kaasa KHG heitkoguste vähendamisele.
56. Kui ettevõtja tegutseb suure kliimamõjuga sektorites ja ta pole kehtestanud kliimamuutuste leevendamise üleminekukava, märgib ta, kas ja millal ta üleminekukava vastu võtab.

C4 – Kliimarisikid

57. Kui ettevõtja on tuvastanud kliimaga seotud ohud ja kliimaga seotud üleminekusündmused, mis tekitavad ettevõtjale suuri kliimaga seotud riske, peab ta:
- lühidalt kirjeldama selliseid kliimaga seotud ohte ja kliimaga seotud üleminekusündmusi;
 - avalikustama, kuidas ta on hinnanud oma varade, tegevuste ja **väärtusahela** kokkupuudet ja tundlikkust nende ohtude ja üleminekusündmuste suhtes;
 - avalikustama kõigi tuvastatud kliimaga seotud ohtude ja üleminekusündmuste **ajaperspektiivid**; ja
 - avalikustama, kas ta on võtnud **kliimamuutustega kohanemise** meetmeid seoses mis tahes kliimaga seotud ohtude ja üleminekusündmustega.
58. Ettevõtja võib avalikustada kliimarisikide võimalikud kahjulikud mõjud, mis võivad mõjutada tema finantstulemusi või äritegevust lühikeses, keskmises või pikas perspektiivis, märkides hinnatud riskid kõrgeks, keskmiseks või madalaks.

Täiendav moodul – sotsiaalsed mõõdikud

C5 – Täiendavad (üldised) töötajaskonna omadused

59. Kui ettevõtjal on 50 või enam **töötajat**, võib ta avalikustada nais- ja meesliikmete suhtarvu juhtkonna tasandil aruandeperioodil.
60. Kui ettevõtjal on 50 või enam **töötajat**, võib ta avalikustada füüsilisest isikust ettevõtjate arvu (ilma personalita, kes töötab ainult ettevõtja heaks), ja nende ajutiste töötajate arvu, kelle tööjõudu pakuvad ettevõtjad, kelle põhitegevuseks on „tööhõivetegevus“.

C6 – Täiendav teave oma töötajaskonna kohta – inimõiguste poliitika ja protsessid

61. Ettevõtja avalikustab vastuse järgmistele küsimustele:
- Kas ettevõtjal on käitumisjuhend või inimõiguste **poliitika oma töötajaskonna** jaoks? (JAH/ EI)
 - Kui jah, kas see hõlmab:
 - lapstööjõu kasutamist (JAH/ EI);
 - sunniviisilist tööd (JAH/ EI);
 - inimkaubandust (JAH/ EI);
 - diskrimineerimist (JAH/ EI);
 - tööõnnetuste ennetamist (JAH/ EI); või
 - muud? (JAH/ EI – kui jah, siis täpsustada).
 - Kas ettevõtjal on kaebuste esitamise mehhanism **oma töötajaskonna** jaoks? (JAH/ EI)

⁶ Suure kliimamõjuga sektorid on loetletud NACE jagudes A-H ja L nagu on määratletud määruse (EL) 1893/2006 I lisas.

C7 – Tõsised negatiivsed inimõigustega seotud juhtumid

62. Ettevõtja avalikustab vastuse järgmistele küsimustele:

- a. Kas ettevõtjal on **oma töötajaskonnas** kinnitatud juhtumeid, mis on seotud:
 - i. lapstööjõuga (JAH/ EI);
 - ii. sunniviisilise tööga (JAH/ EI);
 - iii. inimkaubandusega (JAH/ EI);
 - iv. diskrimineerimisega (JAH/ EI); või
 - v. muuga? (JAH/ EI – kui jah, siis täpsustada).
- b. Kui jah, siis ettevõtja võib kirjeldada **meetmeid**, mida on võetud eespool kirjeldatud **juhtumite** lahendamiseks.
- c. Kas ettevõtja on teadlik mis tahes kinnitatud **juhtumitest**, mis on seotud **väärtusahela töötajate, mõjutatud kogukondade, tarbijate ja lõpptarbijatega**? Kui jah, siis täpsustada.

Täiendav moodul – valitsemise mõõdikud

C8 – Tulu teatud sektoritest ja ELi võrdlusalustest väljajätmine

63. Kui ettevõtja tegutseb ühes või mitmes järgmistest sektoritest, avalikustab ta vastavad tulud nendes sektorites:

- a. rahvusvaheliste konventsioonide alused relvad (jalaväevastased miinid, kobarlahingumoon, keemia- ja bioloogilised relvad);
- b. tubaka kasvatamine ja tootmine;
- c. fossiilkütuste (süsi, nafta ja gaas) sektor (st ettevõtja saab tulu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 artikli 2 punktis 62 määratletud fossiilkütuste uurimisest, kaevandamisest, tootmisest, töötlemisest, ladustamisest, rafineerimisest või turustamisest, sh fossiilkütuste transpordist ja ladustamisest ning nendega kauplemisest, sh söest, naftast ja gaasist saadud tulu jaotus; või
- d. kemikaalide tootmine, kui ettevõtja on pestitsiidide ja muude agrokeemiatoodete tootja.

64. Ettevõtja avalikustab, kas ta on välja jäetud mis tahes Pariisi kokkuleppega kooskõlas ELi võrdlusalustest, nagu on kirjeldatud suuniste paragrahvis 241.

C9 – Soolise mitmekesisuse suhtarv juhtorganis

65. Kui ettevõtjal on olemas juhtorgan, avalikustab ettevõtja vastava soolise mitmekesisuse suhtarvu.

Baasmoodul: Suunised

66. Allpool esitatud suunised on osa ökosüsteemist, mis hõlmab ka EFRAGi poolt välja töötavaid täiendavaid juhiseid, täiendavaid digitaalseid tööriistu ja rakendamise tuge (haridusalased tegevused, sidusrühmade kaasamine), mille eesmärk on hõlbustada käesoleva juhise tehniliste elementide mõistmist.
67. Käesolevad suunised toetavad ettevõtjaid, kes soovivad kohaldada baasmoodulit.

Baasmooduli suunised – üldteave

B1 – Aruande koostamise alus

68. Kui ettevõtja esitab teabe enda õigusliku vormi kohta vastavalt siseriiklikele õigusaktidele paragrahvis 24 alapunktis e alapunktis i, võib ettevõtja valida ühe järgmistest ettevõtlusvormidest:
- osaühing
 - füüsilisest isikust ettevõtja
 - täis- või usaldusühing
 - ühistu
 - muu (palun täpsustada õiguslik vorm lähtuvalt riiklikust seadusest).
69. Ettevõtja NACE-koodi(de) esitamisel vastavalt paragrahvi 24 alapunkti e alapunktile ii on NACE-koodid (*Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne*) Euroopa Liidus kasutatavad majandustegevusalade klassifikaatorid. Need pakuvad standardiseeritud raamistikku majandustegevuste liigitamiseks sektoritesse, võimaldades võrreldavust ja ühist arusaamist eri ELi riikide vahel.
70. NACE kood koosneb mitmest numbrist alates 2-st kuni 5-ni, sõltuvalt majandustegevuse määratlemise täpsusastmest. NACE koodide loetelu on esitatud järgmises dokumendis: [MÄÄRUS \(EL\) 1893/2006](#).

Taseme nr	Identifikaator	Kirjeldus
1	Jagu	Jaod on tähistatud tähestikulise koodiga ja need määratlevad 21 üldist majandustegevusalala nagu põllumajandus, töötlev tööstus või kaubandus.
2	Osa	Osa on tähistatud kahekohalise numbrilise koodiga ja see tähistab konkreetset sektorit üldises majandustegevusalas. Kokku on 88 osa.
3	Grupp	Grupp on tähistatud kolmekohalise numbrilise koodiga (võttes arvesse ka osa kaks numbrit) ja see määratleb konkreetse sektori sees oleva valdkonna. Gruppide arv on umbes 270.
4	Klass	Klass on tähistatud neljakohalise numbrilise koodiga (arvestades osa ja grupi numbreid) ja see määratleb konkreetse tegevuse grupis. Klasside arv on umbes 450.

71. Töötajate arvu esitamisel vastavalt paragrahvi 24 alapunkti e alapunktile v on täistööaja ekvivalent (FTE) ettevõtja täistööajaga ametikohtade arv. Selle saab arvutada, jagades töötaja planeeritud töötunnid (tegelikud töötunnid nädalas kokku) tööandja täistööajaga tööandala töötundidega (täistööajaga töötajate töötunnid kokku). Näiteks töötaja, kes töötab 25 tundi nädalas ettevõttes, kus täistööajaga nädal on 40 tundi, vastab 0,625 täistööajaga ekvivalendile (st 25/ 40 tundi).
72. Töötajate arv on ettevõtja poolt kindlal ajahetkel hõivatud isikute koguarv.

73. Põhitegevuse riigi ja oluliste varade asukoha kohta andmete esitamisel vastavalt paragrahvi 24 alapunkti e alapunktile vi ja vii avalikustab ettevõtja selle teabe iga oma tegevuskoha kohta, kasutades järgnevat tabelit:

Tegevuskohad	Aadress	Postiindeks	Linn	Riik	Koordinaadid (geograafiline asukoht)
Registreeritud tegevuskoht (nt)					
Ladu (nt)					
Tootmisrajatis (nt)					

74. Ettevõtja geograafiline asukoht on sidusrühmadele eeldatavasti väärtuslik andmepunkt VKEga seotud riskide ja võimaluste hindamiseks, eelkõige seoses **kliimamuutustega kohanemise**, vee, ökosüsteemide ja elurikkuse kestlikkusaspektidega.

75. Geograafiline asukoht esitatakse üksiku **tegevuskoha** ruumilise punktina või suurema territoriumiga **tegevuskoha**, näiteks põllumajandusettevõtte, kaevanduse või rajatise puhul selle piire määratlevate punktidega. Ettevõtja võib tegevuskoha esitada ka punktide kogumina, et võimaldada asjaomase ala hõlpsat tuvastamist. Ruumipunktid esitatakse koordinaatidena viie kümnendkoha täpsusega (nt 0° 00' 0.036").

76. Kui ettevõtja avalikustab omatavate, renditavate või hallatavate **tegevuskohtade** geograafilise asukoha, lisab ta tegevuskohtade koordinaadid paragrahvis 73 esitatud tabelisse. Ettevõtja võib kasutada veebikaardistamise tööriistu (nt Google maps, Apple maps), et teha kindlaks tema omatavate, renditavate või hallatavate tegevuskohtade koordinaadid. Ettevõtja võib kasutada ka mis tahes asjakohaseid tarkvaravahendeid või -platvorme, et täpsemalt kindlaks määrata suuremate tegevuskohtade ümbermõõt või pindala.

77. Seoses paragrahviga 25 võib kestlikkusega seotud sertifitseerimine hõlmata ELi, riikliku või rahvusvahelise märgistamissüsteemi registreeritud ökomärgiseid, mis vastavad VKE põhitegevusele. Näiteks ELi ökomärgis hõlmab konkreetseid tooteid, nagu tekstiilid ja jalatsid, katted (nt puitpõrandakatted), puhastus- ja hügieenitooted, elektroonikaseadmed või mööbel. Lisateabe saamiseks võib ettevõtja tutvuda [ELi ökomärgise tooterühmade](#) ja [tootekataloogiga](#).

B2 – Tavad, poliitika ja tulevased algatused üleminekuks kestlikumale majandusele

78. Ettevõtjad võivad B2 andmepunktide kohta esitamiseks kasutada järgmist vormi.

	Kas teil on selliseid kestlikkuse tavaid/ poliitika/ tulevaseid algatusi, mis käsitlevad mõnda järgmistest kestlikkusaspektidest? [JAH/EI]	Kas need on avalikult kättesaadavad? [JAH/EI]	Kas poliitikal on eesmärgid? [JAH/EI]
Kliimamuutused			
Saastus			
Vee- ja mereressursid			
Elurikkus ja ökosüsteemid			
Ressursikasutus ja ringmajandus			
Oma töötajaskond			
Töötajad väärtusahelas			
Mõjutatud kogukonnad			
Tarbijad ja lõppkasutajad			
Äriline käitumine			

79. Kui ettevõtja on ühistu, võib ta avalikustada:

- töötajate, kasutajate või muude huvitatud isikute või kogukondade tõhusa osalemise valitsemises;
- Euroopa Nõukogu 29. septembri 2023. aasta soovitude kohaselt tehtud finantsinvesteeringud sotsiaalmajandusüksuste kapitali või varadesse (välja arvatud annetused ja sissemaksed); ja
- kõik piirangud kasumi jaotamisele, mis on seotud vastastikust laadi või üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamisega.

Suunised oma töötajaskonnale, väärtusahela töötajatele, mõjutatud kogukondadele ning tarbijatele ja lõppkasutajatele

80. Sotsiaalsete ja inimõigustega seotud kestlikkusaspektide mõistmiseks vaadake B liites võimalike kestlikkusaspektide loetelu. See loetelu võib aidata kindlaks teha, kas poliitika, tavad või tulevased algatused on suunatud negatiivsete inimõiguste **mõjude** terviklikule käsitlemisele või piirduvad need vaid teatavate mõjutatud sidusrühmade gruppidega (näiteks töötajad **väärtusahela** eelnevates etappides). Selle teabe osana võivad ettevõtjad avalikustada ka selle, kas neil on olemas protsess inimõigustega seotud kaebuste käsitlemiseks.

Baasmooduli suunised – keskkonna mõõdikud

B3 – Energia ja kasvuhoonegaaside heitkogused

Kliimamõju: energiakasutus ja kasvuhoonegaaside heitkogused

81. Vastavalt paragrahvidele 29 ja 30 avalikustab ettevõtja oma kliimamõjude kohta, esitades teavet oma energiakasutuse ja **kasvuhoonegaaside heitkoguste** kohta. Käesolev suunis B3 avalikustamise kohta ei ole täiendav andmepunkt lisaks paragrahvis 29 (energiatarbimise kohta) ja 30 (KHG heitkoguste kohta) kirjeldatud teabele, vaid pigem kordab üldeesmärki ja annab konteksti B3 põhiteabe avalikustamisele.

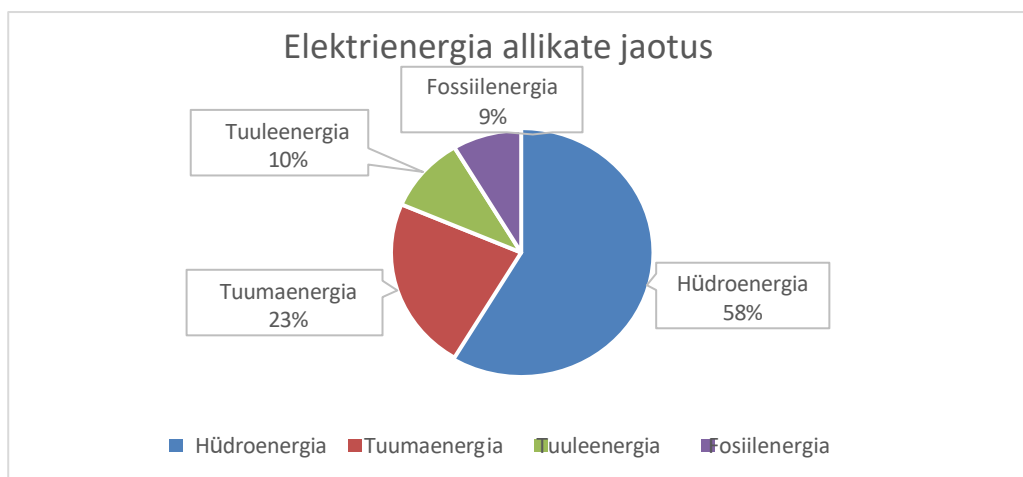
Energiatarbimine

82. Kliimaga seotud mõjud tulenevad olulisel määral energiatarbimisest. Seetõttu on oluline avalikustada nii tarbitud energia kogus kui ka liik – nt fossiilsed kütused nagu süsi, nafta ja gaas või **taastuvenergia** – ja energialiikide kombinatsioon. Energiaandmete avalikustamise näideteks on energia kogutarbimine fossiilkütuste ja elektrienergia lõikes. Võib esitada ka muid jaotusi nagu ostetud või toodetud taastuvatest allikatest elektrienergia tarbimine. Järgneb näide paragrahvis 29 nõutud teabest:

	Taastuvenergia tarbimine (MWh)	Taastumatu energia tarbimine (MWh)	202(x) energiatarbimine kokku (MWh)
Elektrienergia (vastavalt kommunaalteenuste arvetele)	300	186	486
Kütused	3	7	10
Kokku	303	193	496

83. Kui ettevõtja ostab fossiilseid kütuseid (nt maagaas, nafta) või taastuvaid kütuseid (nt biokütused nagu biodiiseli ja bioetanool), et toota elektrit, soojust või jahutust oma tarbeks, peab ta vältima topeltarvestust. Seetõttu arvestab ettevõtja ostetud kütuse energiasisaldust ainult kütuse tarbimisena, kuid ei arvesta ega esita veel kord andmeid sellest kütusest toodetud oma elektri- ja soojatarbimise kohta. Kui elektrit toodetakse taastuvatest energiaallikatest, näiteks päikese- või tuuleenergiast, ja kui kütust ei ole vaja kasutada, arvestab ettevõtja toodetud ja tarbitud elektrienergia koguse elektritarbimisena.

84. Ettevõtja ei tohi oma energiakulu tasaarvestada energia tootmisega isegi juhul, kui kohapeal toodetud energia müüakse ja seda kasutab kolmas osapool. Samuti tuleb vältida kütusetarbimise topeltarvestust: kui ettevõtja toodab elektrienergiat kas taastumatust või taastuvast kütuseallikast ja seejärel tarbib seda ise, arvestatakse energiakulu kütuse tarbimisena ainult üks kord. **Taastuvenergia** tarbimise osakaalu võib arvutada päritolutagatiste, taastuvenergia sertifikaatide või elektriarves märgitud elektri koosseisu alusel. Elektriarve võib viidata tarbitud elektriühikutele ja täpsustada taastuvatest energiaallikatest pärineva elektrienergia osakaalu ning joonisena võib see välja näha selliselt:

85. Paragrahvi 29 kohaselt nõutava energiatarbimist käsitleva teabe koostamisel jätab ettevõtja välja toorained ja kütused, mida ei põletata energia saamiseks. Ettevõtja, kes tarbib kütust nagu toorainet, võib avalikustada teabe selle tarbimise kohta eraldi.

Ümberarvestus erinevate energiaühikute vahel

86. Ettevõtjad peavad esitama oma energiatarbimise andmed lõppenergiana, mille all mõistetakse ettevõttele tarnitud energiakogust, näiteks megavatt-tunde (MWh) ostetud elektrienergiat, mis pärineb lähedalasuvast tööstusettevõttest saadud tarbeaurust või tanklatest ostetud diislikütusest. Elektrienergia viitab selgesõnaliselt soojusele, aurule ja jahutusele. Kütused hõlmavad kõike, mida põletatakse, nt gaas, maagaas, biomass jne.

87. Paragrahv 29 märgib energiatarbimise mõõtmise ühikuks MWh. Kütuse või biomassi puhul on vaja teisendada MWh-ks andmed, mida väljendatakse muudes ühikutes nagu energiasisaldus (nt kJ, Btu), maht (nt liitrid, m³) või mass (nt meetrilised tonnid, lühikesed tonnid).

88. Massina mõõdetava kütusekulu (nt puit, kivisüsi) puhul peab ettevõtja:

a. saama puhta kütteväärtuse (nt kJ/meetriline tonn, TJ/Gg) kütuse kohta (see võib olla usaldusväärsete allikate (nt IPCC) poolt avaldatud tüüpiline väärtus, tarnija poolt esitatud või ettevõttesiseselt saadud);

b. teisendama puhta kütteväärtuse MWh/tonniks, näiteks:

$$1 \text{ TJ} = 10^{12} \text{ J} = 277.78 \text{ MWh}; \quad 1 \text{ Gg} = 10^9 \text{ g} = 1,000 \text{ t}$$

$$11.9 \text{ TJ/Gg} = 11.9 * 277.78/1000 \text{ t} = 3.31 \text{ MWh/tonn}; \text{ ja}$$

c. arvutama massi energiasisalduse, näiteks:

$$1,245,345 \text{ t} * 3.31 \text{ MWh/tonn} = 4,117,111 \text{ MWh.}$$

89. Vedelkütuse puhul peavad ettevõtjad:

a. teisendama andmed mahu kohta massiks, korrutades mahu kütuse tihedusega,

$$\text{näiteks, diisel} = 4,456,000 \text{ l}; \quad \text{Diisli tihedus} = 0.84 \text{ kg/l}$$

$$4,456,000 \text{ (l)} * 0.84 \text{ (kg/l)} = 3,743,040 \text{ kg} = 3,743 \text{ t};$$

b. arvutama energiasisalduse, korrutades massi kohta kütteväärtusega, näiteks, 3,743 [t] * 43 [TJ/Gg] = 3,743 t * 43 TJ/(1,000 [t]) = 160.95 [TJ]; ja

c. teisendama TJ MWh-ks, näiteks 1 TJ = 10¹² J = 277.778 MWh

$$160.95 \text{ [TJ]} = 277.78 \text{ [MWh/TJ]} * 160.95 \text{ [TJ]} = 44,708 \text{ MWh.}$$

Dokumentatsiooni allikad:

Andmed

Dokumentatsiooni allikas

CDP

CDP tehniline ülevaade: kütuseandmete teisendamine MWh-ks

https://cdn.cdp.net/cdp-production/cms/guidance_docs/pdfs/000/000/477/original/CDP-Conversion-of-fuel-data-to-MWh.pdf?1479755175

Kasvuhoonegaaside heitkogused

90. Ettevõtja tegevusest tulenevate **kasvuhoonegaaside** (KHG) koguheitte osas tugineb paragrahvis 30 esitatud nõue KHG protokoll (juhtiv KHG heite arvestusstandard) määratlustele ja eeskirjadele. Paragrahvi 30 kohaselt esitavad ettevõtjad andmed oma mõjuala 1 ja 2 heitkoguste kohta. Mõjuala 1 KHG heitkogused on otsesed heitkogused, mis pärinevad ettevõtja omandis olevatest või kontrollitavatest allikatest. Mõjuala 2 heitkogused on aruandva ettevõtja tegevusest tulenevad **kaudsed KHG heitkogused**, mis tekivad mõne teise ettevõtja omandis olevatest või kontrollitavatest allikatest. Täiendavad suunised mõjuala 1 ja 2 heitkoguste arvutamise kohta on esitatud allpool.

91. Mõjuala 1 ja 2 heitkogused võib esitada järgmises vormis.

	202(x) KHG heitkogused (tCO ₂ e)
Mõjuala 1	45
Mõjuala 2	6
Kokku	51

92. KHG protokoll on üleilmne standard kasvuhoonegaaside heitkoguste mõõtmiseks, aruandluseks ja haldamiseks, tagades samas järjepidevuse ja läbipaistvuse. Ettevõttestandard hõlmab mõjuala 1, 2 ja 3 heitkoguste suuniseid ettevõtetele ja muudele organisatsioonidele (valitsusvälised organisatsioonid, valitsus jne).

93. Ettevõtja heitkoguste õiglase kajastamise tagamiseks on KHG protokollis sätestatud loetelu aruandluspõhimõtetest:

- a. asjakohasus: tagamine, et KHG inventuur kajastab organisatsiooni KHG heitkoguseid.
- b. täielikkus: tagamine, et KHG inventuuris võetakse arvesse kõiki KHG heiteallikaid ja tegevusi valitud piirides;
- c. järjepidevus: kasutatud meetodika järjepidevuse tagamine, et võimaldada võrdlusi aja jooksul;
- d. läbipaistvus: KHG heitkoguste arvutamisel kasutatud eelduste, viidete ja meetodika avalikustamine; ja
- e. täpsus: tagamine, et KHG heitkoguste andmed on piisavalt täpsed, et kasutajad saaksid teha otsuseid.

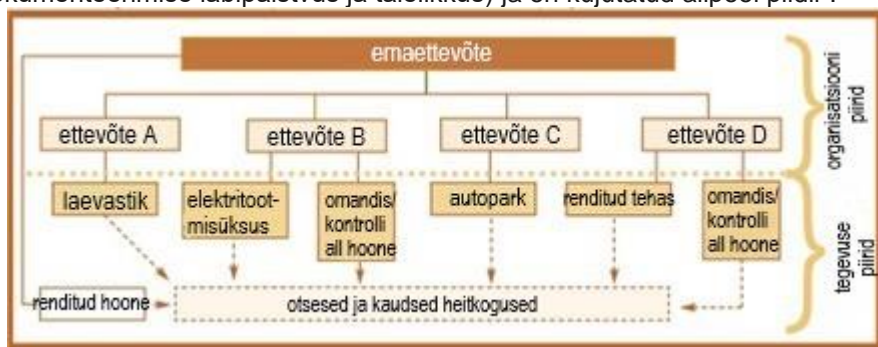
94. Alternatiivina KHG protokollile võivad ettevõtjad kasutada ISO 14064-1, kui see sobib paremini nende aruandlusvajadustele.

95. KHG heitkoguste aruandluses on oluline kehtestada asjakohased piirid, et tagada KHG inventuuri õigsus ja vältida heitkoguste topeltarvestust. KHG protokollis on määratletud kahte peamist liiki piire - organisatsiooni või tegevuspiirid.

- a. Organisatsiooni piir: KHG protokollis on see määratletud kui piirid, mis määravad kindlaks aruandva ettevõtja omandis või kontrolli all olevad tegevused sõltuvalt kasutatud konsolideerimismeetodist. Heitkoguste konsolideerimisel on kaks lähenemisviisi - kapitaliosaluse või kontrolli lähenemisviis. Ettevõtja valib lähenemisviisi, mis vastab tema olukorrale.
- b. Kapitaliosaluse lähenemisviis on seotud tegevusest tulenevate KHG heitkoguste arvestamisega vastavalt oma osalusele tegevuses.
- c. Kontrollimeetodi kasutamisel arvestab ettevõtja KHG heitkogused, mis pärinevad tegevusest, mille üle tal on kas finants- või tegevuskontroll. Selle lähenemisviisi korral kasutavad ettevõtte oma heitkoguste konsolideerimiseks ja kajastamiseks aruandes kas tegevus- või finantskontrolli kriteeriume.
 - i. Finantskontroll tähendab, et ettevõtja omab finantskontrolli tegevuse üle, kui tal on võimalus juhtida viimase finants- ja tegevuspoliitikat, et saada selle tegevusest majanduslikku kasu.
 - ii. Tegevuskontroll tähendab, et ettevõtja omab tegevuse üle tegevuskontrolli, kui tal või ühel tema tüarettevõtjal on täielik õigus kehtestada ja rakendada oma tegevuspoliitikat tegevuskohas.
- d. Tegevuspiir: KHG protokollis määratluse kohaselt on see piir, mis määrab kindlaks aruandva ettevõtte omandis või kontrolli all oleva tegevusega seotud otsesed ja kaudsed heitkogused. See hindamine annab ettevõtjale võimaluse määrata kindlaks, millised tegevused ja allikad põhjustavad otseseid (mõjuala 1) ja kaudseid heitkoguseid (mõjuala 2 ja 3) ning otsustada, milliseid tegevusest tulenevaid kaudseid heitkoguseid arvesse võtta.

VSME standard

e. Piiride kaalutlused peavad järgima eespool kirjeldatud põhimõtteid (järjepidevus ajas, nende dokumenteerimise läbipaistvus ja täielikkus) ja on kujutatud allpool pildil⁷.

96. KHG protokollis on esitatud juhised ja ka sammud, mida tuleb järgida KHG heitkoguste kindlakstegemiseks, arvutamiseks ja jälgimiseks, nagu on kujutatud allpool joonisel⁸.

97. Era- ja riigisektori algatuste kaudu on välja töötatud erinevad tööriistu, mis aitavad ettevõtjaid KHG heitkoguste inventuuri väljatöötamisel ja selle koostamisega seotud väljakutsete lahendamisel:

- KHG protokollide arvutusvahendid ja juhised: <https://ghgprotocol.org/calculation-tools-and-guidance>
- SME Climate hub: <https://smeclimatehub.org/start-measuring/>
- Normative'i ettevõtte süsinikukalkulaator: <https://businesscarboncalculator.normative.io/en/>
- Carbon Trust'i VKEde süsinikujalajälje kalkulaator: <https://www.carbontrust.com/our-work-and-impact/guides-reports-and-tools/sme-carbon-footprint-calculator>
- UK Business Climate hub: <https://businessclimatehub.uk/carbon-footprint-calculators/>

Mõjuala 1 and asukohapõhise mõjuala 2 heitkoguste suunised

98. Tüüpilised mõjuala 1 heited hõlmavad CO₂ (samuti CH₄ ja N₂O) heitkoguseid, mis on seotud kütuse põletamisega (näiteks kateldes, ahjudes, sõidukites jne) ning kliimaseadmetest ja tööstusprotsessidest tulenevaid lenduvaid heitkoguseid.

⁷ KHG protokollide ettevõttestandard: <https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/ghg-protocol-revised.pdf>

⁸ KHG protokollide ettevõttestandard: <https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/ghg-protocol-revised.pdf>

99. **Asukohapõhine mõjuala 2** hõlmab aruandva ettevõtte poolt ostetud või omandatud ja tarbitud elektrienergia, soojuse, auru ja jahutuse heitkoguseid. See kajastab nende võrkude keskmist heitkoguste intensiivsust, kus energiatarbimine toimub, ja kasutab enamasti võrgu keskmisi heitekoefitsiendi andmeid. Mõjuala 2 heitkoguste tüüpilised allikad on seotud mis tahes seadmega, mis tarbib elektrit (elektrimootorid, valgustid, hooned jne), soojust (tööstusprotsesside kütmine, hooned jne), auru (tööstusprotsessid) ja jahutust (tööstusprotsessid, hooned jne).

100. KHG heitkoguseid saab hinnata mitmel viisil, sealhulgas arvutuste, mõõtmiste või mõõtmiste ja arvutuste kombinatsiooni abil. Üks levinud lähenemisviis põhineb arvutustel, mille puhul kasutatakse heitekoefitsiente, mis võivad sisaldada KHG globaalset soojendamise potentsiaali (GWP). Samuti võib kasutada otsest mõõtmist andurite abil (vooluhulk ja kontsentratsioon). Alljärgnevas tabelis on esitatud kokkuvõte kõige tavalisematest meetoditest.

KHG hindamismeetod	Detailid	Vajalikud andmed
Mõõtmine	Otseselt mõõdetud gaasikoguste korrutamine nende vastava globaalse soojendamise potentsiaaliga.	Gaasi mõõtmisel saadud otsene väljastatud gaasi kogus (vooluhulk, kontsentratsioon, maht) Gaaside globaalse soojendamise potentsiaal (GWP)
Arvutamine	Tegevusandmete korrutamine heitekoefitsiendiga, mis sisaldab globaalset soojendamise potentsiaali (GWP).	Tegevusandmed Heitekoefitsiendid

101. Eespool tabelis on esitatud järgmised mõisted:

- tegevusandmed, mis tavaliselt vastavad tarbitud kütusekogusele. Seda võib väljendada energiaühikutes (nt MWh), mahus (nt m³ või l) või massis (nt tonnides või kg). Ettevõtja saab need andmed kätte kütuse ostukviitungite või kommunaalavete kaudu;
- globaalne soojendamise potentsiaal, mis kvantifitseerib antud kasvuhoonegaasi **mõju** kliimale võrreldes samaväärse süsinikdioksiidi ühikuga; ja
- heitekoefitsiendid, mis kvantifitseerib, kui palju KHG eraldub ühe tegevusühiku kohta. Sageli võetakse heitekoefitsientide puhul arvesse KHG globaalset soojendamise potentsiaali, mille puhul ettevõtja ei pea viimast arvestama.

102. Allpool tabelis on esitatud mittetäielik ülevaade allikatest, kust ettevõtjad saavad hõlpsasti teavet nii heitekoefitsientide kui ka globaalse soojendamise potentsiaali (GWP) kohta. Ettevõtjad võivad lähtuda ka autoriteetsetest siseriiklikest allikatest, mis võivad olla nende olukorra jaoks asjakohasemad.

Heitekoefitsiendid	ADEME – Base Empreinte® IPCC – Heitekoefitsiendi andmebaas IPCC – Riiklike kasvuhoonegaaside inventuuri juhised Association of Issuing Bodies (AIB) – Jäaksegu võrgu heitekoefitsiendid JRC – Elektritarbimise ajalooline KHG heitekoefitsient Lelektritootmise elutsükli heitekoefitsiendid USEPA KHG heitekoefitsiendid Kanada valitsuse avaldatud heitekoefitsiendid ja kontrollväärtused IEA'i aastased KHG heitekoefitsiendid maailma riikide jaoks elektri- ja soojusenergia tootmisel (2022. aasta andmekogum, tasuline andmekogum)
Globaalne soojendamise potentsiaal (GWP)	IPCC – Globaalne soojenemise potentsiaal

103. Ettevõtjad leiavad lisajuhiseid ja vahendeid, kuidas tegutseda ja esitada oma KHG heitkoguste ja kliimamõjude kohta, külastades veebilehte <https://smeclimatehub.org/>.

Näide mõjuala 1 heitkoguse arvutamisest

104. Ettevõtte A põletab tööstuskatlas kütteõli nr 4. Finantsarvestuse jaoks jälgib ta oma kulusid ja KHG arvestuse jaoks jälgib ta kütusekoguseid (m³), mis kajastuvad tema kütusekviitungitel. Kviitungite põhjal määrab ta kindlaks ostetud kütteõli aastased kogused ja jälgib ka kütteõli varusid aasta esimesel kalendripäeva. 2023. aastal ostis ta 100 m³ kütteõli. Andmete põhjal oli 1. jaanuaril 2023. aastal tema varudes 2,5 m³ ja 1. jaanuaril 2024. aastal 1 m³. Seega määrab ta (ostu ja varude mõõtmise teel), et 2023. aastal tarbis ta 101,5 m³ kütteõli.

105. Kasutades IPCC heitekoefitsientide loetelu ([tabel 2.3, lk 2.18](#)), hindab ta oma heitekoefitsiendi diislikütuse ja jääköli segu (50:50) väärtuseks 75,75 t CO₂/TJ ning kasutades avaldatud energiastatistikat, määrab ta kütuse puhtaks kütteväärtuseks 0,03921 TJ/m³. Arvestades, et CO₂ GWP on võrdne ühega, on selle konkreetse mõjuala 1 allika CO₂ heitkogus:

$$101.5 \text{ m}^3 * 0.03921 \text{ TJ/m}^3 * 75.75 \text{ t CO}_2/\text{TJ} * 1 = 301.5 \text{ t CO}_2$$

106. Käesoleva näite täielikkuse huvides arvutatakse ka CH₄ ja N₂O heitkogused. IPCC heitekoefitsientide loetelu kontrollimine näitab, et need on vastavalt 3 kg CH₄/TJ ja 0.6 kg N₂O/TJ, seega on heitkogused järgmised:

$$\text{CH}_4 \text{ heitkogused} = 101.5 \text{ m}^3 * 0.03921 \text{ TJ/m}^3 * 3 \text{ kg CO}_2/\text{TJ} * 29.8 = 0.36 \text{ tCO}_2\text{e N}_2\text{O}$$

$$\text{heitkogused} = 101.5 \text{ m}^3 * 0.03921 \text{ TJ/m}^3 * 0.6 \text{ kg CO}_2/\text{TJ} * 273 = 0.65 \text{ tCO}_2\text{e}$$

107. Nagu mainitud, lisavad CH₄ ja N₂O heitkogused umbes 1 tCO₂e CO₂ väärtusele 301.5 tCO₂, mis moodustab umbes 0.3% koguheitest. Seda võib pidada vastuvõetava aruandlusvea piires ning seega ei oleks võinud seda arvutada ja esitada. CH₄ ja N₂O globaalse soojendamise potentsiaalid tulenevad [IPCC kuuenda hindamisaruande peatükist 7SM](#)⁹.

Näide mõjuala 2 heitkoguse arvutamisest

108. Ettevõttel A on Pariisis 2000 m² suurune büroohoone, kus ta maksab keskkütte ja -jahutuse, valgustuse, arvutite ja muude elektriseadmete, näiteks kodumasinade tarbitud elektrienergia eest. Kommunaalarvete põhjal on ta hinnanud, et hoone tarbis 2022. aastal 282 MWh elektrienergia. Kasutades nowtricity.com poolt esitatud heitekoefitsiendi Prantsusmaa jaoks 2022. aastal, ta on hinnanud hoone elektritarbimise mõjuala 2 heitkogused järgmiselt:

$$\text{Heitkogused}_{GHG} = 282\,000 \text{ [kWh]} * 73 \left[\frac{\text{g CO}_2\text{eq}}{\text{kWh}} \right] = 20.6 \text{ t CO}_2\text{eq}$$

109. Ettevõtjad võivad soovida esitada ka oma turupõhised mõjuala 2 andmed. Turupõhiste mõjuala 2 heitkoguste heitekoefitsiendid kajastavad ettevõtja ja tema energiatarbijate vahel sõlmitud lepinguid. Turupõhised heitekoefitsiendid võivad esitada nende elektri- või soojatarbijad ning neid võib toetada nende endi energiaomaduste sertifikaatide või elektrienergia ostulepingute ostmise või [jääksegude heitekoefitsientide](#) kasutamine.

B4 – Õhu, vee ja pinnase saaste

Suunised, millised ettevõtjad peavad saastuse kohta aru andma ja milliste saasteainete kohta peavad ettevõtjad esitama

110. Paragrahvis 32 on sätestatud, et ettevõtja peab avalikustama oma tegevuse käigus õhku, vette ja pinnasesse paisatavate saasteainete andmed pädevatele asutustele või keskkonnajuhtimissüsteemi raames, kui see on seadusega nõutav. See tähendab, et ettevõtja hindab kõigepealt, kas ta juba esitab sellist teavet kas seadusest tulenevalt või vabatahtlikult.

⁹ Smith, C., Z.R.J. Nicholls, K. Armour, W. Collins, P. Forster, M. Meinshausen, M.D. Palmer, ja M. Watanabe, 2021: Maa energiaeelarve, kliimatagasiside ja kliimatundlikkuse lisamaterjal. Teoses „Kliimamuutused 2021: Füüsikalised alused“. Esimese töörühma panus valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli kuuendasse hindamisaruandesse (Masson-Delmotte, V., P. Zhai, A. Pirani, S.L. Connors, C. Péan, S. Berger, N. Caud, Y. Chen, L. Goldfarb, M.I. Gomis, M. Huang, K. Leitzell, E. Lonnoy, J.B.R. Matthews, T.K. Maycock, T. Waterfield, O. Yelekçi, R. Yu, ja B. Zhou (toim)). Kättesaadav aadressil <https://www.ipcc.ch/>.

VSME standard

Kui ettevõtja juba esitab teavet saasteainete heitkoguste kohta (või on selleks õiguslikult kohustatud), esitab ettevõtja täiendavat teavet selliste heitkoguste kohta vastavalt paragrahvis 32 sätestatud nõuetele. Kui aga ettevõtja ei esita veel sellist teavet (ega ole selleks õiguslikult kohustatud), siis peab ta lihtsalt teatama, et see on nii.

111. Üldiselt kohaldatakse seda nõuet eeldatavasti ettevõtjate suhtes, kes on tööstusrajatise või intensiivse loomakasvatuse käitajad, kes on hõlmatud [Tööstus- ja loomakasvatuse heitkoguste direktiiviga \(IED 2.0\)](#), millega muudetakse [Tööstusheite direktiivi](#) (IED). IED 2.0 hõlmab umbes 75 000 käitist Euroopas, mis katab selliseid tegevusi nagu kütuse põletamine üle 50 MW nimivõimsusega kateldes, valamine metallivalukodades, värviliste metallide töötlemine, lubja tootmine, keraamikatoodete tootmine põletamise teel, taimekaitsevahendite või biotsiidide tootmine, mis tahes sigade või kodulindude kasvatamine (vähemalt 380 loomühikut), naha parkimine, tapamajad jne. Nendel juhtudel peab käitis juba esitama pädevale asutusele aruande õhku, vette ja pinnasesse paisatud saasteainete kohta ning andmed on avalikult kättesaadavad [Tööstusheite portaali määrusega \(IEPR\)](#), mis asendab [Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistrit](#) (E-PRTR). Ettevõtte, kes tegutsevad rohkem kui ühes rajatises, ei pea E-PRTRi kohaselt esitama aruandeid kogu ettevõtte konsolideeritud heitkoguste kohta, kuna nad esitavad aruandeid ainult rajatise tasandil. Samuti ei pea ettevõtte, kes omavad rajatist, kuid ei tegutse selles, E-PRTRile aru andma, kuid neilt oodatakse, et nad kajastaksid kestlikkusaruandes oma rajatise heitkoguseid.
112. Sama kehtib, kui ettevõtja peab jälgima E-PRTRis loetletud saasteaineid ja nendest aru andma keskkonnajuhtimissüsteemi, näiteks keskkonnajuhtimis- ja auditeerimissüsteemi (EMAS) või ISO 14001 sertifikaadi alusel. Need on põhimõtteliselt asjakohased aspektid, mida ettevõtja lisab oma kestlikkusaruandesse.
113. Kui ettevõtjal on ainult üks rajatis või ta tegutseb ainult ühes rajatises ja kui tema saasteandmed on juba avalikult kättesaadavad, võib ettevõtja viidata dokumendile, kus selline teave on esitatud, selle asemel et seda uuesti esitada. Samuti, kui ettevõtja avaldab kogu organisatsiooni hõlmava aruande, näiteks EMASi aruande, mis sisaldab andmeid saaste kohta, võib ta selle lisada kestlikkusaruandesse viitena.
114. Saasteainete kohta teabe esitamisel kestlikkusaruandes märgib ettevõtja saasteaine liigi koos õhku, vette ja pinnasesse paisatud kogusega sobivas massiühikus (nt t või kg).
115. Allpool on esitatud näide, kuidas ettevõtjad võivad esitada teavet oma õhku, vette ja pinnasesse suunatud heitkoguste kohta saasteainete liikide kaupa.

Saasteaine	Heitkogused (kg)	Väljalaske keskkond (õhk, vesi, pinnas)
nt kaadmium ja ühendid	10	Vesi
Saasteaine liik 2		
Saasteaine liik 3		

116. Seoses saasteainete liikidega, mida tuleb arvestada vastavalt paragrahvi 32 avalikustamismäärusele, võib ettevõtja viidata peamistele praeguse ELi õiguse alusel hõlmatud saasteainetele. Siiski peab iga ettevõtja arvestama oma kohalikus õigusruumis kehtivate õigusaktidega hõlmatud konkreetseid saasteaineid.
117. Peamiste õhusaasteainete ([direktiiv 2024/299](#); [määrus 2024/1244](#); [EK, 2024](#); [EMP, 2022](#)) näited on järgmised: vääveloksiidid (Sox/SO₂ – nt t energiatootmisest ja kütmisest tootmises), lämmastikoksiidid (NO_x/NO₂ – nt transpordist), mittemetaansed lenduvad orgaanilised ühendid (NMVOC – nt põllumajanduslikust tegevusest), süsinikmonooksiid (CO – nt fossiilkütuste põletamisest), ammoniaak (NH₃ – nt sönniku kasutamisel ja ladustamisel), tahked osakesed (PM₁₀ – nt põletamisel tootmises, transpordis, põllumajanduses), raskmetallid (Cd, Hg, Pb, As, Cr, Cu, Ni, Zn), püsivad orgaanilised saasteained (PAH, HCB, PCB, dioksiinid/furaanid), osoonikihti kahandavad ained (klorofluorosüsivesinikud, osaliselt halogeenitud klorofluorosüsivesinikud, haloonid), must süsinik (BC – nt energiatarbimisest) jne.

118. Vastavalt Alliance for Clean Air poolt vastu võetud [Õhusaasteainete heitkoguste ettevõtete juhendile](#) on erasektori peamised õhusaasteainete heiteallikad (mis on väga mõjusad ka kogu **väärtusahela** jaoks) järgmised:

- (a) elektri tootmine fossiilkütuste või biomassi põletamisel (mis võib toimuda väliselt, jaotada riikliku võrgu kaudu ja seejärel tarbida kogu väärtusahela tegevuses);
- (b) otsene statsionaarne fossiilkütuste või biomassi põletamine ettevõtja tegevuses või tööstusprotsessides või statsionaarsete masinate käitamine või muu tegevus, mis nõuab kütuse põletamist;
- (c) transport: kaubavedu, maantee-, raudtee-, laevandus- ja lennutransport, maanteevälised sõidukid, näiteks põllumajanduses või ehituses kasutatavad sõidukid);
- (d) tööstusprotsessid: kõik muud heitkogused, mis ei tulene kütuse põletamisest ja mis tekivad tööstusprotsesside käigus;
- (e) põllumajandus: loomakasvatus ja sõnnikuhaldus, taimekasvatus, näiteks põllukultuuride jääkide põletamine, sõnniku ja väetiste kasutamine;
- (f) jäätmete kõrvaldamine: näiteks prügilasse ladestamine, põletamine või lahtine põletamine või kompostimine.

119. [Juhend](#) on näide lihtsast meetodikast ettevõtte õhusaasteainete heitkoguste inventuuri koostamiseks ja vastavate õhusaasteainete heitkoguste arvutamiseks. See meetodika jaguneb järgmisteks etappideks (välja arvatud **väärtusahela** kaardistamine, kuna VSME standardi kohaselt tuleb käesoleva avalikustamismõude kohaselt nõutav teave esitada aruandva ettevõtte tasandil): (1) väärtusahela heiteallikate kindlaksmääramine, (2) heitkoguste kvantifitseerimise meetodite kindlaksmääramine, (3) tegevusandmete kogumine, (4) heitekoefitsientide kindlaksmääramine ja (5) heitkoguste kvantifitseerimine. Juhendis esitatakse saasteallikate kaardistamine meetodikatega, mille abil arvutatakse teavet peamistest õhusaasteainetest tulenevate heitkoguste kohta (tabel allpool).

Saasteallikad	Heitkoguste kvantifitseerimise meetodika (Suunise jagu)
Elektrienergia	Jagu 4,1
Kütuse põletamine	Jagu 4,2
Transport	Jagu 4,3
Tööstusprotsessid	Jagu 4,4
Põllumajandus	Jagu 4,5
Jäätmed	Jagu 4,6

120. Allpool on esitatud näide õhusaasteainete heitkoguste arvutamise meetodi kohta, kasutades eespool esitatud juhendist võetud tootmismeetodit. Antud näites on M_p ettevõtte **väärtusahelas** kasutatud (või toodetud) materjali M kogus, mis on toodetud protsessi p abil (tonnides, liitrites); $EF_{k,p}$ on saasteaine k heitekoefitsient protsessi p jaoks (g tootmisühikutes⁻¹); $Em_{k,p}$ on konkreetse saasteaine k heitkogused protsessi p jaoks (g).

$$Em_{k,p} = M_p * EF_{k,p}$$

121. Näiteks keskmise suurusega šokolaaditootja, kes toodab 2022. aastal 1 750 tonni šokolaadi, kohaldab NMVOCi heitkoguste arvutamiseks vaikumisi heitekoefitsienti 2, mis annab järgmise arvutuse:

$$1.750 \text{ tonni šokolaadi} * 2 \text{ (NMVOCide heitekoefitsient)} = 3.500 \text{ tonni NMVOCi heitkoguseid.}$$

122. Transport võib olla veel üks oluline õhusaasteallikas enda tegevuses ja **väärtusahela** tasandil. Käesoleval juhul peab üksus konkreetse saasteaine heitkoguste hindamiseks näiteks maanteetranspordist lähtuvalt kasutama järgmist valemit, kus $FC_{v,f}$ on sõidukitüübi v kütusekulu, kasutades kütust f (kg); $EF_{k,v,f}$ on saasteaine k heitekoefitsient sõidukitüübi v ja kütuse f puhul (g sõiduk-km⁻¹); $Em_{k,v,f}$ on konkreetse saasteaine k heitkogused sõidukitüübi v ja kütuse f puhul (g).

$$Em_{k,v,f} = FC_{v,f} * EF_{k,v,f}$$

VSME standard

123. Näiteks diiselmootoriga väike tarbesõiduk, mis läbis 2022. aastal kokku 2800 km, tekitab järgmise koguse PM10 heitmeid (PM10 heitekoefitsient 1,52 g/kg):

$$2\ 800\ \text{km} * 1,52 = 4.256\ \text{grammi PM}_{10}\ \text{heitkoguseid.}$$

124. Kütuse põletamine on täiendav kriitiline õhuheitmete allikas. Sellisel juhul võib valem olla näiteks järgmine, kus FC_n on allika kategoorias (Gj) tarbitud kütus n; EF_k on selle saasteaine k heitekoefitsient (g/Gj); ja Em_k on konkreetse saasteaine k heitkogused (g).

$$E_{mk} = FC_n * EF_k;$$

125. Näiteks kui ettevõtte tarbib 2020. aastal 3 000 000 grammi kütust, on SO₂ heitekoefitsient 0,67, mille tulemuseks on:

$$3\ 000\ 000 * 0,67 = 2\ 010\ 000\ \text{grammi SO}_2\ \text{heitkoguseid kütuse põletamisel 2020. aastal.}$$

126. Peamiste veesaasteainete ([määrus 2024/1244](#); [direktiiv \(EK\) 2000/60](#); [direktiiv \(EK\) 2006/118](#); [direktiiv \(EMÜ\) 91/676](#); [direktiiv \(EL\) 2010/75](#); ja muudatus [direktiiv \(EMP, 2024\) 2024/1785](#)) näited on järgmised: lämmastik (N), fosfor (P), raskemetallid (Cd, Hg, Pb, samuti As, Cr, Cu, Ni, Zn), püsivad orgaanilised ained ja pestitsiidid, BTEX (benseen, toluen, etüülbenseen, ksüleen) ja muud lenduvad orgaanilised ühendid (LOÜ), hapnikutasakaalu ebasoodsalt mõjutavad ained (möödetakse selliste näitajate abil nagu BOD, COD jne), kogu orgaaniline süsinik (TOC) jne.

127. Pestitsiidid ja toitained (nt N ja P) võivad vabaneda põllumajandustegevuse kaudu ([EMP, 2023](#); [UNEP, 2023](#)) (nt sõnniku või anorgaaniliste väetiste kasutamine). Raskemetallide kontsentratsioon võib pärineda kaevandamisest ja reovee ärajuhtimisest. TOC on vee orgaanilise ainega saastumise üldine näitaja, mis näitab elusa materjali olemasolu näiteks reovees, aga ka pinna- ja põhjavees (tavalised kontsentratsioonitasemed on vastavalt alla 10 mg l⁻¹ ja 2 mg l⁻¹). COD näitab laialdaselt tööstusreovee või reovee olemasolu, kusjuures reostamata vees on selle väärtused tavaliselt alla 20 mg l⁻¹ ja tööstusreovee väärtused ulatuvad kuni 60.000 mg l⁻¹. BODi kasutatakse tavaliselt pinnavee orgaanilise aine põhjustatud reostuse ja reoveepuhastuse tõhususe määramiseks ning selle väärtused on tavaliselt umbes 2 mg l⁻¹ reostamata vees ja 10 mg l⁻¹ ja rohkem reostunud vees. LOÜde paikamine võib olla tingitud veeleketest.

128. Vette suunatud heitkoguste mõõtmiseks soovib Euroopa Keskkonnaagentuur kasutada lihtsat hindamismeetodit, mis sarnaneb eespool nimetatud õhusaasteainete puhul kasutatavale meetodile. Alljärgnevas valemis on AR_a tegevusala a tegevusmäär (mis tuleb valida konkreetse tegevuse või protsessi põhjal; nt vt Mp eespool esitatud õhkuheite arvutamisel); EF_{p,a} on saasteaine p heitekoefitsient tegevusala a puhul; ja Emissions_{p,a} on konkreetse saasteaine p heide tegevusala a puhul.

$$\text{Heitkogused}_{p,a} = AR_a * EF_{p,a}$$

129. Peamiste pinnasesse paisatud saasteainete ([määrus 2024/1244](#); [direktiiv \(EMP\) 86/278](#)) näited on järgmised: N, P, raskemetallid (nt reoveesetted), BTEXid ja muud LOÜd, POPid ja pestitsiidid

130. Üldiselt on erasektori mullareostusallikad peamiselt tööstusprotsesside tooted või kõrvalsaadused (nt kemikaalide tootmine, energeetika, tekstiilitootmine), bensiinist saadud toodete juhuslikud lekked, loomakasvatus ja põllumajandustegevus (nt niisutamine puhastamata reoveega, linnukasvatus), reovee tootmine ja puhastamine, metallide ja mineraalide tootmine ja töötlemine ning transport ([FAO, 2021](#)).

131. Ettevõtete toetamiseks õhku, vette ja pinnasesse paisatavate heitkoguste arvutamiseks on välja töötatud mitu riiklikku käsiraamatut. Näiteks [Austraalias](#) ja [Lõuna-Aafrikas](#) on üksustele esitatud mõned hindamisvõimalused, mille vahel sõltuvalt nende võimalustest valida: otsene mõõtmine (nt proovide võtmine, pidevseiresüsteem), massibilanss, tehnilised arvutused, heitekoefitsiendid (sama valem nagu eespool õhu- ja veeheitmete puhul) jne. Üldine lähenemisviis selliste heitkoguste arvutamiseks on järgmine: 1) määrata kindlaks käitises olevad heiteallikad (põletamine, tootmine, lahusti aurustumine, ladustamine, lenduvad heited); 2) teha kokkuvõtte olemasolevast teabest; 3) määrata hindamismeetodite loetelust kindlaks konkreetse hinnatava protsessi jaoks kõige sobivam meetod, olemasolev teave ja mõõtmisvahendid, mida saab hankida vajalike andmete saamiseks; 4) koguda iga meetodi jaoks vajalikud andmed; ja 5) arvutada heitkogused. Käsiraamatutes on esitatud mitmeid valemiteid ja näiteid iga heitkoguse arvutusmeetodi kohta.

132. Õhusaasteainete heitekoefitsientide loetelu on leitav [Euroopa Keskkonnaagentuuri](#) veebilehelt. Kuigi õhusaaste puhul kasutatakse enamasti heitekoefitsiente, on [WHO](#) teinud kättesaadavaks teatud heitekoefitsiendid pinnavee heitmete ja maapealse kõrvaldamise jaoks konkreetsete protsesside puhul. Täiendavaid POPi heitekoefitsiente saab vaadata [siin](#).

133. Tuleb märkida, et punktis 32 sätestatud nõuded on kohaldatavad ainult konkreetsetes sektorites tegutsevate VKEde suhtes. Näiteks ettevõtjad, kes tegelevad teenuste osutamisega (nt töötamine ühistöö ruumis või ühiskasutatavates ruumides või eemalt), ei kuulu tavaliselt selle avalikustamise kohaldamisalasse. Seevastu tootmistegevusega tegelevad ettevõtted (nt kemikaalide tootmine) avaldavad üldiselt saastamise **mõju** ja peaksid seetõttu selle avalikustamise raames esitama. Allpool tabelis (kohandatud [EMASi kasutusjuhendist](#)) on esitatud näiteid sektorite mõjudest, sealhulgas kontoriteenuste kohta, mille puhul saastamisega seotud aspektid ei pruugi olla olulised.

Tegevus	Keskkonnaaspekt	Keskkonnamõju
Transport	<ul style="list-style-type: none"> - tarbitud masinaõlid, kütusekulu - sõidukite heitkogused - rehvide kulumine (peen tolm) 	<ul style="list-style-type: none"> - pinnase, vee- ja õhusaaste - kasvuhooneefekt, müra
Ehitus	<ul style="list-style-type: none"> - primaarse tooraine (ressursside) tarbimine - ehitusmasinate õhuheitmed, müra, vibratsioon jne - maakasutus 	<ul style="list-style-type: none"> - tooraine kättesaadavus - müra, pinnase, vee- ja õhusaaste - maakatte hävimine - elurikkuse kadumine
Kontoriteenused	<ul style="list-style-type: none"> - materjalide tarbimine (nt paber, tooner) - elektritarbimine (põhjustab kaudseid CO₂ heitkoguseid) 	<ul style="list-style-type: none"> - segaolmejäätmete teke - kasvuhooneefekt
Keemiatööstus	<ul style="list-style-type: none"> - primaarse tooraine (ressursside) tarbimine - reovesi - lenduvate orgaaniliste ühendite heitkogused - osoonikihti kahandavate ainete heitkogused 	<ul style="list-style-type: none"> - tooraine kättesaadavus - veesaaste - fotokeemiline osoon - osoonikihi hävimine

Dokumentatsiooni allikad:

Andmed

Dokumentatsiooni allikas

EMAS kasutusjuhend

https://green-business.ec.europa.eu/document/download/98357f3d-f891-416e-81ea-a26f3ff3c61f_en?filename=PDF%20version%20C_2023_7207EN_annexe_acte_autonome_cp_part1_0.pdf

Praktiline juhend ettevõtetele:
Õhusaasteainete heitkoguste hindamine

https://www.ccacoalition.org/sites/default/files/resources/files/CCAC%20SEI%20-%20A%20Practical%20Guide%20For%20Business%20-%20Updated_Final%202023.pdf

Määrus (EL) 2024/1244 (IEPR)	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202401244
Direktiiv (EL) 2010/75 (IED) ja direktiiv (EL) 2024/1785 (IED 2.0) muudatus	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02010L0075-20110106 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AL_202401785#d1e40-42-1
Veeheitmete arvutamine – lihtsustatud meetod	https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-icm/products/etc-icm-reports/calculating-emissions-to-water-a-simplified-method
Heitkoguste hindamise tehnika käsiraamat (Austraalia)	https://www.dccew.gov.au/sites/default/files/documents/softdrink.pdf
Juhend saasteainete ja jäätmete integreeritud infosüsteemi heitkoguste aruandluse ja hindamise kohta	https://sawic.environment.gov.za/documents/297.pdf
EMEP/EMP õhusaasteainete heitkoguste inventuuri käsiraamat 2023	https://efdb.apps.eea.europa.eu/?source=%7B%22query%22%3A%7B%22match_all%22%3A%7B%7D%7D%2C%22display_type%22%3A%22tabular%22%7D
Kokkuvõtte toodetest tulenevate kemikaalide heitkoguste hindamise meetoditest (OECD)	https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2017/01/resource-compendium-of-prtr-release-estimation-techniques-part-4-summary-of-techniques-for-estimating-releases-of-chemicals-from-products_a3b37c3f/29018220-en.pdf

B5 – Elurikkus

Suunised elurikkuse seisukohast tundlikel aladel või nende läheduses asuvate tegevuskohtade kindlakstegemiseks

134. Paragrahvis 33 on sätestatud, et ettevõtja avalikustab oma tegevuskohad, mis asuvad **elurikkuse seisukohast tundlikul alal** või nende **läheduses**. Elurikkuse seisukohast tundlikud alad on määratletud Euroopa või rahvusvahelise tasandi looduskaitse eriregulatsiooniga. Need hõlmavad Natura 2000 kaitsealade võrgustikku kuuluvaid alasid, UNESCO maailmapärandi alasid ja võtmetähtsusega elurikkaid alasid ning muid kaitsealasid, mis on riigiasutuste poolt määratud erikaitset vajavateks (nt metsakaitsealad või vesikonna piires asuvad alad).
135. Kaitsealade ja **elurikkuse seisukohast tundlike alade** kindlaksmääramiseks võib ettevõtja kasutada selliseid andmebaase nagu [Maailma kaitsealade andmebaas \(WDPA\)](#) (ülemaailmne andmebaas, mis aitab kindlaks teha mere- ja maismaakaitsealasid), [Maailma võtmetähtsusega elurikkade alade andmebaas](#) ja [IUCN ohustatud liikide punane nimekiri](#). Ettevõtja võib kasutada ka selliseid tööriistu nagu [elurikkuse integreeritud hindamisvahend \(IBAT\)](#).
136. B5 – Elurikkuse kontekstis tähendab **läheduses** piirkonda, mis (osaliselt) kattub **elurikkuse seisukohast tundliku alaga** või külgneb sellega.

137. Järgmises tabelis on näidatud, kuidas saab esitada teavet **elurikkuse seisukohast tundlikel aladel** või nende läheduses asuvate **alade** kohta.

Asukoht	Ala (hektarites)	Elurikkuse seisukohast tundlik ala	Täpsustus
			(asub elurikkuse seisukohast tundlikel aladel või nende läheduses)
Riik – Tegevuskoht 1			
Riik – Tegevuskoht 2			
Riik – Tegevuskoht 3			
...			

Dokumentatsiooni allikad:

Andmed

Dokumentatsiooni allikas

Natura 2000 kaitsealade võrgustik

<https://natura2000.eea.europa.eu/>

Võtmetähtsusega elurikkad alad – IUCN

<https://www.keybiodiversityareas.org/sites/search>

UNESCO – maailmapärandi keskus

<https://whc.unesco.org/en/list/>

Suunised maakasutuse arvutamise ja esitamise kohta

138. „**Vettpidava materjaliga kaetud ala**“ on ala, kus esialgne pinnas on kaetud (nt teed, hooned, parklad), mis muudab selle läbilaskmatuks ja avaldab **mõju** keskkonnale.

139. Roheline ala või „**looduskaitse suunitlusega ala**“ on ala, mis peamiselt säilitab või taastab loodust. Looduslähedased/rohelist alad võivad paikneda organisatsiooni territooriumil ja need võivad hõlmata katuseid, fassaade, vee ärajuhtimissüsteeme või muid elurikkuse edendamiseks kavandatud, kohandatud või hallatavaid elemente. Looduslähedased alad võivad asuda ka väljaspool organisatsiooni territooriumi, kui need on organisatsiooni omandis või halduses ja kui nende peamine eesmärk on elurikkuse edendamine.

140. Paragrahvi 34 kohasel avalikustamisel ei võta ettevõtja arvesse mitte ainult kohalikku mõju, vaid ka otsest ja kaudset mõju elurikkusele (nt tooraine kaevandamise, hangete, tarneahela, tootmise ja toodete, transpordi ja logistika ning turustamise ja kommunikatsiooni kaudu).

141. Järgmises tabelis on näidatud, kuidas teavet **maakasutuse** kohta esitada.

Maakasutuse tüüp	Ala (hektarit või m ²)		
	Eelmine aasta	Aruandeaasta	% muutus
Vettpidava materjaliga kaetud ala suurus kokku			
Looduskaitse suunitlusega alad tegevuskohas kokku			
Looduskaitse suunitlusega alad väljaspool tegevuskohta kokku			
Maakasutus kokku			

Dokumentatsiooni allikad:

Andmed

Dokumentatsiooni allikas

EMAS juhend

ELi komisjoni määrus 2018/2026

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R2026&rid=2>

Kasutusjuhend

https://green-business.ec.europa.eu/document/download/98357f3d-f891-416e-81ea-a26f3ff3c61f_en?filename=PDF%20version%20C_2023_7207EN_annexe_acte_autonome_cp_part1_0.pdf

B6 – Vesi

Suunised veevõttude ja veetarbimise arvutamise ja esitamise kohta

142. **Veevõtt** on seotud veekogusega, mille ettevõtja aruandeperioodi jooksul mis tahes allikast oma organisatsiooni piiresse võtab. Praktikaks on see enamiku ettevõtjate puhul seotud ühisveevärgist võetud veekogusega, nagu on näidatud kommunaalarves. Vajaduse korral hõlmab veevõtt siiski ka muudest allikatest, näiteks oma puurkaevudest võetud põhjavee, jõgedest või järvedest võetud vee või teistelt ettevõtjatelt saadud vee koguseid. Põllumajanduses tegutsevate ettevõtjate puhul hõlmab veevõtt ka vihmavett, kui see on otse kogutud ja hoiustatud ettevõtja poolt.

143. **Veevõtu** andmeid saab mõõtmistest voolumõõturite või veearvete abil; enamiku ettevõtjate puhul on veevõtt praktikaks seotud ühisveevärgist võetud veekogusega, nagu on märgitud kommunaalarves. Juhul kui otsemõõtmised ei ole teostatavad või neid ei peeta piisavaks ja seetõttu tuleb neid täiendada, võib veevõtu andmeid hinnata, kasutades näiteks arvutusmudeleid ja tööstusstandardeid.

144. Näiteks ühiselt kasutatava kontori või ühistöö ruumide puhul võib **veevõtu** arutamise võimalik meetod olla hoone üldise veevõtu arvu väljavõtmine veearvest ja veevõtu arutamine **töötaja** kohta järgmise võrrandi abil:

$$\text{Veevõtt töötaja kohta päevas (L)} = \text{aastane veevõtt (L)} / (\text{töötajate arv kogu ühises hoones} \times \text{tööpäevade arv}).$$

Seejärel võib ettevõtja korrutada veevõtu töötaja kohta tema töötajate arvu ja nende aruandeaastal töötatud päevade arvuga, et saada andmepunktis nõutav lõplik arv.

Et tuua arvuline näide, mille puhul kohaldatakse esitatud valemit, on ühisruumi veearvelt saadud aastane veevõtt 1296 m³ (vastavalt 1296000 L), ühisruumi erinevate ettevõtete 100 töötajat töötavad koos eeldatavalt 240 päeva aastas.

Keskmise tööpäevade arvu eeldus võib põhineda näiteks riiklikul statistikal. Veevõtt töötaja kohta päevas oleks sel juhul järgmine:

$$\text{veevõtt töötaja kohta päevas} = 1296000 \text{ L} / (100 \times 240) = 54 \text{ L}$$

145. Eeldades nüüd, et aruandval ettevõtjal on 25 **töötajat**, kes kasutavad ühisruumi 220 päeva aastas, siis ettevõtja aastane **veevõtt** ühisruumis on veevõtt ühe töötaja kohta korrutatud töötajate arvu ja tööpäevadega, st $54 \text{ L} \times 25 \times 220 = 297000 \text{ L}$ (vastavalt 297 m³).

146. See arvutus võib olla kasulik, kui on võimalik saada ligi ühise hoone veearvele. Sellel lihtsal arvutusmeetodil on mõned piirangud, kuna see ei arvesta näiteks hoone eri osade kasutamise erinevusi (nt seitsmekorruselises hoones võib olla kuus korrust, kus asuvad kontorid, ja üks korrus, kus asub söökla või restoran), mida ettevõtja võib ületada, kui on olemas täiendavad andmed, täpsustades eespool näitena esitatud algset arvutust.

147. Alternatiivne viis **veevõtu** andmete saamiseks ühiskasutatavate büroode näitel, kui veearve ei ole kättesaadav, võiks olla selle arutamine, kasutades esmaste sisenditena seadmete vooluhulka ja hõivatus andmeid. Võimalik valem võiks olla järgmine:

Veevõtt kokku =

$$\sum (\text{vooluhulk} \times \text{kasutuste arv päevas} \times \text{päevade arv aastas} \times \text{hõivatus}) \text{ kus:}$$

- iga seadme vooluhulga võib leida näiteks projektidokumentatsioonist või seadmete siltidest või hinnata neid avalikult kättesaadavate keskmiste andmete põhjal, kui täpsemat teavet ei ole võimalik leida;
- kasutuskordade arvu päevas saab hinnata avalikult kättesaadavate keskmiste näitajate põhjal;
- „päevade arv“ tähistab aruandva ettevõtja tööpäevade arvu aastas;
- „hõivatus“ on kontorit kasutava ettevõtja **töötajate** arv; seda arvutatakse sageli täistööaja ekvivalendina (FTE); ja
- märk \sum näitab, et iga seadme kohta tehtud arvutused tuleb summeerida, et saada ühises kontoris tegutseva aruandva ettevõtja kogu veevõtt.

148. Täiendav võimalik allikas, mis võiks toetada ühistes kontorites tegutsevate ettevõtete **veevõtu** aruandlust, on [JRC taseme\(te\) indikaator 3.1: Kasutusetapi veetarbimise kasutusjuhend](#) ning sellega seotud lisadokumendid ja arvutuslehed (vt [PG jaotise dokumendid | Product Bureau \(europa.eu\)](#)). Lisaks võib ettevõtja tutvuda [EMAS viitedokumentidega avaliku sektori jaoks](#) ja [EMAS viitedokumentidega ehitussektori jaoks](#), samuti selliste hindamissüsteemidega nagu [Austraalia riiklik ehituskeskkonna hindamissüsteem \(NABERS\)](#) ja sertifikaatidega nagu [Building Research Establishment Environmental Assessment Method \(BREEAM\)](#), [Leadership in Energy and Environmental Design \(LEED\)](#) ja [German Sustainable Building Council \(DGNB\) kasutuses olevate hoonete süsteem](#), mis võivad anda kasulikke juhiseid nende meetodikate kohta, kuidas täpsustada veevõtu arvutusi büroode ja ühiskasutatavate ruumide puhul.

149. Esitatud näiteid **veevõtu** andmete saamiseks ühiskontorite puhul on võimalik erinevates sektorites tegutsevatele ettevõtjatele üle kanda ja rakendada koos kohandustega, mis võivad olla vajalikud sektori ja ettevõtte spetsiifilise olukorra jaoks, milles ettevõtja tegutseb. [EMASi sektorite viitedokumentidega](#) võib tutvuda veevõttude sektoripõhiste meetodikate ja näitajate ning tööstusharu standardite ja võrdlusnäitajate osas.

150. **Veetarbimine** on ettevõtja piiridesse võetud vee kogus, mida ei juhita ega kavatseta tagasi juhtida veekeskonda või kolmandale osapoolale. See on tavaliselt seotud aurustunud veega, nt soojusenergiaprotsessides nagu kuivatamine või elektritootmine, toodetes sisalduvaga veega, nt toiduainete tootmisel, või niisutamiseks kasutatava veega, nt põllumajanduses või ettevõtte territooriumi kastmiseks.

151. Veeheide tähendab näiteks veekogust otse vastuvõtvatesse veekogudesse, näiteks järvedesse või jõgedesse, ühisesse kanalisatsiooni või teistele ettevõtjatele kaskaadveekasutuseks edastatud veekogust. Seda võib vaadelda kui ettevõtja veeväljundit.

152. **Veetarbimist** saab seega arvutada järgmiselt:

$$\text{Veetarbimine} = \text{Veesisendid} - \text{Veeväljundid}$$

või teisioõnu:

$$\text{Veetarbimine} = (\text{Veevõtt}) - \text{Veeheide}.$$

Ettevõtjate puhul, kes võtavad vett ainult ühisveevärgist ja juhivad selle kanalisatsiooni, on veetarbimine nullilähedane ja seetõttu võib selle aruandest välja jätta.

Laiemalt on veetarbimist käsitleva avalikustamismõude kohaldatavus seotud teabega, mida juba nõutakse seadusega, mille kohta on juba aruanded esitatud ja/või mis on sektori jaoks asjakohane.

153. Allpool joonisel on kujutatud veevõtu, veetarbimise ja veeheite vaheline seos.

154. Ettevõtja võib esitada täiendavat selgitavat teavet oma **veevõtu** või -tarbimise konteksti selgitamiseks. Näiteks võib ettevõtja märkida, kas vihmavett kogutakse ja kasutatakse kraanivee asendamiseks või kas vesi juhitakse teistele osapooltele kaskaadina kasutamiseks.

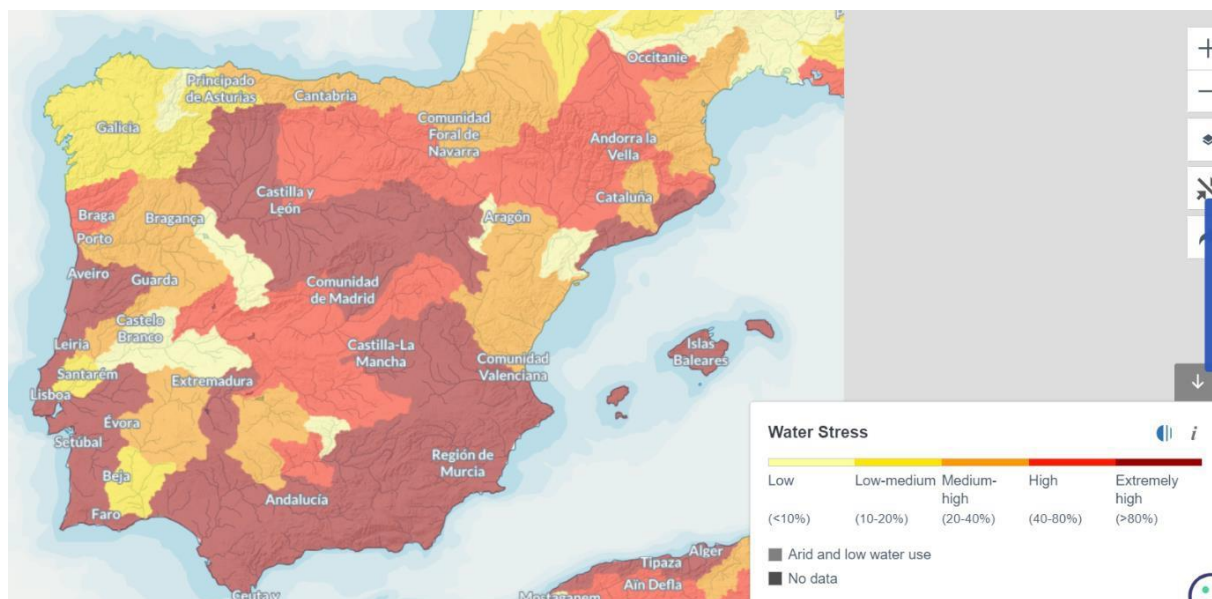
155. Allpool on toodud näide, kuidas ettevõtjad võivad esitada kvantitatiivset teavet oma veevõtu, veeheite ja veetarbimise kohta, mis on jaotatud **tegevuskoha** asukoha järgi.

	Veevõtt Nt m ³	Veetarbimine Nt m ³ (vajaduse korral)
Kõik tegevuskohad		
Veestressiga aladel asuvad tegevuskohad		

Suunised selle kindlaksmääramiseks, kas ettevõtja tegutseb suure veestressiga alal

156. Ettevõtja võib tutvuda oma tegevuspiirkonna kohalike (nt riiklike, piirkondlike) veeametitega, et saada teavet konkreetse(te) asukoha(te) veevarude hindamiseks, sealhulgas suure veestressiga alade kindlaksmääramiseks. Ettevõtja võib ka tutvuda avalikult kättesaadavate ja tasuta vahenditega, mis kaardistavad veepuudust kogu maailmas. Üheks selliseks vahendiks on [WRI'i Aqueduct veeohu atlas](#), mis pakub interaktiivset kaarti veestressi näitaja kohta (baastaseme veestress, mis mõõdab kogu veenõudluse ja olemasolevate taastuvate pinna- ja põhjaveevarude suhet) alamvesikonna tasandil. Selle vahendi abil saavad ettevõtjad tutvuda erinevate vesikondade veestressi baasväärtusega kogu maailmas. Üle 40% baaseme veestressi näitaja väärtused näitavad, et tegemist on suure veestressiga alaga.

157. Illustreerimiseks on allpool kaardil näidatud peamised Pürenee jõgede valgald ja nende veestressi klassifikatsioon WRI Aqueduct kohaselt.

Sellel pildil on näha mitmeid Pürenee poolsaare vesikondi koos nende veestressi klassifikatsiooniga. Suurem osa poolsaare lõunaosast asub märkimisväärse veestressiga alal, välja arvatud Guadiana vesikond (kollase värviga). Seega, kui ettevõtja tegutseb Guadalquiviri vesikonnas (nt Andaluusia piirkonnas, kus on märkimisväärselt suur veestressi tase), peab ettevõtja oma **veetarbimise** selle piirkonna/vesikonna jaoks eraldi liigitama. Kui aga ettevõtja tegutseb Guadiana vesikonna lõunaosas (kus on madal veestress), siis ei ole vaja selle piirkonna/vesikonna veetarbimist eristada.

158. Teised võimalikud tööriistad, mida ettevõtjad saavad kasutada oma asukoha määramiseks veestressiga piirkondades, on Euroopa Keskkonnaagentuuri (EEA) poolt esitatud staatiline kaart (ja sellega seotud andmekogum) [Water Exploitation Index plus \(WEI+\) suviste ja linnamorfoloogiliste tsoonide kohta](#) ning interaktiivne kaart [Water exploitation index plus \(WEI+\) vesikonna piirkondade kohta \(1990-2015\)](#), mis mõlemad esitavad veepuuduse näitajat WEI+, mis mõõdab **vee kogutarbimist** protsendina taastuvatest mageveevarudest alamvesikonna tasandil. WEI+ väärtused, mis on võrdsed või suuremad kui 40%, näitavad üldiselt suure veestressiga olukorda. Tasub märkida, et WRI Aqueduct baastaseme veestressi näitaja põhineb veenõudlusel, samas kui EEA veeprobleemide näitaja WEI+ põhineb veetarbimisel.

Dokumentatsiooni allikad:

Andmed	Dokumentatsiooni allikas
Veevõtt ühiskasutatavates kontorites (mõõtmine)	„Vee kasutamine teie ettevõttes“, South Staff Water
Veevõtt ühiskasutatavates kontorites (mõõtmine, hindamine)	Taseme(te) indikaator 3.1: Kasutusetapi veetarbimise kasutusjuhend: sissejuhatav teave, juhised ja suunised (väljaande versioon 1.1), JRC
Veevõtt (üldine)	EMAS kasutusjuhend
Veevõtt VKEdes	EMAS "lihtne" väikes ja keskmise suurusega ettevõtetele
Veestress – WRI Aqueduct	Tehniline ülevaade - Aqueduct 4.0: Uuendatud otsuste tegemiseks asjakohased globaalsed veeriski näitajad, WRI
Veestress – WEI+	Veepuuduse tingimused Euroopas (Water exploitation index plus) Euroopa Keskkonnaagentuuri kodulehekül (europa.eu)

B7 – Ressursikasutus, ringmajandus ja jäätmekäitlus

Suunised ringmajanduse põhimõtete kohta

159. Oma tooteid, materjalikasutust ja jäätmekäitlust käsitleva teabe avalikustamisel võib ettevõtja esitada teavet seoses **ringmajanduse põhimõtetega**. Ringmajanduse põhimõtted on esitatud allpool (Ellen Macarthur Foundationi esitatud peamised põhimõtted on allajoonitud, Euroopa Komisjoni poolt käsitletud peamised põhimõtted on esitatud *kursiivis*):

Jäätmete ja saaste kõrvaldamine – seda saab teha protsesse parendades ja juba toodete disainil nende *kasutatavust, korduskasutatavust, parandatavust, demonteeritavust ja taastamist* silmas pidades.

Toodete ja materjalide ringlus (nende kõrgeima väärtusega) – *korduskasutatavus ja ringlussevõtt* on toodete ringluses võtmetähtsusega. See paraneb veelgi, kui ringlusele pööratakse erilist tähelepanu juba disainifaasis sellistes küsimustes nagu kasutatavus, korduskasutatavus, parandatavus, taastamine ja demonteeritavus. Kaaluda võib ka biomaterjalide lisamist ja nende *ringlussevõttu bioloogilise ringluse kaudu*, näiteks biolagunevate taimekatete kasutamine põllumajanduses plastide asemel.

Looduse taastamine – võimalusel peaks inimtegevus püüdma taastada loodust ja parandama või taastama peamisi ökoloogilisi funktsioone (nt kuivendamine, elupaikade tagamine, soojusregulatsioon jne), mis on varasema inimtegevuse tõttu kaduma läinud.

Suunised tekkinud jäätmete üldkoguse ja ringlussevõttu või korduskasutamisele juhitud jäätmed

160. Ettevõtjad, kes tekitavad ainult kodumajapidamisjäätmeid, võivad paragrahvis 38 esitatud nõuded täitmata jätta. Sellisel juhul märgib ettevõtja ainult, et ta tekitab seda liiki jäätmeid.

161. **Ohtlike jäätmete** esitamisel vastavalt paragrahvi 38 alapunktile a täidab ettevõtja Jätkusuutlikkust käsitleva teabe avalikustamise määruse (SFDR)¹⁰ lisa 1 tabeli nr 1 näitaja nr 9 **radioaktiivseid jäätmeid** käsitlevaid nõudeid. Selle SFDR näitaja (radioaktiivsete ja **ohtlike jäätmete** tonnide suhe) saab arvutada lugejat ja nimetajat kasutades, mille ettevõtja esitab paragrahvi 38 alapunkti a kohase aruandluse puhul.

162. VKEd peavad avalikustama ohtlikud ja **radioaktiivsed jäätmed**, kui nende tegevus hõlmab selliste jäätmete tekitamist. Kohaldatavus sõltub ohtlike või radioaktiivsete materjalide olemasolust äriprotsessides.

163. Ettevõtjatel soovitatakse liigitada oma **ohtlikud jäätmed** Euroopa jäätmekataloogi (EWC) alusel, mis liigitab jäätmed liikide kaupa. Kõik tärniga (*) tähistatud jäätmed on klassifitseeritud Euroopa jäätmekataloogis ohtlikeks, üldjuhul viitega „sisaldavad ohtlikke aineid“. Näiteks:

a. meditsiinisektor: meditsiinis kasutatavad saastunud teravad esemed nagu nõelad ja süstlad („jäätmed, mille kogumisele ja kõrvaldamisele kohaldatakse erinõudeid nakkuste vältimiseks“, EWC kood 18 01 03*), tsütotoksilised ja tsütostaatilised ravimid (EWC kood 18 01 08*), kasutatud radiofarmatseutilised ravimid ja teatavad radioaktiivseid materjale sisaldavad diagnostikaseadmed;

b. tootmisektor: kasutatud määrdeained ja õlid, mis on klassifitseeritud ohtlikuks (EWC kood 13 02 05*);

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2019. aasta määrus (EL) 2019/2088, mis käsitleb jätkusuutlikkust käsitleva teabe avalikustamist finantsteenuste sektoris (Jätkusuutlikkust käsitleva teabe avalikustamise määrus) (ELT L 317, 9.12.2019, lk 1).

c. ehitussektor: asbesti sisaldavad materjalid (EWC kood 17 09 03*), ohtlikke aineid sisaldav pinnas ja kivid (EWC kood 17 05 03*), ja

d. patareid ja akud: pliipatareid (EWC kood 16 06 01*), Ni-Cd patareid (EWC kood 16 06 02*), elavhõbedat sisaldavad patareid (EWC kood 16 06 03*).

164. Sellegipoolest peetakse jäätmeid ohtlikuks, kui neil on üks või mitu jäätmete raamdirektiivi lisas 2 loetletud ohtlikku omadust. Lihtsamaks viitamiseks on need allpool esitatud koos vastavate piktogrammidega, mis aitavad tuvastada selliseid ohtlikke omadusi nagu tuleohtlikkus, mürgisus ja söövitavus, mis võivad viia jäätmete liigitamiseni ohtlikuks.

165. **Radioaktiivsetel jäätmetel** on või võivad olla ka ohtlikud omadused, mis muudavad need ohtlikuks, nimelt kantserogeensed, mutageensed või reproduktiivtoksilised. Sellegipoolest kehtivad radioaktiivsete ainete kohta ELis eraldi eeskirjad¹¹. Ettevõtte, kes kasutavad radioaktiivseid materjale, mille puhul võivad tekkida ELi reguleerimisalasse kuuluvad radioaktiivsed jäätmed, peaksid sellest teadlikud olema. Radioaktiivsed jäätmed tuleks identifitseerida radionukleiidide sisalduse alusel, mille tase ületab regulatiivseid vabastuskünniseid.

166. **Radioaktiivsed jäätmed** võivad sisalduda mitmesugustes esemetes, näiteks meditsiini-, teadus- ja tööstusseadmetes, suitsuandurites või settes.

167. Järgnevas tabelis on esitatud iga ohuklassi ohupiktogrammid:

Ohupiktogramm	Piktogrammi selgitus, sümbol ja klass	Mida see tähendab?
	<p>Rõhu all olev gaas</p> <p>Sümbol: gaasipõlv</p> <p>Füüsiline oht</p>	<ul style="list-style-type: none"> Sisaldab rõhu all olevat gaasi; kuumenemisel võib plahvatada Sisaldab külmutatud gaasi; võib põhjustada külmapõletusi või -kahjustusi
	<p>Plahvatusohtlik</p> <p>Sümbol: plahvatav pomm</p> <p>Füüsiline oht</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ebapüsiv lõhkeaine Plahvatusohtlik; massiplahvatuse oht Plahvatusohtlik; suur laialipaiskumisoht Plahvatusohtlik; süttimis-, plahvatus- või laialipaiskumisoht Süttimise korral massiplahvatusoht
	<p>Oksüdeeriv</p> <p>Sümbol: leek üle ringi</p> <p>Füüsiline oht</p>	<ul style="list-style-type: none"> Võib põhjustada süttimise või soodustada põlemist; oksüdeerija Võib põhjustada süttimise või plahvatuse; tugev oksüdeerija

¹¹ ELi radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse käitlemise direktiiv (2011/70/Euratom). Lisateavet leiab ELi veebilehelt radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse kohta.

	<p>Tuleohtlik</p> <p><i>Sümbol: leek</i></p> <p>Füüsiline oht</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eriti tuleohtlik gaas • Tuleohtlik gaas • Eriti tuleohtlik aerosool • Tuleohtlik aerosool • Väga tuleohtlik vedelik ja aur • Tuleohtlik vedelik ja aur • Tuleohtlik tahke aine
	<p>Söövitav</p> <p><i>Sümbol: söövitus</i></p> <p>Füüsiline oht / terviseoht</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Võib söövitada metalle • Põhjustab rasket nahasöövitust ja silmakahjustusi
	<p>Terviseoht/ ohtlik osoonkihile</p> <p><i>Sümbol: hüüumärk</i></p> <p>Terviseoht</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Võib põhjustada hingamisteede ärritust • Võib põhjustada unisust või peapööritust • Võib tekitada allergilist nahareaktsiooni • Põhjustab tugevat silmade ärritust • Põhjustab nahaärritust • Allaneelamisel kahjulik • Nahale sattumisel kahjulik • Sissehingamisel kahjulik • Kahjustab rahvatervist ja keskkonda, hävitades kõrgatmosfääri osoonikihti
	<p>Äge mürgisus</p> <p><i>Sümbol: kolju ja ristluud</i></p> <p>Terviseoht</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Allaneelamisel surmav • Nahale sattumisel surmav • Sissehingamisel surmav • Allaneelamisel mürgine • Nahale sattumisel mürgine • Sissehingamisel mürgine

	<p>Suur terviseoht</p> <p><i>Sümbol: terviseoht</i></p> <p>Terviseoht</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Allaneelamisel või hingamisteedesse sattumisel võib olla surmav • Kahjustab elundeid • Võib kahjustada elundeid • Võib kahjustada viljakust või loodet • Võib põhjustada vähktõbe • Arvatavasti põhjustab vähktõbe • Võib põhjustada geneetilisi defekte • Arvatavasti põhjustab geneetilisi defekte • Sissehingamisel võib tekitada allergiat või astma sümptomeid või hingamisraskusi
	<p>Ohtlik keskkonnale</p> <p><i>Sümbol: keskkond</i></p> <p>Keskkonnaoht</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Väga mürgine veeorganismidele, pikaajaline toime • Mürgine veeorganismidele, pikaajaline toime

Ohtlike omadusi näitavad piktogramm, Klassifitseerimise, märgistamise ja pakendamise (CLP) määruse (EK) 1272/2008 lisa 5.

168. Kui ettevõtja esitab teavet oma jäätmetekke või jäätmete kõrvaldamiselt ümbersuunamise kohta, peaks ta eelistatavalt esitama sellise teabe massiühikutes (nt kg või tonnides). Kui ettevõtja peab kaaluühikuid siiski ebasobivaks, võib ta alternatiivina avalikustada nimetatud näitajad hoopis mahuühikutes (nt kuupmeetrites).

169. Kui ettevõtja avalikustab teavet **ringlussevõtuks** või korduskasutamiseks ümbersuunatud jäätmete aastase üldkoguse kohta, peaks ta arvestama pigem jäätmeid, mida sorteeritakse ja saadetakse ringlussevõtu või korduskasutuse operaatoritele (nt ringlussevõtu konteinerisse pandud jäätmete kogus või jäätmete sorteerimine teatavatesse materjalikategooriatesse ja nende üleandmine jäätmekäitlejatele), mitte jäätmeid, mida tegelikult ringlusse võetakse või korduskasutatakse.

170. Jäätmeid käsitleva teabe avalikustamisel võib ettevõtja kasutada järgmisi tabeleid.

				Tekkinud jäätmed (nt tonnides)	
				Tekkinud jäärmete üldkogus, millest:	
		<i>Ringlusse või korduskasutamiseks ümbersuunatud jäätmed</i>		<i>Kõrvaldamisele juhitud jäätmed</i>	

Tavajäätmed			
Jäätmeliik 1			
Jäätmeliik 2			
...			
Ohtlikud jäätmed			
Jäätmeliik 1			
...			

171. Näited **ohtlikest jäätmetest**, mida väikeettevõttes võivad tekitada, on näiteks patareid, kasutatud õlid, pestitsiidid, elavhõbedat sisaldavad seadmed ja päevavalguslambid.

172. Ettevõtja võib esitada täiendavaid jaotusi, milles on täpsustatud muid tavajäätmete ja **ohtlike jäätmete** liike. Seejuures võib ta võtta arvesse Euroopa jäätmekataloogi sotsiaalsetes mõõdikutes esitatud jäätmekirjelduste loetelu.

Suunised kasutatud asjakohaste materjalide aastase massivoo kohta

173. Aastane massivoog on näitaja, mis kooskõlas EMASi materjalitarbimise tõhususe nõuetega näitab ettevõtja tegevuse sõltuvust konkreetsetest materjalidest (nt puit ja teras ehitussektoris). Ettevõtja peab siinkohal esitama teavet kasutatavate materjalide kohta, sealhulgas nii tarnijatelt hangitud kui ka tootmisesiseselt saadud materjalide kohta. Et arvutada kasutatud asjakohaste materjalide aastane massivoog, peab ettevõtja kõigepealt kindlaks määrama konkreetsete põhilised materjalid, millest tema tegevus sõltub ja mille puhul tuleb hinnata materjalitõhusust (nt puidu materjalitõhusus). Kui kasutatakse eri liiki materjale, peab ettevõtja esitama eraldi iga põhilise materjali aastase massivoo (st iga asjakohase kasutatud materjali kogukaalu, nt ostetud puidu tonnid) sobival viisil, näiteks jaotades selle kasutuse järgi ([EMAS, 2023](#)). Kasutatud asjakohaste materjalide massivoog tuleneb kõigi kasutatud materjalide, sealhulgas tooraine, abimaterjalide, sisendmaterjalide, poolfabrikaatide või muude materjalide (välja arvatud energiaallikad ja vesi) massi summast ning annab iga kasutatud asjakohase materjali kogukaalu (nt ostetud puit tonnides). Asjakohaste kasutatud materjalide massivoog tuleneb kõigi kasutatud materjalide, sealhulgas tooraine, abimaterjalide, sisendmaterjalide, poolfabrikaatide või muude materjalide (välja arvatud energiaallikad ja vesi) massiühikute summast. Seda näitajat väljendatakse eelistatavalt kaaluühikutes (nt kilogrammides või tonnides), mahuühikus (nt m³) või muudes sektoris tavaliselt kasutatavates ühikutes.

Suunised tootmis-, ehitus- ja/või pakendamisprotsesside kindlaksmääramiseks

174. Tootmis-, ehitus- ja/või pakendamisprotsesside kindlaksmääramiseks võib ettevõtja lähtuda määruse (EK) 1893/2006¹² lisas 1 välja toodud tegevustest, mis kuuluvad jaotise C – tootmine, jaotise F – ehitus ja klassi N82.92 “pakendamine” alla.

Baasmooduli suunised – sotsiaalsed mõõdikud

B8 – Töötajaskond – üldteave

175. Täistööaja ekvivalent (FTE) on täistööajaga ametikohtade arv ettevõttes. Selle saab arvutada, jagades **töötaja** planeeritud töötunnid (tegelikud töötunnid nädalas kokku) tööandja täistööajaga tööpäeva töötundidega (täistööajaga töötajate töötunnid kokku). Näiteks töötaja, kes töötab 25 tundi nädalas ettevõttes, kus täistööajaga nädal on 40 tundi, vastab 0,625 täistööaja ekvivalendile (st 25/ 40 tundi).

¹² [L_2006393EN.01000101.xml \(europa.eu\)](#).

176. Töötajate arv on ettevõtja poolt teatud ajal hõivatud isikute koguarv.

Suunised töötajate lepinguliikide kohta teabe esitamiseks

177. Järgmises tabelis on näidatud, kuidas võib **töötajate** kohta teavet esitada töölepingu liikide kaupa.

Lepingu liik	Töötajate arv (töötajate arv või täistööaja ekvivalendid)
Tähtajaline leping	
Tähtajatu leping	
Töötajad kokku	

178. Järgmises tabelis on näidatud, kuidas võib **töötajate** kohta teavet esitada soolise jaotuse järgi.

Sugu	Töötajate arv (töötajate arv või täistööaja ekvivalendid)
Mehed	
Naised	
Muu	
Ei ole teatatud	
Töötajad kokku	

179. Mõnes Euroopa Liidu liikmesriigis on inimestel võimalik seaduslikult registreerida end kolmanda, sageli neutraalse sooga, mis eespool esitatud tabelis liigitatakse kategooria „muu“ alla. Kui ettevõtja avalikustab andmeid **töötajate** kohta, kus see ei ole võimalik, võib ta seda selgitada ja märkida, et kategooria „muu“ ei ole kohaldatav. Kategooriat „ei ole teatatud“ kohaldatakse töötajate suhtes, kes ei avalikusta oma soolist identiteeti.

180. Järgmises tabelis on näidatud, kuidas võib **töötajate** kohta teavet esitada riikide kaupa.

Riik (töölepingu järgi)	Töötajate arv (töötajate arv või täistööaja ekvivalendid)
Riik A	
Riik B	
Riik C	
Riik D	
Töötajad kokku	

181. Töölepingute mõisted ja tüübid võivad riigiti erineda. Kui ettevõttel on **töötajaid**, kes töötavad mitmes riigis, kasutab ta riigi tasandi andmete arvutamiseks nende riikide õigusaktides sätestatud õiguslike määratlusi, kus töötajad asuvad. Sellised riigi tasandi andmed liidetakse seejärel kokku, et arvutada üldarvud, jättes arvesse võtmata erinevused riikide õiguslikes määratlustes.

182. Tööjõu voolavus viitab **töötajatele**, kes lahkuvad ettevõttest vabatahtlikult või vallandamise, pensionile jäämise või surma tõttu.

183. **Voolavuse** määra arvutamiseks tuleb kasutada allpool valemit.

$$\frac{\text{Aruandeaasta jooksul lahkunud töötajate arv}}{\text{Keskmise töötajate arv aruandeaastal}} \times 100$$

B9 – Töötajaskond – tervishoid ja ohutus

Suunised tõendavate tööõnnetuste määra kohta

184. Lähtudes eeldusest, et üks täistööajaga töötaja töötab 2000 tundi aastas, näitab määr tööõnnetuste arvu 100 täistööajaga töötaja kohta aastas. Kui ettevõtte ei saa otseselt arvutada töötundide arvu, võib ta seda hinnata tavapärase või standardsete töötundide alusel.

185. **Töötajate tõendavate tööõnnetuste** määra arvutamiseks tuleb kasutada järgmist valemit:

Tööõnnetuste arv aruandeaastal x 200,000

 Kõigi töötajate poolt aastas töötatud tundide koguarv

Näide

186. Ettevõtte A teatas aruandeaastal kolmest tööõnnetusest. Ettevõttel A on 40 **töötajat** ja aasta jooksul on töötatud kokku 80 000 tundi (40 x 2 000).

Tõendavate tööõnnetuste määr on $3/80,000 \times 200,000 = 7.5$.

Suunised tööga seotud vigastustest ja tööga seotud tervisehäiretest põhjustatud surmajuhtumite arvu kohta

187. Tööga seotud vigastused ja tööga seotud tervisehäired tulenevad kokkupuutest tööga seotud ohtudega.

188. Kaugtöö puhul on vigastused ja tervisehäired seotud tööga siis, kui vigastus või tervisehäire on otseselt seotud töö tegemisega, mitte üldise kodukeskkonnaga.

189. Kui vigastused ja tervisehäired tekivad tööreisil, loetakse need tööga seotuks, kui **töötaja** täitis vigastuse või tervisehäire tekkimise ajal tööandja huvides tööülesandeid. Liiklusõnnetuste suhtes, mis toimuvad väljaspool ettevõtte vastutusala (s.t tavapärane töölesõit ja töölt lahkumine), kohaldatakse kehtivaid siseriiklikke õigusakte, mis reguleerivad nende liigitamist kas tööga seotuks või mitte.

190. Psüühikahäire loetakse tööga seotud tervisehäireks, kui asjaomane töötaja on sellest vabatahtlikult teatanud ja seda toetab litsentseeritud tervishoiutöötaja arvamus, milles väidetakse, et haigus on tööga seotud. Tervisehäireid, mis tulenevad suitsetamisest, uimastite ja alkoholi kuritarvitamisest, vähesest kehalisest aktiivsusest, ebatervislikust toitumisest ja tööga mitteseotud psühhosotsiaalsetest teguritest, ei peeta tööga seotuteks.

191. Ettevõtja võib esitada eraldi tööga seotud vigastustest ja tööga seotud tervisehäiretest tingitud surmajuhtumid.

B10 – Töötajaskond – tasustamine, kollektiivläbirääkimised ja koolitus

Suunised tasustamise kohta: miinimumpalk

192. "Miinimumpalk" tähendab minimaalset **töötasu** tunni või muu ajaühiku kohta. Sõltuvalt riigist võib miinimumpalk olla kehtestatud kas otse seadusega või **kollektiivlepingute** kaudu. Ettevõtja viitab selle riigi suhtes kohaldatavale miinimumpalgale, mille kohta ta aru annab.

193. Madalaima **palgak**ategoria puhul, välja arvatud praktikandid ja õpipoisid, on miinimumpalk aluseks algtaseme **töötasu** arvutamisel. Seega hõlmab algtaseme töötasu nii miinimumpalgaga võrdset töötasu kui ka kõiki täiendavaid kindlasummalisi makseid, mis on tagatud selle kategooria **töötajatele**.

Suunised tasustamise kohta: nais- ja meestöötajate palgaerinevuse protsent

194. Nais- ja meest**töötajate** palgaerinevuse protsendi mõõdik käsitleb soolise võrdõiguslikkuse põhimõtet, mis näeb ette võrdväarse töö eest võrdset **palka**. Palgalõhe on määratletud kui nais- ja meestöötajate keskmine palgataseme erinevus, mis on väljendatud protsendina meestöötajate keskmisest palgatasemest.

195. Selle näitaja arvutamiseks võetakse arvesse kõik **töötajad**. Lisaks peab olema kaks eraldi keskmise palga arvutust nais- ja meestöötajate kohta. Vt allpool valemit:

(Keskmine meestöötajate brutotunnipalk – keskmine naistöötajate brutotunnipalk)

Keskmine meestöötajate brutotunnipalk

x 100

196. Sõltuvalt ettevõtte tasustamispoliitikast hõlmab brutopalk kõiki järgmisi elemente:

VSME standard

- a. põhipalk, mis on tagatud, lühiajalise ja muutumatu rahalise hüvitise summa;
- b. rahalised hüvitised, mis on põhipalga ja rahaliste toetuste, preemiate, komisjonitasude, rahalise kasumiosaluse ja muude muutuvate rahaliste väljamaksete summa;
- c. mitterahalised hüvitised, nagu autod, eratervisekindlustus, elukindlustus, heaoluprogrammid; ja
- d. otsene töötasu, mis on rahaliste ja mitterahaliste hüvitiste ja iga-aastaste pikaajaliste stiimulite õiglase väärtuse summa.

197. Brutopalk on kõigi eespool loetletud kohaldatavate elementide summa.

198. Keskmine brutotunnipalk on nädala/aasta brutopalk, mis on jagatud keskmise töötundide arvuga nädalas/aastas.

Näide

199. Ettevõtte A on kokku X meest**töötajat** ja Y naistöötajat. Meestöötajate brutotunnipalk on 15 eurot ja naistöötajate brutotunnipalk on 13 eurot.

200. Meest**töötajate** keskmine brutotunnipalka tase on kõigi nende brutotunnipalkade summa, mis on jagatud meestöötajate koguarvuga. Naistöötajate keskmine brutotunnipalk on kõigi nende brutotunnipalkade summa, mis on jagatud naistöötajate koguarvuga.

201. Mees- ja naissoost **töötajate palga** erinevuse protsendi arvutamiseks kasutatav valem on järgmine:

$$\frac{15 - 13}{15} \times 100 = 13.3\%$$

Suunised kollektiivläbirääkimistega hõlmatuse kohta

202. **Kollektiivläbirääkimistega** hõlmatud **töötajad** on need isikud, kelle suhtes ettevõtja on kohustatud lepingut kohaldama. Kui töötaja on hõlmatud rohkem kui ühe kollektiivlepinguga, tuleb teda arvestada ainult üks kord. Kui ükski töötaja ei ole hõlmatud kollektiivlepinguga, on protsent null.

203. **Kollektiivläbirääkimistega** hõlmatud **töötajate** protsenti arvutatakse järgmise valemi alusel.

$$\frac{\text{Kollektiivläbirääkimistega hõlmatud töötajate arv}}{\text{Töötajate arv}} \times 100$$

204. Käesoleva avalikustamisnõudega nõutava teabe võib esitada hõlmatuse määradena, eristades **kollektiivläbirääkimistega** hõlmatust vahemikus 0-19%, 20-39%, 40-59%, 60-79% või 80-100%.

205. Selle nõude eesmärk ei ole saada teada, kui suur osa **töötajatest** on esindatud töönoukogus või kuulub ametiühingusse, mis võib olla erinev. **Kollektiivläbirääkimistega** hõlmatud töötajate osakaal võib olla suurem kui ametiühinguga hõlmatud töötajate osakaal, kui kollektiivlepingud kehtivad nii ametiühingu kui ka ametiühinguväliste liikmete suhtes.

Baasmooduli suunised – ärilise käitumise moodsikud

B11 – Süüdimõistmised ja trahvid korrupsiooni ja altkäemaksu eest

206. **Korrupsioon** ja altkäemaks kuuluvad **ärilise käitumise** kestlikkusaspekti alla.

207. Paragrahvi 43 kohaselt esitab ettevõtja korrupsiooni- ja altkäemaksuvastaste õigusaktide rikkumiste eest tehtud süüdimõistvate kohtuotsuste arvu ja trahvide kogusumma.

Suunised süüdimõistvate kohtuotsuste kohta

208. Korrupsiooni- ja altkäemaksuvastaste õigusaktide rikkumiste eest tehtud süüdimõistvad kohtuotsused viitavad mis tahes kohtuotsusele, mis on tehtud üksikisiku või ettevõtja suhtes **korrupsiooni** ja altkäemaksuga seotud kuriteo eest, näiteks kui need kohtuotsused on kantud süüdimõistva kohtuotsuse teinud Euroopa Liidu liikmesriigi karistusregistrisse.

Suunised trahvide kohta

209. Korruptsiooni- ja altkäemaksuvastaste õigusaktide rikkumiste eest tehtud trahvid tähendavad korruptsiooni- ja altkäemaksuvastaste seaduste rikkumistest tulenevaid kohustuslikke rahalisi karistusi, mis on määratud kohtu, komisjoni või muu valitsusasutuse poolt ja mis makstakse riigikassasse.

Täiendav moodul: suunised

210. Allpool esitatud suunised on mõeldud osana ökosüsteemist, mis hõlmab ka EFRAGi poolt välja töötatavaid täiendavaid juhiseid, täiendavaid digitaalseid tööriistu ja rakendamise tuge (haridusalased tegevused, sidusrühmade kaasamine), mille eesmärk on hõlbustada käesoleva juhise osade tehniliste elementide mõistmist.

211. Käesolev suunis on mõeldud toetama täiendava mooduli mõõdikute koostamist.

Täiendava mooduli suunised – üldteave

C1 – Strateegia: ärimudel ja kestlikkus – seotud algatused

212. Peamiste **tarbijate** ja tarnijasuhete kirjeldamisel vastavalt paragrahvi 47 alapunktile c avalikustab ettevõtja tarnijate hinnangulise arvu ning nendega seotud sektorid ja geograafilised piirkonnad (st riigid).

C2 – Tavade, poliitikate ja tulevaste algatuste kirjeldus üleminekuks kestlikumale majandusele

213. Ettevõtjad võivad C2 andmepunktide kohta esitamiseks kasutada järgmist vormi.

	Kui vastasite JAH olemasolevatele tavadele/poliitikatele/ tulevastele algatustele B2 teabes, kirjeldage neid lühidalt koos nendest tulenevate meetmetega. (Kui tava/poliitika/ tulevane algatus hõlmab tarnijaid või kliente, siis ettevõtja mainib seda)	Kui vastasite B2 teabes tulevaste algatuste/eesmärki de kohta JAH, siis palun täpsustage need.	Võite märkida ettevõtja kõige kõrgema taseme, kes vastutab nende rakendamise eest [kui on]
Kliimamuutused			
Saastus			
Vee- ja mereressursid			
Elurikkus ja ökosüsteemid			
Ressursikasutus ja ringmajandus			
Oma töötajaskond			
Töötajad väärtusahelas			
Mõjutatud kogukonnad			
Tarbijad ja lõppkasutajad			
Äriline käitumine			

Täiendava mooduli suunised – keskkonna mõõdikud

KHG heitkoguste aruandluse arvestamine B3 alusel (baasmoodul)

214. Paragrahvi 50 kohaselt mõjuala 3 avalikustamise asjakohasuse kindlakstegemisel võib ettevõtja kontrollida oma mõjuala 3 KHG koguheitmeid KHG protokollis määratletud 15 mõjuala 3 kategooria alusel, kasutades asjakohaseid hinnanguid ja esitada selle teabe viidetena. See võimaldab tuvastada ja avalikustada olulised mõjuala 3 kategooriad, võttes aluseks nende hinnangulise KHG heite mahu ja muud kriteeriumid, mis on sätestatud kasvuhoonegaaside protokollis ettevõtete väärtusahela (mõjuala 3) arvestus- ja aruandlusstandardis (2011. aasta versioon, lk 61 ja 65–68) või standardi EN ISO 14064–1:2018 lisas H.3.2, näiteks rahalised kulutused, mõju, seotud üleminekuriskid ja -võimalused või sidusrühmade seisukohad.

215. Tootmis-, põllumajandus-, kinnisvaraehitus- ja pakendamisprotsessidega tegelevad VKEdel on tõenäoliselt märkimisväärsed mõjuala 3 kategooriad ([CDP, 2024](#)), mida võib pidada asjakohaseks ettevõtja sektoris avaldamiseks.

C3 – KHG vähendamise eesmärgid ja kliimaüleminek

216. CO₂ heite vähendamine võib nõuda olulisi alginvesteeringuid, näiteks sõidukipargi elektrifitseerimiseks, uute tehnoloogiate rakendamiseks energiatarbimise vähendamiseks või uute tootesarjade väljatöötamiseks, mis sõltuvad vähem süsinikumahukatest materjalidest. Heitkoguste vähendamise eesmärk võib nõuda strateegiliste ja finantsprioriteetide läbivaatamist. Teisest küljest võib vähese süsinikuheitega lahenduste rakendamine KHG heitkoguste vähendamiseks alandada märkimisväärselt ostetud energia ja materjalide kulusid. Ettevõtjad, kes asuvad süsinikuheite vähendamise teekonnale, peavad sageli tegema olulisi muutusi oma ärimudelites või igapäevases tegevuses. Näiteks logistika- ja kohaletoimetamisteenuseid pakkuv ettevõtja võib vajada oma autopargi haldamise ümberkujundamist, et vähendada võimalikke katkestusi teenuste osutamisel, mis tulenevad vajadusest sõidukite korrapärase laadimise järele. Tarbekaupu tootev ettevõtja, kes kavatseb asendada mõne oma toote komponendi säästva, vähese süsinikuheitega alternatiiviga, peab võib-olla eraldama aega ja ressursse tooteuundusele ja uute tarnijate otsimisele. Need jõupingutused võivad omakorda kaasa tuua kulude vähendamise, juurdepääsu uutele turgudele, uute töökohtade loomise ja täiendava rahastamise, mis muudab KHG heitkoguste vähendamise mitte ainult väljakutseks, vaid ka strateegiliseks ärivõimaluseks. Selles kontekstis on KHG vähendamise **eesmärgid** oluline meede, et reageerida kestliku ülemineku vajadusele, sest need võimaldavad ettevõtjatel juhtida muutusi süstemaatiliselt, kontrollitult ja organiseeritult.

217. KHG heitkoguste vähendamise eesmärk on kohustus vähendada ettevõtja KHG koguheitmeid tulevasel aastal võrreldes valitud võrdlusaastal mõõdetud KHG koguheittega. **Meetmed**, mis võivad viia heitkoguste vähendamiseni, hõlmavad näiteks elektrifitseerimist, taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergiat, kestlike toodete arendamist jne. Teabe C3 kohaselt avalikustab ettevõtja KHG heitkoguste vähendamise eesmärgid oma mõjuala 1. ja 2. ulatuse heite osas.

218. KHG sidumist ja välditud heitkoguseid ei arvestata ettevõtja KHG koguheitmeid vähendamisenä. See tuleneb olulisest erinevusest KHG koguheitmeid (inventuuriarvestus) ning KHG sidumise ja välditud heitkoguste (projektipõhine või sekkumisarvestus) arvestusmeetodite vahel. Ettevõtja KHG koguheitmeid kaudu jälgitakse tegelikke keskkonda paisatavaid heitkoguseid, mis annab järjepideva ja võrreldava võrdlusbasi KHG **eesmärkide** seadmiseks. Välditud heitkogused ja süsiniku sidumine on seevastu seotud ettevõtja konkreetse projektitegevusega, mis tähendab, et nende arvestus toimub KHG heitkogusest eraldi.

219. Selle tava järgimiseks peab ettevõtja eristama oma KHG koguheitmeid ja muid **mõjusid**, mis ei ole selles kajastatud, nagu näiteks KHG sidumine ja välditud heitkogused.

KHG sidumine tähendab KHG eemaldamist atmosfäärist tahtliku inimtegevuse tulemusena. Selliste tegevuste hulka võib kuuluda näiteks taimekasv (CO₂ ülekandmine atmosfäärist fotosünteesi teel) ja CO₂ otsene kogumine õhust ning tavaliselt on see seotud CO₂ hilisema ladustamisega. Välditud KHG heitkoguseid nimetatakse tavaliselt heitkogusteks, mis oleksid muidu toimunud, kuid mida ettevõtja tegevuse tulemusena ei toimunud. Need võivad hõlmata uute toodete ja tehnoloogiate kasutuselevõttu, mis vähendavad nõudlust nende süsinikumahukate analoogide järele, näiteks hoonete isolatsioonilahendused, millega välditakse nõudlust energiateenuste järele. Lisateavet süsiniku sidumise ja välditud heitkoguste mõistete kohta leiab KHG protokollis maasektori ja sidumise juhendist¹³ ning WBCSD juhendist¹⁴.

220. Baasaasta on eelnev aasta, mille suhtes saab mõõta ettevõtja praeguseid KHG heitkoguseid. Üldiselt peaks võrdlusaasta olema ettevõtja KHG heitkoguste suhtes hiljutine ja representatiivne aasta, mille kohta on olemas kontrollitavad andmed.
221. Sihtaasta on aasta tulevikus, millal ettevõtja soovib saavutada teatud absoluutse või protsentuaalse KHG heitkoguse vähendamise. See peab olema vahemikus üks kuni kolm aastat alates baasaastast kuni vahe-eesmärgini. Võib lisada ka pikemaajalisi **eesmärke**, näiteks kahekümne või kolmekümne aasta pikkused perioodid (nt 2040 või 2050). Ettevõtjatel soovitatakse lisada sihtväärtused vähemalt vahe-eesmärgi aastaks 2030 ning võimalusel pikaajaliselt aastaks 2050. Alates 2030. aastast on soovitatav ajakohastada KHG heitkoguste vähendamise eesmärkide baasaastat ja sihtaastat iga viie aasta järel.
222. Eesmärkide seadmiseks peaksid ettevõtjad arvestama olemasolevaid teaduslikke tõendeid KHG vähendamise kohta. SBTi soovitab sektoriüleseks eesmärgiks seada KHG heitkoguste vähendamiseks -42% aastaks 2030 ja -90% aastaks 2050 (baasaasta 2020). Stockholm Resilience Centre teeb ka ettepaneku "süsiniku seaduseks", milles sätestatakse konkreetsete meetmed 2050. aastaks täieliku süsinikuheite vähendamise saavutamiseks, mis põhineb paindlikul mõtteviisil süsinikuheite vähendamiseks, vähendades heitkoguseid igal kümnendil poole võrra ja suurendades **taastuenergia** kasutuselevõttu järk-järgult. Autorid on seisukohal, et see tegevuskava tagaks 75%-lise võimaluse hoida Maa temperatuuritase alla 2 °C võrreldes industriaalajastu eelse temperatuuriga, mis on Pariisi kokkuleppes sätestatud eesmärk¹⁵. SBTi teeb ka ettepaneku lihtsustatud eesmärgi seadmise trajektoriks väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate jaoks¹⁶. Samuti on olemas konkreetsete sektorite kaupa koostatud trajektorid, mida ettevõtjad võivad KHG heitkoguste vähendamise **eesmärkide** seadmisel arvesse võtta.
223. Nii otseste kui ka kaudsete heitkoguste kiireks vähendamiseks on olemas mõned lihtsad **meetmed**, mida ettevõtja saab rakendada. Mõned meetmed võivad olla lihtsad, kuid suudavad siiski saavutada märkimisväärset heitkoguste vähendamist ja toetada ettevõtjat **eesmärkide** saavutamisel. Näiteks sõidukipargi elektrifitseerimine, asendades fossiilkütusel töötavad sõidukid elektrisõidukitega, toob kaasa heitkoguste vähenemise kohe, kui eelmine sõidukipark on asendatud. See võib tähendada märkimisväärset heitkoguste vähenemist, eriti ettevõtte jaoks, mis sõltub transpordist. Sarnaselt on tõhus, lihtne ja teostatav süsinikuheite vähendamise meede autoga toimivate sõitude ja tööreiside asendamine vähese süsinikuheitega alternatiividega nagu jalgratas või ühistransport. Veel üks madalalt rippuvate viljade valdkond on sisemise energiahalduse läbivaatamine ja selle ajakohastamine energiatõhusate seadmetega ning hoolduse ühildamine tavapärase äritegevusega. Seadmete ja masinate korrapärase hooldamisega ning võimalusel nende asendamisega energiatõhusamate alternatiividega saab ettevõtja vähendada oma energiatarbimist. Sellised seadmed võivad olla näiteks katlad, telekommunikatsiooni süsteemid, soojuspumbad, kliimaseadmed jne. Regulaarse hoolduse abil saab tagada nende tõhusa toimimise, vähendada kulumist ja jäätmeid.

¹³ KHG protokollis maasektori ja sidumise juhend (<https://ghgprotocol.org/land-sector-and-removals-guidance>)

¹⁴ World Business Council for Sustainable Development (2023), Juhised välditud heitkoguste kohta. (https://www.wbcsd.org/wp-content/uploads/2023/09/Climate-Avoided-Emissions-guidance_WBCSD.pdf).

¹⁵ Rockström, J., Gaffney, O., Rogelj, J. et. al. 2017. Kiire süsinikuheite vähendamise tegevuskava. Science, Volume 355 Issue 6331. Kättesaadav aadressil: <https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2017-03-23-curbing-emissions-with-a-new-carbon-law.html>.

¹⁶ SBTi <https://sciencebasedtargets.org/small-and-medium-enterprise-sme-target-setting-process>. SBTi pakub VKEdele vahendeid teaduspõhiste eesmärkide seadmiseks: <https://sciencebasedtargets.org/small-and-medium-enterprise-sme-target-setting-process>.

Lisaks automatiseerides süsteeme ja kasutades taimereid kasutusperioodide määramiseks, saab ettevõtja vähendada selliste seadmete heitkoguseid veelgi.

224. Kliimamuutuste leevendamise üleminekukava on praeguste ja tulevaste meetmete kogum, mille eesmärk on viia ettevõtja ärimudel, strateegia ja tegevus vastavusse peamise üleilmse eesmärgiga piirata globaalset soojenemist 1,5 °C-ni. Selle eesmärgiga kooskõlas oleva KHG vähendamise eesmärgi alusel seisneb üleminekukava olulisus selles, et oleks võimalik mõista, milliste vahenditega ettevõtja liigub vähese süsinikuheitega majanduse suunas, jälgides samal ajal tehtud edusamme. Üleminekukava on vastutuse ja läbipaistvuse mehhanism, mis sunnib ettevõtjaid välja töötama usaldusväärseid viise kliimamuutuste leevendamiseks oma tegevuse kaudu.
225. Ettevõtja jaoks usaldusväärse üleminekukava koostamine on midagi, mida peaksid toetama sellised elemendid nagu (a) selgete kohustuste ja rollide kindlaksmääramine; (b) kava integreerimine ettevõtja äristrateegiasse ja finantsplaneerimisse; (c) sealhulgas teave süsinikuheite vähendamise hoobadest ja suundumustest ning mõõdetavad näitajad, mida saab jälgida kogu eelnevalt kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul; (d) võimaldades vajaduse korral pärast sidusrühmadega konsulteerimist korrapäraselt läbivaatamist ja ajakohastamist; ja (e) hõlmates kogu oma tegevust ja võimalikult suures ulatuses **väärtusahelat** või andes vastasel juhul selgitusi mis tahes piirangu kohta.
226. Ettevõtjad, kes avalikustavad **eesmärgid** vastavalt EMASi määruse IV lisa B osa punktile d, võivad kasutada oma KHG vähendamise eesmärgi VSME nõude täitmiseks, kui nad on sellised eesmärgid seadnud. Ettevõtja võib seda avalikustamist toetada ka EMASi keskkonnajuhtimissüsteemi rakendamisega ja seosega EN ISO 14001:2015, nagu on sätestatud EMASi määruse II B lisa A.6.2.1 ja B.5 (keskkonna eesmärgid).

Suunised tootmis-, ehitus- ja/või pakendamisprotsesside kindlaksmääramiseks

227. Tootmis-, ehitus- ja/või pakendamisprotsesside kindlaksmääramiseks võib ettevõtja lähtuda määruse (EK) 1893/200612 lisas 1 välja toodud tegevustest, mis kuuluvad jaotise C – tootmine, jaotise F – ehitus ja klassi N82.92 “pakendamine” alla.

C4 – Kliimariskid

228. **Kliimaga seotud ohtud** on kliimaga seotud füüsilisi riske põhjustavad tegurid, mis tulenevad kliimamuutuste mõjust ettevõtjale. Neid võib liigitada akuutseteks ohtudeks, mis tulenevad konkreetsetest sündmustest (nagu põuad, üleujutused, äärmuslikud sademed ja metsatulekahjud), ja kroonilisteks ohtudeks (nagu temperatuurimuutused, merepinna tõus ja mullaerosioon), mis tulenevad pikemaajalistest kliimamuutustest (komisjoni delegeeritud määrus 2021/2139). Füüsilised riskid sõltuvad kliimaga seotud ohtudest, ettevõtte varade ja tegevuste kokkupuutest nende ohtudega ning sellest, kui tundlik on ettevõtte nende ohtude suhtes. Kliimaga seotud ohtudeks on näiteks kuumalained, äärmuslike ilmastikunähtuste sagenemine, meretaseme tõus, jääjärvede üleujutused ning sademete ja tuulemuutrite muutumine. Kliimaga seotud füüsilisi riske saab kindlaks teha ja modelleerida, kasutades kliimastenaariume, mis arvestavad kõrgeid heitetraktoore nagu IPCC SSP5-8.5.
229. **Kliimaga seotud üleminekusündmused** võivad olla (vastavalt [TCFD klassifikatsioonile](#)) poliitilised ja õiguslikud (nt heitkoguste aruandluskohustuse laiendamine), tehnoloogiapõhised (nt väiksema heitkogusega tehnoloogiale ülemineku kulud), turupõhised (nt tooraine kallinemine) ja mainepõhised (nt sidusrühmade suurenenud mure).
230. **Kliimaga seotud koguriskid** on füüsilised koguriskid ja ülemineku koguriskid, mis võivad tuleneda ettevõtja varade ja äritegevuse kokkupuutest kliimaga seotud ohtudega.

Täiendava mooduli suunised – sotsiaalsed mõõdikud

C5 – Täiendavad (üldised) töötajaskonna omadused

231. Soolise mitmekesisuse määramiseks jagage juhatuse tasandi naistöötajate arv meestöötajate arvuga. Selliselt saadakse naiste ja meeste suhe teie ettevõttes.

$$\text{Sooline mitmekesisus} = \frac{\text{naistöötajate arv juhatuse tasandil}}{\text{meestöötajate arv juhatuse tasandil}}$$

232. Juhatuse tasandiks loetakse nõukogust madalamat tasandit, välja arvatud juhul, kui ettevõtjal on konkreetne määratlus.

233. Näiteks kui juhatuse tasandil on 28 nais**töötajat** ja 84 meestöötajat, siis on sooline suhtarv 1:3, mis tähendab juhatuse tasandil iga naise kohta kolme meest.

234. Asjakohased tegurid ettevõtjale kaalumiseks, kas ta otsustab avalikustada füüsilisest isikust ettevõtjate ja ajutiste töötajate arvu vastavalt paragrahvile 60 oleksid: (1) **töötajate** ning füüsilisest isikust ettevõtjate ja ajutiste töötajate suhe, eriti kui sõltuvus on märkimisväärne ja/või suureneb või (2) kui negatiivsetest sotsiaalsetest **mõjudest** tingitud risk on füüsilisest isikust ettevõtjatele või ajutistele töötajatele suurem võrreldes ettevõtja enda töötajatega.

235. Järgmises tabelis on näidatud, kuidas saab esitada teavet füüsilisest isikust ettevõtjate ilma personalita, kes töötab ainult ettevõtja heaks, ja ajutiste töötajate kohta, keda vahendavad peamiselt tööhõivetegevusega tegelevad ettevõtjad.

Töötajate liigid	Füüsilisest isikust ettevõtjate ja ajutiste töötajate arv, kes tegelevad tööhõivega
Füüsilisest isikust ettevõtjad kokku ilma personalita, kes töötab ainult ettevõtja heaks	
Ajutised töötajad kokku, keda vahendavad peamiselt tööhõivetegevusega tegelevad ettevõtjad	

236. Ettevõtjad võivad viidata NACE koodile N78, mis käsitleb ajutist tööjõudu, keda vahendavad peamiselt „tööhõivetegevusega“ tegelevad ettevõtjad.

C6 – Täiendav teave oma töötajaskonna kohta – Inimõiguste poliitika ja protsessid

237. Ettevõtjad, kellel on olemas hoolsuskohustuse protsess inimõiguste osas, võivad vastata positiivselt (JAH) ja selgitada poliitikate ja/või protsesside sisu rippmenüü abil.

C7 – Tõsised negatiivsed inimõigustega seotud juhtumid

238. “Kinnitatud **juhtum**” tähendab õigustoimingut või kaebust, mis on registreeritud ettevõtja või pädevate asutuste poolt ametliku menetluse teel, või rikkumist, mille ettevõtja on tuvastanud kehtestatud korra kaudu. Nõuete rikkumise juhtumite kindlakstegemiseks kehtestatud menetlused võivad hõlmata juhtimissüsteemi auditeid, ametlikke järelvalveprogramme või **kaebuste esitamise mehhanisme**.

Täiendava mooduli suunised – ärilise käitumise mõõdikud

C8 – Tulu teatud sektoritest ja ELi võrdlusalustest väljajätmine

239. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 artikli 2 punktis 62 määratletud **fossiilkütused** on taastumatud süsinikupõhised energiaallikad nagu tahked kütused, maagaas ja nafta.

240. **Kemikaalide tootmine** tähendab määruse (EL) 1893/2006 lisa 1 jaotises 20.2 loetletud tegevusi, st pestitsiidide ja muude agrokeemiatoodete tootmist.

241. Vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2020/1818 artikli 12 lõigetele 1 ja 2 on Pariisi kokkulepet järgivate ELi võrdlusalustest välja jäetud järgmised ettevõtted:

- a. ettevõtted, kes saavad 1% või rohkem oma tulust kivi- ja pruunsöe uurimisest, kaevandamisest, jaotamisest või rafineerimisest;

- b. ettevõtteid, kes saavad 10% või rohkem oma tulust vedelkütuste uurimisest, ammutamisest, jaotamisest või rafineerimisest;
- c. ettevõtteid, kes saavad 50% või rohkem oma tulust gaaskütuste uurimisest, ammutamisest, tootmisest või jaotamisest; ja
- d. ettevõtteid, kes saavad 50% või rohkem oma tulust elektritootmisest, mille puhul KHG heitemahukus on üle 100 g CO₂ e/kWh.

C9 – Soolise mitmekesisuse suhtarv juhtorganis

242. Juhtorgan viitab ettevõtte kõrgeimale otsustusõigusele. Sõltuvalt ettevõtte õigusruumist ja tema juriidilisest vormist võib juhtorgani vorm olla erinev.

243. SFDR-määruse nõuete alusel arvutatakse juhtorgani soolise mitmekesisuse suhtarv kui juhatuse nais- ja meesliikmete keskmine suhtarv.

$$\text{Sooline mitmekesisus} = \frac{\text{naisliikmete arv}}{\text{meesliikmete arv}}$$

Näide

244. Konkreetse VKE juhtorganisse kuulub kuus liiget, sealhulgas kolm naist. Soolise mitmekesisuse suhtarv on üks - iga naisliikme kohta on üks meesliige.

A liide: terminite sõnastik

Käesolev liide on standardi lahutamatu osa.

Määratletud termin	Määratlus
Tööõnnetuste ennetamine	Õnnetuste ennetamine tähendab poliitikat ja algatusi, mille eesmärk on ennetada tööõnnetusi ning tagada töötajate ohutus ja heaolu. See ei hõlma mitte ainult meetmeid füüsiliste riskide vähendamiseks, vaid ka turvalise ja kaasava töökeskkonna edendamist, mis on diskrimineerimise ja ahistamise vaba.
Meetmed	Meetmed hõlmavad (i) meetmeid ja tegevuskavasid (sealhulgas üleminekukavasid), mida rakendatakse tagamaks, et ettevõtja täidab seatud eesmärgid ja mille kaudu ettevõtja püüab käsitleda olulisi mõjusid, riske ja võimalusi; ning (ii) otsuseid toetada neid majanduslike, inim- või tehnoloogiliste ressursidega.
Mõjutatud kogukonnad	Samas piirkonnas elavad või töötavad inimesed või rühm(ad), keda/mida aruandev ettevõtja oma tegevuse või väärtusahela eelneva ja järgneva etapi kaudu on mõjutanud või võib mõjutada. Mõjutatud kogukondade hulka võivad kuuluda kogukonnad alates ettevõtja tegevuspaiga kõrval elavatest (kohalikud kogukonnad) kuni kaugemal elavate kogukondadeni. Mõjutatud kogukondade hulka kuuluvad tegelikult ja potentsiaalselt mõjutatud põlisrahvad.
Elurikkuse seisukohast tundlik ala	Natura 2000 kaitsealade võrgustik, UNESCO maailmapärandi objektid ja võtmetähtsusega elurikkad alad ning muud kaitsealad, millele on osutatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2021/2139 II lisa D liites.
Äriline käitumine	Järgmistele aspektidele viidatakse ühiselt kui "äriline käitumine" või "äriilise käitumise aspektid": (a) ärireeetika ja ettevõtluskultuur, sh korruptsiooni- ja altkäemaksu vastane tegevus, rikkumisest teatajate kaitse ja loomade heaolu; (b) tarneahela juhtimine, sh maksetavad, eelkõige seoses hilinenud maksetega väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele; (c) ettevõtja tegevus ja kohustused, mis on seotud poliitilise mõju avaldamisega, sh lobitöö.
Lapstööjõu kasutamine	Töö, mis jätab lapsed ilma lapsepõlvest, arengupotentsiaalset ja väärikusest ning kahjustab nende füüsilist ja vaimset arengut. See hõlmab tööd, mis on vaimselt, füüsiliselt, sotsiaalselt või moraalselt ohtlik ja/või häirib nende kooliskäimist (jättes nad ilma võimalusest koolis käia).
Kollektiivläbirääkimised	Kõik läbirääkimised, mis toimuvad ühelt poolt tööandja, tööandjate rühma või ühe või mitme tööandjate organisatsiooni ja teiselt poolt ühe või mitme ametiühingu või nende puudumisel nende poolt vastavalt siseriiklikele õigusnormidele nõuetekohaselt valitud ja volitatud töötajate esindajate vahel, eesmärgiga: i) määrata kindlaks töö- ja töölepingutingimused; ja/või ii) reguleerida töötajate ja tööandjate vahelisi suhteid; ja/või reguleerida suhteid tööandjate või nende organisatsioonide ja töötajate organisatsiooni(de) vahel.
Korruptsioon	Isikule usaldatud võimu kuritarvitamine omakasu eesmärgil, mille ajendiks võivad olla nii üksikisikud kui ka organisatsioonid. See hõlmab sellist

VSME standard

Määratletud termin	Määratlus
	tegevust nagu vahendustasud, pettus, väljapressimine, kokkumäng ja rahapesu. See hõlmab ka mis tahes isikule või mis tahes isikult kingituse, laenu, tasu, preemia või muu eelise pakkumist või saamist, kui see on mõeldud stiimulina sellise teo tegemiseks, mis on ebaaus, ebaseaduslik või kujutab endast usalduse kuritarvitamist ettevõtja äritegevuses. See võib hõlmata rahalisi või mitterahalisi hüvitusi, nagu tasuta kaubad, kingitused ja puhkused, või spetsiaalseid isiklike teenuseid, mida osutatakse põhjendamatu eelise saamiseks või mis võivad põhjustada moraalset survet sellise eelise saamiseks.
Tarbijad	Üksikisikud, kes soetavad, tarbivad või kasutavad kaupu ja teenuseid isiklikuks tarbeks kas enda või teiste jaoks, kuid mitte edasimüüjiks, ettevõtluseks või kaubandus-, äri-, käsitöö- või kutsetegevuseks.
Salastatud teave	ELi salastatud teave, nagu on määratletud 23. septembri 2013 nõukogu otsuses 2013/488/EL ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekueeskirjade kohta, või liikmesriigi salastatud teave, mis on tähistatud kõnealuse nõukogu otsuse B liite kohaselt. ELi salastatud teave on mis tahes teave, mis on määratletud ELi salastatuse kategooriaga ja mille loata avaldamine võib eri määral kahjustada Euroopa Liidu või ühe või mitme liikmesriigi huve. Salastatud teavet võib liigitada nelja taseme järgi: ülisalajane, salajane, konfidentsiaalne, piiratud juurdepääsuga (nõukogu otsuses esitatud määratluse alusel).
Ringmajanduse põhimõtted	Euroopa ringmajanduse põhimõtted on kasutatavus; korduskasutatavus; parandatavus; demonteerimine; taastamine või uuendamine; ringlussevõtt; ringlus bioloogilise tsükli alusel; toote- ja materjalikasutuse muu võimalik optimeerimine.
Kliimamuutustega kohanemine	Tegelike ja eeldatavate kliimamuutuste ja nende mõjudega kohanemise protsess.
Kliimaga seotud füüsiline risk (kliimamuutustest tulenev füüsiline risk)	Kliimamuutustest tulenevad riskid, mis võivad olla tingitud sündmusest (akuutsed riskid) või pikemaajalistest (kroonilised riskid) kliimamuutustest. Akuutsed füüsilised riskid tulenevad konkreetsetest ohtudest, eelkõige sellistest ilmastikunähtustest nagu tormid, üleujutused, tulekahjud või kuumalained. Kroonilised füüsilised riskid tulenevad pikemaajalistest kliimamuutustest, nagu temperatuuri muutused ja nende mõju meretaseme tõusule, vee kättesaadavuse vähenemine, elurikkuse kadumine ning maa ja mulla viljakuse muutused.
Otsene KHG heide (mõjuala 1)	Otsene KHG heide ettevõtja omandis või kontrolli all olevatest allikatest.
Diskrimineerimine	Diskrimineerimine võib toimuda otseselt või kaudselt. Diskrimineerimine on otsene, kui isikut koheldakse halvemini kui teisi sarnases olukorras olevat isikuid on koheldud või oleks koheldud. Kaudne diskrimineerimine leiab aset siis, kui näiliselt neutraalne eeskiri seab mõne isiku või teatavate samade tunnustega rühma ebasoodsasse olukorda.
Palgatöötaja/töötaja	Isik, kes on ettevõtjaga töösuhtes vastavalt siseriiklikule õigusele või tavale.
Lõppkasutajad	Üksikisikud, kes lõppkokkuvõttes kasutavad konkreetset toodet või teenust.
Sunniviisiline töö	Igasugune töö või teenistus, mida nõutakse mis tahes isikult ükskõik missuguse karistusega ähvardades ning milleks see isik ei ole ennast

Määratletud termin	Määratlus
	<p>vabatahtlikult pakkunud vastavalt ILO sunniviisilise töö konventsioonile, 1930 (nr 29). Terminiga tähistatakse kõiki olukordi, kus inimesi mis tahes meetodiga sunnitakse tööd tegema.</p>
<p>Kaebuste esitamise mehhanism</p>	<p>Kõik korralised, riiklikud või mitteriiklikud, kohtulikud või kohtuvälised protsessid, mille kaudu sidusrühmad saavad esitada kaebusi ja taotleda õiguskaitset.</p> <p>Riiklike kohtulikke ja kohtuväliseid kaebuste esitamise mehhanisme pakuvad näiteks kohtud, töökohtud, riiklikud inimõiguste institutsioonid, OECD suuniste kohased riiklikud kontaktpunktid hargmaistele ettevõtjatele, ombudsmani büroo, tarbijakaitseasutused, reguleerivad järelevalveasutused ja valitsuse juhitud kaebuste lahendamise bürood.</p> <p>Mitteriiklikud kaebuste esitamise mehhanismid on need, mida ettevõtja haldab kas üksi või koos sidusrühmadega, näiteks tegevustasandi kaebuste esitamise mehhanismid ja kollektiivlääbirääkimised, sealhulgas kollektiivlääbirääkimistega loodud mehhanismid. Need hõlmavad ka tööstusliitude, rahvusvaheliste organisatsioonide, kodanikuühiskonna organisatsioonide või mitut sidusrühma hõlmavate rühmade hallatavaid mehhanisme.</p> <p>Tegevustasandi kaebuste esitamise mehhanisme haldab organisatsioon kas üksi või koostöös teiste osapooltega ning need on organisatsiooni sidusrühmadele vahetult kättesaadavad. Need võimaldavad kaebusi varakult ja otse tuvastada ja lahendada, vältides seeläbi nii kahju suurenemist kui ka kaebuste tõsisemaks muutumist. Samuti annavad need otseselt mõjutatud isikutelt saadavat olulist tagasisidet organisatsiooni hoolsuskohustuse täitmise tulemuslikkuse kohta.</p> <p>ÜRO 31. juhtpõhimõtte kohaselt on tõhusad kaebuste esitamise mehhanismid õiguspärased, kättesaadavad, prognoositavad, õiglasel, läbipaistvad, õigustega kooskõlas ja pideva õppimise allikad. Lisaks nendele kriteeriumidele põhinevad tõhusad tegevustasandi kaebuste esitamise mehhanismid ka kaasamisel ja dialoogil.</p> <p>Organisatsioonil võib olla keerulisem hinnata nende kaebuste esitamise mehhanismide tõhusust, milles ta osaleb, võrreldes nendega, mille ta on loonud.</p>
<p>Kasvuhoonegaasid (KHG)</p>	<p>Käesolevas standardis on KHG koos Kyoto protokollis loetletud gaasi: süsinikdioksiid (CO₂); metaan (CH₄); diilämmastikoksiid (N₂O); Nitrogen trifluoride (NF₃); fluorosüivesinikud (HFCd); perfluorosüivesinikud (PFCd); ja väävelheksafluoriid (SF₆).</p>
<p>Valitsemine</p>	<p>Valitsemine on reeglite, tavade ja protsesside süsteem, mille abil ettevõtet juhatakse ja kontrollitakse.</p>
<p>Kasvuhoonegaaside (KHG) heide</p>	<p>Kasvuhoonegaaside (KHG) heide on ettevõtja poolt atmosfääri paisatud KHG koguheide, arvestamata mahaarvamisi süsiniku sidumise või muude korrigeerimiste eest.</p>
<p>Ohtlikud jäätmed</p>	<p>Jäätmed, millel on üks või mitu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ (mis käsitleb jäätmeid) III lisas loetletud ohtlikku omadust.</p>
<p>Inimkaubandus</p>	<p>Isikute värbamine, transportimine, üleandmine, varjamine või vastuvõtmine, sealhulgas nende isikute üle kontrolli vahetamine või üleandmine, kasutades selleks jõuga ähvardamist või selle kasutamist või muid sunnimeetmeid, röövimist, pettust, tüssamist, võimu või haavatava seisundi kuritarvitamist või maksete või hüvede andmist või saamist, et saavutada teise isiku üle kontrolli omava isiku nõusolek ärakasutamise eesmärgil.</p>

VSME standard

Määratletud termin	Määratlus
Juhtum	Ettevõtja või pädevate asutuste poolt ametliku menetluse teel registreeritud õigustoiming või kaebus või ettevõtja kehtestatud korra kohaselt tuvastatud nõuete rikkumine. Nõuete rikkumise juhtumite kindlakstegemiseks kehtestatud menetlused võivad hõlmata juhtimissüsteemi auditeid, ametlikke järelevalveprogramme või kaebuste esitamise mehhanisme.
Kaudne KHG heide (mõjuala 2)	KHG heide, mis tuleneb ettevõtja tegevusest, kuid tekib teise ettevõtte omanduses või kontrolli all olevatest allikatest. Ettevõtja tarbitava ostetud või omandatud elektri-, auru-, soojus- või jahutusenergia tootmisel tekkinud kaudne heide.
Mõju	<p>Mõju, mida ettevõtja avaldab või võib avaldada majandusele, keskkonnale ja inimestele, sh mõju nende inimõigustele, ja mis on seotud tema enda tegevuse või ärisuhete kaudu. Mõjud võivad olla tegelikud või võimalikud, negatiivsed või positiivsed, lühi- või pikaajalised, kavandatud või tahtmatud, otsesed või kaudsed ning tagasipööratavad või pöördumatud. Mõjud näitavad ettevõtja negatiivset või positiivset panust kestlikusse arengusse. Mõjud majandusele, keskkonnale ja inimestele on omavahel seotud.</p> <p>Organisatsiooni mõju keskkonnale viitab mõjule elusorganismidele ja mitteeluliste elementidele, sh õhule, maale, veele ja ökosüsteemidele. Organisatsioon võib mõjutada keskkonda näiteks energia, maa, vee ja muude loodusvarade kasutamise kaudu.</p> <p>Organisatsiooni mõju inimestele viitab mõjudele üksikisikutele ja rühmadele, näiteks kogukondadele, haavatavatele rühmadele või ühiskonnale. See hõlmab ka organisatsiooni mõju inimeste inimõigustele. Organisatsioon võib mõjutada inimesi näiteks oma töövõtete (nt töötajatele makstav töötasu), tarneahela (nt tarnijate töötajate töötingimused) ning toodete ja teenuste (nt nende ohutus või kättesaadavus) kaudu.</p>
Maakasutus (muutus)	Konkreetses maa-ala inimkasutus teataval eesmärgil (nt elamiseks, põllumajanduseks, puhkuseks, tööstuslikuks kasutamiseks jne). Mõjutatud maakattest (muru, asfalt, puud, paljas maa, vesi jne). Maakasutuse muutus tähendab muutust maa kasutamises või majandamises inimeste poolt, mis võib kaasa tuua maakatte muutuse.
Asukohapõhine mõjuala 2 heide	Aruandva ettevõtja ostetud või omandatud ja tarbitud elektrienergia, soojuse, auru ja jahutuse heitkogused, mis on arvatud asukohapõhise „omistamise“ meetodi abil, mis omistab generaatorite heitkogused lõpptarbijatele. Need kajastavad nende võrkude keskmist heitemahukust, kus energiatarbimine toimub, ning kasutavad enamasti võrgu keskmiste heitekoefitsientide andmeid. Mõjuala 2 heitkoguste tüüpilised allikad on seotud mis tahes seadmetega, mis tarbivad elektrit (elektrimootorid, valgustid, hooned jne), soojust (tööstusprotsesside kütmine, hooned jne), auru (tööstusprotsessid) ja jahutust (tööstusprotsessid, hooned jne).
Looduskaitse suunitlusega ala	“Loodusele orienteeritud ala” on ala, mis on eelkõige suunatud looduse säilitamisele või taastamisele. Need võivad paikneda objektil ja sisaldada selliseid elemente nagu katus, fassaad, vee äravoolud, mis on kavandatud elurikkuse edendamiseks. Loodusele orienteeritud alad võivad asuda ka väljaspool organisatsiooni tegevuskohta, tingimusel, et ala on organisatsiooni omandis või (kaas)halduses ning see on eelkõige

VSME standard

Määratletud termin	Määratlus
	suunatud elurikkuse edendamisele. (Kohandatud EMAS määrusest)
(Elurikkuse seisukohast tundliku ala) läheduses	B5 - Elurikkus kontekstis tähendab „läheduses“ ala, mis (osaliselt) kattub elurikkuse seisukohast tundliku alaga või piirneb sellega.
Oma töötajaskond / oma töötajad	Ettevõtjaga töösuhtes olevad palgatöötajad (töötajad) ja mittepalgatöötajad, kes on kas üksikettevõtjad, kes pakuvad ettevõtjale lepinguga enda tööjõudu (iseenda tööandjad), või isikud, kelle tööjõudu pakuvad ettevõtjad, kelle põhitegevust tähistatakse mõistega „tööhõivetegevus“ (NACE kood N78).
Palk	Harilik põhi- või miinimumtöötasu või mõni muu tasu kas rahas või loonusena, mida töötaja saab tööandjalt oma töö eest otseselt või kaudselt (täiendavate või muutuvtasudena). Palgatase – aastane brutopalk ja vastav brutotunnipalk. Mediaanpalgatase – sellise palgatöötaja palk, kellest pooled palgatöötajad teenivad rohkem ja pooled vähem.
Poliitika	Üldeesmärkide ja juhtimispõhimõtete kogum või raamistik, mida ettevõtja kasutab otsuste tegemisel. Poliitika kaudu rakendatakse ettevõtja strateegiat või juhtimisotsuseid, mis on seotud olulise kestlikkusaspektiga. Iga poliitika eest vastutab/vastutavad kindlaksmääratud isik(ud), selles on kindlaks määratud selle kohaldamisala ja see sisaldab üht või mitut eesmärki (mis on võimaluse korral seotudmõõdetavate eesmärkidega). Poliitikat rakendatakse meetmete või tegevuskavade kaudu. Näiteks vähemate ressurssidega ettevõtjatel võib olla vähe (või üldse mitte) kirjalike dokumentidena vormistatud poliitikaid, kuid see ei tähenda tingimata, et neil ei ole poliitikat. Kui ettevõtja ei ole veel poliitikat ametlikult kehtestanud, kuid on rakendanud meetmeid või määratlenud eesmärgi, mille abil ettevõtja käsitleb kestlikkusaspkte, avalikustab ta need.
Radioaktiivsed jäätmed	Igasugune gaasiline, vedel või tahke radioaktiivne materjal, mille edasist kasutamist ei ole ette nähtud vastavalt nõukogu direktiivi 2011/70/Euratom artikli 3 punktile 7 ¹⁷ .
Tõendatav tööõnnetus / Registreeritav tööga seotud vigastus või tervisehäire	Tööõnnetus on sündmus, mis põhjustab füüsilist või vaimset kahju ja seega vigastust või tervisehäiret. See juhtub tööalase tegevuse käigus või tööil viibitud aja jooksul. Registreeritav tähendab arsti või muude litsentseeritud tervishoiutöötajate poolt diagnoositud. Tööga seotud vigastus või tervisehäire, mis toob kaasa ükskõik millise järgmistest tagajärgedest: surm, töölt eemal oldud päevad, piiratud töö või üleviimine teisele töökohale, esmaabist kaugemale minev ravi või teadvuse kaotus.

¹⁷ Nõukogu 19. juuli 2011. aasta direktiiv 2011/70/Euratom, millega luuakse ühenduse raamistik kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlikuks ja ohutuks käitlemiseks.

Määratletud termin	Määratlus
	Vigastused, mis ei nõua meditsiinilist ravi peale esmaabi, ei kuulu üldjuhul registreerimisele.
Ringlussevõtt	Taaskasutamistoiming, mille käigus jäätmematerjalid töödeldakse toodeteks, materjalideks või aineteks kasutamiseks nende esialgsel või mõnel muul eesmärgil. See hõlmab orgaaniliste ainete taastöötlemist, kuid ei hõlma jäätmete energiakasutust ega taastöötlemist materjalideks, mida kasutatakse kütusena või tagasitäiteks.
Taastuvenergia	Taastuvatest mittefossiilsetest allikatest pärit energia: tuuleenergia, päikeseenergia (päikese-soojusenergia ja fotogalvaaniliselt saadud energia), geotermiline, ümbritseva keskkonna, loodete ja lainete energia, muu ookeani- ja hüdroenergia ning biomassist, prügilagaasist, reoveepuhasti gaasist ja muust biogaasist toodetud energia ¹⁸ .
Vettpidava materjaliga kaetud ala	Vettpidava materjaliga kaetud ala tähendab mis tahes ala, kus algne pinnas on kaetud (näiteks teed), mis ei lase vett läbi. Pinnase muutmine vett mitteläbilaskvaks võib tingida mõjusid keskkonnale.
Tundlik teave	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määruses (EL) 2021/697 (millega luuakse Euroopa Kaitsefond) määratletud tundlik teave. Tundlik teave on teave ja andmed, sealhulgas salastatud teave, mida tuleb kaitsta loata juurdepääsu või avalikustamise eest liidu või siseriiklikus õiguses sätestatud kohustuste tõttu või füüsilise või juriidilise isiku eraelu puutumatusse või turvalisuse kaitsmiseks.
Tegevuskoht	Ühe või rohkema füüsilise kaitise asukoht. Kui on tegemist rohkema kui ühe kaitisega, millel on sama omanik või käitaja või erinevad omanikud või käitajad, ning teatavat taristut ja rajatise jagatakse, võib kogu ala, millel kaitis asub, pidada tegevuskohtaks.
Eesmärgid	Mõõdetavad, tulemustele orienteeritud ja ajaliselt piiritletud sihid, mida VKE soovib saavutada seoses kestlikkusaspektidega. VKE võib need kehtestada vabatahtlikult või need võivad tuleneda ettevõtja suhtes kehtivatest õiguslikest nõuetest.
Ajaperspektiivid	Kestlikkusaruande koostamisel kohaldab ettevõtja järgmisi ajavaperspektiive: <ul style="list-style-type: none"> (a) lühike perspektiiv, üks aasta; (b) keskmine perspektiiv, kaks kuni viis aastat; ja (c) pikk perspektiiv, üle viie aasta.
Koolitus	Ettevõtja tehtud algatused, mille eesmärk on säilitada ja/või parandada oma töötajate oskusi ja teadmisi. Koolitus võib hõlmata erinevaid meetodeid, näiteks kohapealset koolitust ja veebikoolitust.

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/2001 (taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta, ELT L 328, 21.12.2018, lk. 82) artikli 2 punkt 1.

¹⁹ Avalikustamislõue on kooskõlas komisjoni rakendusmääruses (EL) 2022/2453 sätestatud nõuetega (vorm 5: pangaportfell - kliimamuutustega seotud füüsiline risk: füüsilise riskiga seotud riskipositsioonid).

VSME standard

Määratletud termin	Määratlus
Väärtusahel	<p>Kõik tegevused, ressursid ja suhted, mis on seotud ettevõtja ärimudeli ja väliskeskkonnaga, milles ta tegutseb. Väärtusahel hõlmab tegevusi, ressursse ja suhteid, mida ettevõtja kasutab ja millele ta tugineb oma toodete või teenuste loomisel alates väljatöötamisest kuni tarnimise, tarbimise ja olemusringi lõppemiseni.</p> <p>Asjakohased tegevused, ressursid ja suhted on muu hulgas: a) need, mis on osa ettevõtja tegevusest, nt inimressursid; b) need, mis kuuluvad tema tarne-, turundus- ja müügikanalitesse, nagu materjalide ja teenuste hankimine ning toodete ja teenuste müük ja kohaletoimetamine; ning c) majanduslik, geograafiline, geopoliitiline ja regulatiivne keskkond, milles ettevõtja tegutseb. Väärtusahel hõlmab osalejaid, mis asuvad väärtusahelas ettevõtjast eelnevates ja järgnevates etappides. Väärtusahelas ettevõtjast eelnevates etappides osaleja (nt tarnija) pakub ettevõtjale tooteid või teenuseid, mida kasutatakse ettevõtja oma toodete ja teenuste väljatöötamisel. Väärtusahela järgnevate etappide üksused (nt turustajad, kliendid), saavad ettevõtjalt tooteid või teenuseid.</p>
Töötasu	<p>Brutotöötasu, mille hulka ei kuulu muutuvkomponendid, nagu ületunnitöö ja tulemuspalk, ega toetused, välja arvatud juhul, kui need on garanteeritud.</p>
Veetarbimine	<p>Ettevõtja (või rajatise) piiridesse võetud vee hulk, mida aruandlusperioodi jooksul ei ole suunatud tagasi veekeskkonda või kolmandale isikule.</p>
Veevõtt	<p>Kõigist allikatest ettevõtte piiridesse võetud vee kogus, mis on ette nähtud mis tahes otstarbel kasutamiseks aruandeperioodi vältel.</p>
Väärtusahela töötaja	<p>Isik, kes teeb tööd ettevõtja väärtusahelas, olenemata ettevõtjaga sõlmitud lepingulise suhte olemasolust või sellise suhte olemusest.</p> <p>ESRSi kohaselt kuuluvad väärtusahela töötajate hulka kõik ettevõtja väärtusahela eelnevate ja järgnevate etappide töötajad, keda ettevõtja oluliselt mõjutab või võib mõjutada. See hõlmab mõjusid, mis on seotud ettevõtja enda ja väärtusahela teiste osaliste tegevusega ettevõtja toodete ja teenuste ning ärisuhete kaudu. See hõlmab kõiki töötajaid, kes ei kuulu omatöötajate määratluse alla (oma töötajad on ettevõtjaga töösuhetes olevad palgatöötajad ja mittepalgatöötajad, kes on kas üksikettevõtjad, kes pakuvad ettevõtjale lepinguga enda tööjõudu (iseenda tööandjad), või isikud, kelle tööjõudu pakuvad ettevõtjad, kelle põhitegevust tähistatakse mõistega „tööhõivetegevus“) (NACE kood N78).</p>

B liide: võimalike kestlikkusaspektide loetelu

Allolev liide on standardi lahutamatu osa ning sisaldab loetelu võimalikest kestlikkusaspektidest.

Teema	Kestlikkusaspekt: alateema	Kestlikkusaspekt: alateema alateemad
Kliimamuutused	<ul style="list-style-type: none"> – Kliimamuutustega kohanemine – Kliimamuutuste leevendamine – Energia 	
Saastus	<ul style="list-style-type: none"> – Õhusaaste – Veesaaste – Pinnase saastamine – Elusorganismide ja toiduressursside saastamine – Probleemsed ained – Väga ohtlikud ained – Mikroplast 	
Vee- ja mereressursid	<ul style="list-style-type: none"> – Vesi – Mereressursid 	<ul style="list-style-type: none"> – Veetarbimine – Veevõtt – Veeheide – Veeheide ookeanides – Mereressursside hõlvamine ja kasutamine
Elurikkus ja ökosüsteemid	<ul style="list-style-type: none"> – Elurikkuse kadumise otsesed mõjurid 	<ul style="list-style-type: none"> – Kliimamuutused – Maakasutuse muutus, mageveekasutuse muutus ja merekasutuse muutus – Otsene ekspuaterimine – Invasiivsed võõrliigid – Saastus – Muu
	<ul style="list-style-type: none"> – Mõjud liikide seisundile 	Näited: <ul style="list-style-type: none"> – liigi populatsiooni suurus – liigi väljasuremise oht kogu maailmas
	<ul style="list-style-type: none"> – Mõjud ökosüsteemide suurusele ja seisundile 	Näited: <ul style="list-style-type: none"> – maa degradeerumine – kõrbestumine – mulla katmine
	<ul style="list-style-type: none"> – Mõjud ökosüsteemi teenustele ja sõltuvus nendest 	
Ringmajandus	<ul style="list-style-type: none"> – Ressursside sisendvood, sealhulgas ressursside kasutamine – Toodete ja teenustega seotud ressursside väljundvood – Jäätmed 	
Oma töötajaskond	<ul style="list-style-type: none"> – Töötingimused 	<ul style="list-style-type: none"> – Tööhõivekindlus – Tööaeg – Piisav töötasu – Sotsiaaldialoog – Ühinemisvabadus, tööõukogude olemasolu ning töötajate teavitamis-, konsulteerimis- ja osalemisõigus – Kollektiivläbirääkimised, sh kollektiivlepingutega hõlmatud töötajate määr – Töö ja eraelu tasakaal – Tervishoid ja ohutus

VSME standard

Teema	Kestlikkusaspekt: alateema	Kestlikkusaspekt: alateema alateemad
	<ul style="list-style-type: none"> – Võrdne kohtlemine ja võrdsed võimalused kõigile 	<ul style="list-style-type: none"> – Sooline võrdõiguslikkus ja võrdne palk võrdväärse töö eest – Koolitus ja oskuste arendamine – Puuetega inimeste tööhõive ja kaasamine – Meetmed vägivalda ja ahistamise vastu töökohal – Mitmekesisus
	<ul style="list-style-type: none"> – Muud tööga seotud õigused 	<ul style="list-style-type: none"> – Lapstööjõu kasutamine – Sunniviisiline töö – Piisav eluase – Eraelu puutumatus
Töötajad väärtusahelas	<ul style="list-style-type: none"> – Töötingimused 	<ul style="list-style-type: none"> – Tööhõivekindlus – Tööaeg – Piisav töötasu – Sotsiaaldialoog – Ühinemisvabadus, sh töönõukogude olemasolu – Kollektiivläbirääkimised – Töö ja eraelu tasakaal – Tervishoid ja ohutus
	<ul style="list-style-type: none"> – Võrdne kohtlemine ja võrdsed võimalused kõigile 	<ul style="list-style-type: none"> – Sooline võrdõiguslikkus ja võrdne tasu võrdväärse töö eest – Koolitus ja oskuste arendamine – Puuetega inimeste tööhõive ja kaasamine – Meetmed vägivalda ja ahistamise vastu töökohal – Mitmekesisus
	<ul style="list-style-type: none"> – Muud tööga seotud õigused 	<ul style="list-style-type: none"> – Lapstööjõu kasutamine – Sunniviisiline töö – Piisav eluase – Vesi ja kanalisatsioon – Eraelu puutumatus
Mõjutatud kogukonnad	<ul style="list-style-type: none"> – Kogukondade majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised õigused 	<ul style="list-style-type: none"> – Piisav eluase – Piisav toit – Vesi ja kanalisatsioon – Mõjud maale – Mõjud julgeolekule
	<ul style="list-style-type: none"> – Kogukondade kodaniku- ja poliitilised õigused 	<ul style="list-style-type: none"> – Väljendusvabadus – Kogunemisvabadus – Mõjud inimõiguste kaitsjatele
	<ul style="list-style-type: none"> – Põlisrahvaste õigused 	<ul style="list-style-type: none"> – Eelnev vabatahtlik ja teadev nõusolek – Enesemääramine – Kultuurilised õigused

VSME standard

Teema	Kestlikkusaspekt: alateema	Kestlikkusaspekt: alateema alateemad
Tarbijad ja lõppkasutajad	<ul style="list-style-type: none"> - Teabega seotud mõjud tarbijatele ja/või lõppkasutajatele 	<ul style="list-style-type: none"> - Eraelu puutumatus - Väljendusvabadus - Juurdepääs (kvaliteet)teabele
	<ul style="list-style-type: none"> - Tarbijate ja/või lõppkasutajate isiklik ohutus 	<ul style="list-style-type: none"> - Tervishoid ja ohutus - Isiku turvalisus - Lastekaitse
	<ul style="list-style-type: none"> - Tarbijate ja/või lõppkasutajate sotsiaalne kaasamine 	<ul style="list-style-type: none"> - Diskrimineerimisest hoidumine - Juurdepääs toodetele ja teenustele - Vastutustundlikud turundustavad
Äriline käitumine	<ul style="list-style-type: none"> - Ettevõtte kultuur - Rikkumisest teatajate kaitse - Loomade heaolu - Poliitiline aktiivsus ja lobitöö - Suhete haldamine tarnijatega, sh maksetavad 	
	<ul style="list-style-type: none"> - Korruptsioon ja altkäemaksu andmine 	<ul style="list-style-type: none"> - Ennetus ja avastamine, sh koolitus - Juhtumid

C liide: taustateave finantsturu osalistele, kes on käesoleva standardi alusel koostatud teabe kasutajad (vastavus muude ELi õigusaktidega)

245. Käesolev liide on oluline kestlikkusaruande kasutajate jaoks. Allpool esitatud tabelis on esitatud käesoleva standardi eri moodulites sisalduvad kestliku rahastuse andmepunktid, mis vastavad mitmete kasutajate (pangad, investorid, suurettevõtted) vajadustele.

246. Veerg "DR number ja pealkiri" määratleb erinevates moodulites (st baasmoodul ja täiendav moodul) sisalduvat teavet, mis on kestliku rahastamise andmepunktid. Veerg SFDR tabel 1 ja/või EBA 3. sammas ja/või võrdlusaluste määrus näitab, kuidas see teave on seotud nende määrustega, mis on asjakohased kestlikkusaruande kasutajate (pangad, muud investorid) jaoks.

Teema: Keskfond / sotsiaalne / valitsemine	DR number ja pealkiri	SFDR tabel 1 ja/või EBA 3. sammas ja/või Võrdlusaluste määrus																
Baasmoodul																		
Üldteave	B1 – Aruande koostamise alus Ettevõtja avalikustab: vii. omatavate, renditavate või hallatavate tegevuskohtade geograafiline asukoht.	EBA 3. sammas¹⁹																
Keskfond	B3 – Energia ja kasvuhoonegaaside heitkogused Ettevõtja avalikustab kogu energiatarbimise MWh-des koos jaotusega vastavalt tabelile allpool, kui ta saab sellise jaotuse esitamiseks vajalikku teavet:	SFDR²⁰																
	<table border="1" data-bbox="424 1335 1145 1736"> <thead> <tr> <th data-bbox="424 1335 632 1429"></th> <th data-bbox="632 1335 778 1429">Taastuv</th> <th data-bbox="778 1335 976 1429">Taastumatu</th> <th data-bbox="976 1335 1145 1429">Kokku</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="424 1429 632 1615">Elektrienergia (vastavalt kommunaalteenuste arvetele)</td> <td data-bbox="632 1429 778 1615"></td> <td data-bbox="778 1429 976 1615"></td> <td data-bbox="976 1429 1145 1615"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="424 1615 632 1677">Kütused</td> <td data-bbox="632 1615 778 1677"></td> <td data-bbox="778 1615 976 1677"></td> <td data-bbox="976 1615 1145 1677"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="424 1677 632 1736">Kokku</td> <td colspan="3" data-bbox="632 1677 1145 1736"></td> </tr> </tbody> </table>		Taastuv	Taastumatu	Kokku	Elektrienergia (vastavalt kommunaalteenuste arvetele)				Kütused				Kokku				
	Taastuv	Taastumatu	Kokku															
Elektrienergia (vastavalt kommunaalteenuste arvetele)																		
Kütused																		
Kokku																		

¹⁹ Avalikustamismäärus on kooskõlas komisjoni rakendusmääruses (EL) 2022/2453 sätestatud nõuetega (vorm 5: pangaportfell - kliimamuutustega seotud füüsiline risk: füüsilise riskiga seotud riskipositsioonid).

²⁰ Määrus (EL) 2019/2088 (SFDR), I lisa tabelis 1 kohustuslik näitaja nr 5 ("Taastumatu energia tarbimise ja tootmise osakaal").

Keskkond	<p>B3 – Energia ja kasvuhoonegaaside heitkogused</p> <p>Ettevõtja avalikustab hinnangulised kasvuhoonegaaside (KHG) koguheite CO2 ekvivalenttonnides (tCO2eq), võttes arvesse KHG protokollis ettevõttestandardi (2004. aasta versioon) sisu, sealhulgas:</p> <p>(a) mõjuala 1 KHG heitkogused tCO2eq-s (omandis või kontrolli all olevatest allikatest); ja</p> <p>(b) asukohapõhised mõjuala 2 heitkogused tCO2eq-s (st ostetud elektri-, soojus-, auru- või jahutusenergia tootmisel tekkinud heide).</p>	<p>SFDR²¹</p> <p>Võrdlusalus²²</p>
Keskkond	<p>B3 – Energia ja kasvuhoonegaaside heitkogused</p> <p>Ettevõtja avalikustab oma KHG heitemahukuse, mis arvutatakse paragrahvi 30 kohaselt avaldatud „kasvuhoonegaaside (KHG) koguheite“ jagamisel paragrahvi 24 alapunkti e alapunkti iv kohaselt avaldatud „müügituluga (eurodes)“.</p>	<p>SFDR²³</p> <p>Võrdlusalus²⁴</p>
Keskkond	<p>B4 – Õhu, vee ja pinnase saaste</p> <p>Kui ettevõtja on juba seaduse või muude siseriiklike õigusnormide alusel kohustatud pädevatele asutustele esitama oma saasteainete heitkogustest või kui ta avaldab nende kohta vabatahtlikult vastavalt keskkonnajuhtimissüsteemile, avalikustab ta oma tegevuse käigus õhku, vette ja pinnasesse väljutatud saasteained koos iga saasteaine vastava kogusega. Kui see teave on juba avalikult kättesaadav, võib ettevõtja alternatiivina viidata dokumendile, kus see on esitatud, näiteks asjakohase URL-lingi või hüperlingi lisamise teel.</p>	<p>SFDR²⁵</p>
Keskkond	<p>B5 – Elurikkus</p> <p>Ettevõtja avalikustab nende alade arvu ja pindala (hektarites), mida ta omab, rendib või haldab elurikkuse seisukohast tundlikul alal või selle läheduses.</p>	<p>SFDR²⁶</p>

²¹ Määrus (EL) 2019/2088 (SFDR), I lisa tabelis 1 kohustuslik näitaja nr 1 ja 2 (“KHG heide”; “CO2 jalajälg”).

²² Määruse (EL) 2020/1816 võrdlusaluste määruse artikli 5 punkt 1, artikkel 6 ja artikli 8 punkt 1.

²³ See teave toetab finantsturu osaliste määrusest (EL) 2019/2088 tulenevaid teabevajadusi, kuna see tuleneb põhiliste negatiivsete mõjudega seotud kohustuslikust näitajast, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabelis 1 näitajana nr 3 („Investeeringuobjektiks olevate äriühingute kasvuhoonegaaside heitemahukus“) seoses kestlike investeeringute kohta teabe avaldamise eeskirjadega.

²⁴ See teave on kooskõlas komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2020/1818 (kliimaülemineku võrdlusaluste määrus), artikli 8 punktiga 1.

²⁵ Määrus (EL) 2019/2088 (SFDR), kuna see tuleneb (a) põhiliste negatiivsete mõjudega seotud täiendavast näitajast, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabelis 2 näitajana nr 2 (“Õhusaasteainete heide”); (b) I lisa tabelis 1 näitajana nr 8 (“Vetteheide”); (c) I lisa tabelis 2 näitajana nr 1 (“Anorgaaniliste saasteainete heide”); ja (d) I lisa tabelis 2 näitajana nr 3 (“Osoonikihti kahandavate ainete heide”).

²⁶ Määrus (EL) 2019/2088 (SFDR), I lisa tabelis 1 kohustuslik näitaja nr 7 (“Tegevus, mis mõjutab negatiivselt elurikkuse seisukohast tundlikke alasid”).

Keskkond	<p>B7 – Ressursikasutus, ringmajandus ja jäätmekäitlus</p> <p>Ettevõtja avalikustab:</p> <p>(a) tekitatud jäätmete aastane üldkogus liikide kaupa (tava- ja ohtlikud jäätmed);</p>	SFDR ²⁷
Sotsiaalne	<p>B9 – Töötajaskond – tervishoid ja ohutus</p> <p>41. Ettevõtja avalikustab oma töötajate kohta järgmise teabe:</p> <p>(a) töendatavate tööõnnetuste arv ja määr; ja</p> <p>(b) tööga seotud vigastustest ja tööga seotud tervisehäiretest põhjustatud surmajuhtumite arv.</p>	SFDR ²⁸ Võrdlusalus ²⁹
Sotsiaalne	<p>B10 – Töötajaskond – tasustamine, kollektiivlääbirääkimised ja koolitus</p> <p>Ettevõtja avalikustab:</p> <p>(b) nais- ja meesttöötajate palgaerinevuse protsent. Ettevõtja võib jätta selle teabe avaldamata, kui tema töötajate arv on alla 150 töötaja, arvestades alates 7. juunist 2031 künnise vähendamist 100 töötajani;</p>	SFDR ³⁰
Valitsemine	<p>B11 – Süüdimõistmised ja trahvid korruptsiooni ja altkäemaksu eest</p> <p>Aruandeperioodil süüdimõistmiste ja trahvide korral avalikustab ettevõtja korruptsiooni- ja altkäemaksuvastaste õigusaktide rikkumiste eest tehtud süüdimõistvate kohtuotsuste arvu ja trahvide kogusumma.</p>	Võrdlusalus ³¹

²⁷ See teave toetab finantsturu osaliste määrusest (EL) 2019/2088 tulenevaid teabevajadusi, kuna see tuleneb põhiliste negatiivsete mõjudega seotud kohustuslikust näitajast, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabelis 1 näitajana nr 9 (“Ohtlike jäätmete ja radioaktiivsete jäätmete suhtarv”) seoses kestlike investeeringute kohta teabe avalikustamise eeskirjadega.

²⁸ See toetab finantsturu osaliste määrusest (EL) 2019/2088 tulenevaid teabevajadusi, kuna see tuleneb põhiliste negatiivsete mõjudega seotud komisjoni delegeeritud määruse I lisa tabelis 3 täiendavast näitajast nr 2 (“Õnnetusjuhtumite määr”) seoses kestlike investeeringute kohta teabe avalikustamise eeskirjadega.

²⁹ Võrdlusaluste haldurid avalikustavad määruse (EL) 2020/1816 kohaselt teavet keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimistegurite kohta, nagu on ette nähtud II lisa jaos 1 ja 2 näitaja “Õnnetuste, vigastuste ja surmajuhtumite kaalutud keskmine suhe”.

³⁰ Määrus (EL) 2019/2088 (SFDR), I lisa tabelis 1 kohustuslik näitaja nr 12 (“Korrigeerimata sooline palgalõhe”) ning võrdlusaluste määrus (EL) 2020/1816, II lisa jaos 1 ja 2 näitaja „Kaalutud keskmine sooline palgalõhe”.

³¹ Võrdlusaluste määrus (EL) 2020/1816, II lisa jaos 1 ja 2 näitaja „Korruptsiooni- ja altkäemaksuvastaste õigusaktide rikkumise eest tehtud süüdimõistvate kohtuotsuste arv ja määratud trahvide suurus”.

Täiendav moodul		
Keskkond	<p>KHG heitkoguste esitamise kaalutlused B3 alusel (baasmoodul)</p> <p>Kui ettevõtja avalikustab mõjuala 1 ja 2 heitkogustele lisaks üksusepõhist teavet mõjuala 3 heitkoguste kohta, esitab ta selle koos nõutava teabega B3 - Energia ja kasvuhoonegaaside heitkogused.</p>	<p>SFDR³²</p> <p>Võrdlusalus³³</p>
Keskkond	<p>C3 – KHG vähendamise eesmärgid ja kliimaüleminek</p> <p>Kui ettevõtja on seadnud KHG heitkoguste vähendamise eesmärgid, avalikustab ta mõjuala 1 ja 2 heitkoguste eesmärgid absoluutväärtusena. Kooskõlas paragrahvidega 50-53 eespool ja juhul, kui ettevõtja on seadnud mõjuala 3 vähendamise eesmärgid, esitab ettevõtja ka eesmärgid märkimisväärsete mõjuala 3 heitkoguste kohta. Eelkõige esitab ta järgmise:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) sihtaasta ja sihttase; (b) võrdlusaasta ja lähtetaseme väärtus; (c) eesmärkide jaoks kasutatud ühikud; (d) mõjuala 1 ja 2 ning, kui on avaldatud, mõjualaga 3 seotud osa eesmärgist; ja (e) loetelu peamistest meetmetest, mida ta püüab rakendada oma eesmärkide saavutamiseks. <p>Kui suure kliimamõjuga sektorites ³⁴ tegutsev ettevõtja on vastu võtnud kliimamuutuste leevendamise üleminekukava, võib ta esitada selle kohta teavet, sealhulgas selgituse selle kohta, kuidas see aitab kaasa KHG heitkoguste vähendamisele.</p> <p>Kui ettevõtja tegutseb suure kliimamõjuga sektorites ja ta pole kehtestanud kliimamuutuste leevendamise üleminekukava, märgib ta, kas ta võtab üleminekukava vastu ja millal.</p>	<p>SFDR³⁵</p> <p>Võrdlusalus³⁶</p> <p>EBA 3. sammas³⁷</p> <p>Võrdlusalus³⁸</p>

³² Määrus (EL) 2019/2088 (SFDR), I lisa tabelis 1 kohustuslik näitaja nr 1 ja 2 ("KHG heide"; "CO2 jalajälg").

³³ Võrdlusaluste määruse (EL) 2020/1816 artikli 5 lõige 1 ja 6 ning lõike 8 punkt 1.

³⁴ Suure kliimamõjuga sektorid on loetletud NACE jagudes A-H ja L nagu on määratletud määruse (EL) 1893/2006 I lisas.

³⁵ See teave toetab finantsturu osaliste määrusest (EL) 2019/2088 tulenevaid teabevajadusi, kuna see tuleneb põhiliste negatiivsete mõjudega seotud täiendavast näitajast, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabelis 2 näitajana nr 4 ("Investeeringud äriühingutesse, kes ei ole ellu viinud CO2 heite vähendamise algatusi") seoses kestlike investeeringute kohta teabe avaldamise eeskirjadega.

³⁶ See teave on kooskõlas komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2020/1818 (kliimaülemineku võrdlusaluste määrus) artikliga 6.

³⁷ See teave on kooskõlas määruse (EL) 575/2013 artikliga 449a; komisjoni rakendusmääruse (EL) 2022/2453 vorm 3: pangaportfell – kliimamuutustega seotud üleminekurisk: järgimistäitajad.

³⁸ See teave on kooskõlas ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1119 (ELi kliimaseadus) artikli 2 lõikega 1 ning komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2020/1818 (kliimaülemineku võrdlusaluste määrus) artikliga 2.

<p>Keskkond</p>	<p>C4 – Kliimariskid</p> <p>Kui ettevõtja on tuvastanud kliimaga seotud ohud ja kliimaga seotud üleminekusündmused, mis tekitavad ettevõtjale suuri kliimaga seotud riske, peab ta:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) lühidalt kirjeldama selliseid kliimaga seotud ohte ja kliimaga seotud üleminekusündmusi; (b) avalikustama, kuidas ta on hinnanud oma varade, tegevuste ja väärtusahela kokkupuudet ja tundlikkust nende ohtude ja üleminekusündmuste suhtes; (c) avalikustama kõigi tuvastatud kliimaga seotud ohtude ja üleminekusündmuste ajaperspektiivid; ja (d) avalikustama, kas ta on võtnud kliimamuutustega kohanemise meetmeid seoses mis tahes kliimaga seotud ohtude ja üleminekusündmustega. <p>Ettevõtja võib avalikustada kliimariskide võimalikud kahjulikud mõjud, mis võivad mõjutada tema finantstulemusi või äritegevust lühikeses, keskmises või pikas perspektiivis, märkides hinnatud riskid kõrgeks, keskmiseks või madalaks.</p>	<p>Võrdlusalus³⁹ EBA 3. sammas⁴⁰</p>
<p>Sotsiaalne</p>	<p>C6 – Täiendav teave oma töötajaskonna kohta – inimõiguste poliitika ja protsessid</p> <p>Ettevõtja avalikustab vastuse järgmistele küsimustele.</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Kas ettevõtjal on käitumisjuhend või inimõiguste poliitika oma töötajaskonna jaoks? (JAH/EI) (b) Kui jah, kas see hõlmab: <ul style="list-style-type: none"> i. lapstööjõu kasutamist (JAH/EI); ii. sunniviisilist tööd (JAH/EI); iii. inimkaubandust (JAH/EI); iv. diskrimineerimist (JAH/EI); 	<p>Võrdlusalus⁴¹ SFDR⁴²</p>

³⁹ Võrdlusaluste määruse (EL) 2020/1816 II lisa: arvesse võetavad keskkonnategurid võrdlusaluse alusvarade kaupa.

⁴⁰ EBA 3. sammas: vorm 5: pangaportfell - kliimamuutustega seotud füüsiline risk: füüsilise riskiga seotud riskipositsioonid ning EBA 3. sammas: vorm 2: pangaportfell - kliimamuutustega seotud üleminekurisk: kinnisvaratagatisega laenud – tagatise energiatõhusus.

⁴¹ See teave toetab võrdlusaluste haldurite teabevajadusi, aidates neil avalikustada määruse (EL) 2020/1816 kohaselt teavet keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimistegurite kohta, nagu on ette nähtud näitajaga „Võrdlusportfelli riskipositsioon ettevõtete suhtes, kellel puuduvad hoolsuskohustuse põhimõtted küsimustes, mida käsitletakse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni põhikonventsioonides 1–8“ II lisa punktides 1 ja 2.

⁴² See teave toetab finantsturu osaliste määrusest (EL) 2019/2088 tulenevaid teabevajadusi, kuna see tuleneb põhiliste negatiivsete mõjudega seotud täiendavast näitajast, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabelis 1 näitajana nr 11 (“Selliste investeringute osakaal, mis on tehtud investeerimisobjektiks olevatesse äriühingutesse, kus puuduvad strateegiad, et jälgida vastavust ÜRO üleilmse kokkuleppe põhimõtetele või rahvusvahelisi ettevõtteid käsitlevatele OECD suunistele, või kaebuste menetlemise mehhanismid, et menetleda ÜRO üleilmse kokkuleppe põhimõtete või rahvusvahelisi ettevõtteid käsitlevate OECD suuniste rikkumisi”) ning I lisa tabelis 3 näitajana nr 11 (“Selliste investeringute osakaal, mis on tehtud investeerimisobjektiks olevatesse äriühingutesse, kus puudub töötajate küsimustega seotud kaebuste käsitlemise mehhanism”) ning I lisa tabelis 3 näitajana nr 9 (“Selliste investeringute osakaal, mis on tehtud üksustesse, kus puudub inimõigusi käsitlev poliitika”) seoses kestlike investeringute kohta teabe avalikustamise eeskirjadega.

VSME standard

	<p>v. tööõnnetuste ennetamist (JAH/EI); või</p> <p>vi. muud? (JAH/EI – kui jah, siis täpsustada).</p> <p>Kas ettevõtjal on kaebuste esitamise mehhanism oma töötajaskonna jaoks? (JAH/EI)</p>	
Sotsiaalne	<p>C7 – Tõsised negatiivsed inimõigustega seotud juhtumid</p> <p>Ettevõtja avalikustab vastuse järgmistele küsimustele:</p> <p>(a) Kas ettevõtjal on oma töötajaskonnas kinnitatud juhtumeid, mis on seotud:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. lapstööjõuga (JAH/ EI); ii. sunniviisilise tööga (JAH/ EI); iii. inimkaubandusega (JAH/ EI); iv. diskrimineerimisega (JAH/ EI); või v. muuga? (JAH/ EI – kui jah, siis täpsustada). <p>(b) Kui jah, siis ettevõtja võib kirjeldada meetmeid, mida on võetud eespool kirjeldatud juhtumite lahendamiseks.</p> <p>Kas ettevõtja on teadlik mis tahes kinnitatud juhtumitest, mis on seotud väärtusahela töötajate, mõjutatud kogukondade, tarbijate ja lõpptarbijatega? Kui jah, siis täpsustada.</p>	<p>SFDR⁴³</p> <p>Võrdlusalus⁴⁴</p>
Valitsemine	<p>C8 – Tulu teatud sektoritest ja ELi võrdlusalustest väljajätmine</p> <p>Kui ettevõtja tegutseb ühes või mitmes järgmistest sektoritest, avalikustab ta vastavad tulud nendes sektorites:</p> <p>(a) vastuolulised relvad (jalaväevastased miinid, kobarlahingumoon, keemia- ja bioloogilised relvad);</p>	<p>SFDR⁴⁵</p> <p>Võrdlusalus⁴⁶</p>

⁴³ See teave toetab finantsturu osaliste määrusest (EL) 2019/2088 tulenevaid teabevajadusi, kuna see tuleneb põhiliste negatiivsete mõjudega seotud kohustuslikust ja täiendavast näitajast, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabelis 1 näitajana nr 10 ja tabelis 3 näitajana nr 14 („ÜRO üleilmse kokkuleppe põhimõtete ning Majanduskoostöö ja hargmaiseid ettevõtteid käsitlevate Arengu Organisatsiooni (OECD) suuniste rikkumine“, „Tuvastatud tõsiste inimõigustealaste probleemide ja vahejuhtumite arv“) seoses kestlike investeeringute kohta teabe avalikustamise eeskirjadega.

⁴⁴ See teave toetab võrdlusaluste haldurite teabevajadusi, aidates neil avalikustada määruse (EL) 2020/1816 kohaselt teavet keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimistegurite kohta, nagu on ette nähtud näitajaga „Võrdlusaluse komponentide arv, mille puhul on sotsiaalalaseid rikkumisi (absoluutarv ja suhtarv, st jagatuna kõikide võrdlusaluse komponentidega), nagu on osutatud rahvusvahelistes lepingutes ja konventsioonides, ÜRO põhimõtetes ja, kui see on asjakohane, siseriiklikes õigusaktides“ II lisa jaos 1 ja 2.

⁴⁵ See teave toetab finantsturu osaliste määrusest (EL) 2019/2088 tulenevaid teabevajadusi, kuna see tuleneb põhiliste negatiivsete mõjudega seotud täiendavast näitajast, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabelis 1 näitajana nr 14 („Kokkupuude vastuoluliste relvadega (jalaväe vastased miinid, kobarlahingumoon, keemia- ja bioloogilised relvad)“) seoses kestlike investeeringute kohta teabe avaldamise eeskirjadega.

⁴⁶ Võrdlusaluste määruse (EL) 2020/1818 artikli 12 lõige 1: "Pariisi kokkulepet järgivate ELi võrdlusaluste haldurid jätavad kõnealustest võrdlusalustest välja kõik järgmised ettevõtted: ettevõtted, kes osalevad vastuoluliste relvadega seotud tegevuses; " ja võrdlusaluste määruse (EL) 2020/1816 II lisa: Vastuoluliste relvade sektorisse kuuluvate võrdlusaluse komponentide kaalutud keskmine protsent."

VSME standard

	(b) tubaka kasvatamine ja tootmine;	EBA 3. sammas ⁴⁷ Võrdlusalus ⁴⁸
	(c) fossiilkütuste (süsi, nafta ja gaas) sektor (st ettevõtja saab tulu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 artikli 2 punktis 62 määratletud fossiilkütuste uurimisest, kaevandamisest, tootmisest, töötlemisest, ladustamisest, rafineerimisest või turustamisest, sh fossiilkütuste transpordist ja ladustamisest ning nendega kauplemisest, sh söest, naftast ja gaasist saadud tulu jaotus; või	SFDR ⁴⁹ EBA 3. sammas ⁵⁰ Võrdlusalus ⁵¹
	(d) kemikaalide tootmine, kui ettevõtja on pestitsiidide ja muude agrookeemiatoodete tootja.	SFDR ⁵² EBA 3. sammas ⁵³
	Ettevõtja avalikustab, kas ta on välja jäetud mis tahes Pariisi kokkuleppega kooskõlas ELi võrdlusalustest, nagu on kirjeldatud suuniste paragrahvis 241.	EBA 3. sammas ⁵⁴ Võrdlusalus ⁵⁵

⁴⁷ EBA 3. sammas: vorm 1: pangaportfell - kliimamuutustega seotud üleminekurisk: Pariisi kokkulepet järgivate ELi võrdlusalustest välja jäetud tubaka tootmisega tegelevad ettevõtted kooskõlas kliimaülemineku võrdlusaluste määruse artikli 12 lõike 1 punktidega d-g ning artikli 12 lõikega 2.

⁴⁸ See teave toetab võrdlusaluste haldurite teabevajadusi, aidates neil avalikustada määruse (EL) 2020/1818 kohaselt teavet keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimistegurite kohta, nagu on ette nähtud artikli 12 lõike 1 punktiga b ning võrdlusaluste määruse (EL) 2020/1818 II lisa: "Tubakasektoris kuuluvate võrdlusaluste komponentide kaalutud keskmine protsent."

⁴⁹ See teave toetab finantsturu osaliste määrusest (EL) 2019/2088 tulenevaid teabevajadusi, kuna see tuleneb põhiliste negatiivsete mõjudega seotud täiendavast näitajast, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabelis 1 näitajana nr 4 („Kokkupuude fossiilkütusesektoris tegutsevate äriühingutega“) seoses kestlike investeeringute kohta teabe avaldamise eeskirjadega.

⁵⁰ EBA 3. sammas: vorm 1: pangaportfell - kliimamuutustega seotud üleminekurisk: Pariisi kokkulepet järgivate ELi võrdlusalustest välja jäetud mäetööstusettevõtted kooskõlas kliimaülemineku võrdlusaluste määruse artikli 12 lõike 1 punktidega d-g ning artikli 12 lõikega 2.

⁵¹ Võrdlusaluste määruse (EL) 2020/1818 artikli 12 lõige 1.

⁵² See teave toetab finantsturu osaliste määrusest (EL) 2019/2088 tulenevaid teabevajadusi, kuna see tuleneb põhiliste negatiivsete mõjudega seotud täiendavast näitajast, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 I lisa tabelis 2 näitajana nr 9 („Investeeringud kemikaale tootvatesse äriühingutesse“) seoses kestlike investeeringute kohta teabe avaldamise eeskirjadega.

⁵³ EBA 3. sammas: vorm 1: pangaportfell - kliimamuutustega seotud üleminekurisk: Pariisi kokkulepet järgivate ELi võrdlusalustest välja jäetud mäetööstusettevõtted kooskõlas kliimaülemineku võrdlusaluste määruse artikli 12 lõike 1 punktidega d-g ning artikli 12 lõikega 2.

⁵⁴ See avalikustamisnõue on kooskõlas komisjoni rakendusmääruses (EL) 2022/2453 sätestatud nõuetega (vorm 1: kliimamuutustega seotud üleminekurisk).

⁵⁵ See avalikustamisnõue on kooskõlas komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2020/1818 (kliimaülemineku võrdlusaluste määrus) artikli 12 lõikega 1.

VSME standard

Valitsemine	C9 – Soolise mitmekesisuse suhtarv juhtorganis Kui ettevõtjal on olemas juhtorgan, avalikustab ettevõtja vastava soolise mitmekesisuse suhtarvu.	SFDR⁵⁶ Võrdlusalus⁵⁷
-------------	--	---

⁵⁶ See teave toetab finantsturu osaliste määrusest (EL) 2019/2088 tulenevaid teabevajadusi, kuna see tuleneb põhiliste negatiivsete mõjudega seotud täiendavast näitajast, mis on sätestatud komisjoni 6. aprilli 2022. aasta delegeeritud määruse (EL) 2022/1288 (millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2019/2088) I lisa tabelis 1 näitajana nr 13 ("Juhtorganite sooline mitmekesisus") seoses kestlike investeeringute kohta teabe avaldamise eeskirjadega.

⁵⁷ See teave toetab võrdlusaluste haldurite teabevajadusi, aidates neil avalikustada komisjoni 17. juuli 2020. aasta delegeeritud määruse (EL) 2020/1816 (millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/1011) kohaselt teavet keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimistegurite kohta, nagu on ette nähtud II lisa 1. ja 2. jao näitajaga "Juhatuse nais- ja meessoost liikmete kaalutud keskmine suhe".